

**Programmabegroting
2017-2020**

Leudal Koersvast!

Inhoud

1. Inleiding	3
2. Leeswijzer programmabegroting	4
3. Begroting in één oogopslag	5
3.1 Bestuurlijke hoofdlijn	5
3.2 Financiële hoofdlijn	18
4. Strategische visie	23
4.1. Transformatie van het sociale en fysieke domein	23
4.2. Strategische visie	25
4.3. Hoe gaan we dit veranderproces besturen en monitoren?	26
4.4. Vertaling van visie en effecten naar programma's	27
5. Het programmaplan	28
5.1 Programma 1: Vitale samenleving	28
5.2 Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling	32
5.3 Programma 3: Veilige en aantrekkelijke leefomgeving	36
5.4 Programma 4: Sterk besturen en organiseren	42
5.5 Overzicht algemene dekkingsmiddelen	47
5.6 Overzicht kosten overhead	48
5.7 Vennootschapsbelasting en Onvoorzien	49
6. Paragrafen	50
6.1 Lokale heffingen	50
6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	57
6.3 Onderhoud kapitaalgoederen	62
6.4 Financiering	67
6.5 Bedrijfsvoering	72
6.6 Verbonden partijen	76
6.7 Grondbeleid	78
6.8 Demografische ontwikkelingen	83
7. Bijlagen	87
7.1 Uitgangspunten begroting	87
7.2 Overzicht van lasten en baten	88
7.1.1 Overzicht lasten en baten	88
7.1.2 Overzicht lasten en baten per taakveld	89
7.3 Specificatie van incidentele baten en lasten	91
7.4 Meerjarig investeringsprogramma 2017-2020	92
7.5 Reserves en voorzieningen	93
7.6 Kerngegevens	94
7.7 Risicobeheermatrix	98
7.8 Overzicht verbonden partijen	104
7.9 Woonlasten Midden Limburg	114
7.10 Lijst van gebruikte afkortingen	115
7.11 Lijst van subsidies sociaal domein	118
7.12 Lijst opvraagbare bijlagen	118

1. Inleiding

Leudal doet het goed...,

De financieel gezonde huishouding maakt het mogelijk dat wij investeringen kunnen doen waarmee we met onze ambities uit het coalitieakkoord aan de slag kunnen.

kent haar speerpunten...,

In deze begroting gaan wij uitgebreid in op onze speerpunten. Deze speerpunten zijn de vertaling van onze ambities uit het coalitieakkoord:

1. Accommodaties en subsidies
2. Het sociaal domein
3. Majeure projecten
4. Organisatieontwikkeling
5. Ombuigingen
6. Omgevingswet
7. Dienstverlening
8. Economisch profiel

zet het transformatieproces onverkort door...,

De samenleving staat niet stil. In 2017 zetten we de transformatieopgave onverkort door. We willen dat iedereen in onze gemeente naar vermogen mee kan doen en mee doet. "Eigen kracht" loopt daar als rode draad door heen.

bestaat in 2017 10 jaar...,

2017 is een bijzonder jaar: de gemeente Leudal bestaat dan 10 jaar. Dit willen we niet onopgemerkt voorbij laten gaan. In 2017 organiseren wij verschillende evenementen in de gemeente, evenementen georganiseerd voor en door de inwoners van Leudal. Ook is de Limburgse Bestuurdersdag in 2017 in Leudal.

... en heeft een financieel gezonde huishouding!

Om deze solide financiële positie vast te houden blijven we inzetten op het realiseren van de ombuigingen. Ons meerjarig financieel perspectief is in alle jaren structureel sluitend en het weerstandsvermogen is uitstekend.

Ook in 2017 staan we samen aan de lat voor ons Leudal!

College van burgemeester en wethouders

Arno Verhoeven

Arno Walraven

Piet Verlinden

Stan Backus

Richard Verheul

2. Leeswijzer programmabegroting

Onze begroting kent vier hoofdstukken:

De begroting in één oogopslag, de strategische visie, de programma's en de paragrafen.

1. Begroting in één oogopslag

In dit hoofdstuk leest u de bestuurlijke –en financiële hoofdlijnen voor 2017.

2. De strategische visie

Dit hoofdstuk gaat in op de visie achter de transformatie van het sociale en fysieke domein en de sturing daarop.

3. De programma's

De programma's gaan in op de vertaling van de visie naar effecten.

De doelenboom

Het koppelen van nieuwe taken aan oude taken én een integrale benadering van het sociale en fysieke domein vraagt om een andere manier van monitoring en sturing. Om die reden zijn wij vorig jaar gestart met een andere begrotingsopbouw, gebaseerd op één integrale doelenboom. De doorontwikkeling van deze doelenboom hebben wij conform toezegging opgepakt.

De beoogde effecten hebben een meerjarig karakter. Dit betekent dat u dezelfde teksten ziet terugkomen, maar er is een kwaliteitsslag concretisering gemaakt. De leesbaarheid van een programma is daarmee verbeterd.

Landelijk is vanuit het (Besluit Begroting Verantwoording) BBV gewerkt aan een set indicatoren voor alle gemeenten. Voor het eerst ziet u deze uitgewerkt per programma. Deze indicatoren zijn kwantitatief en soms ook kwalitatief nog van onvoldoende gehalte om er betrouwbare streefwaarden en doelstellingen aan te kunnen verbinden. Ook hebben we nog onvoldoende ervaringscijfers voor het bepalen van streefwaarden.

In samenwerking met de Klankbordgroep P&C blijven wij werken aan het doorontwikkelen van onze P&C cyclus.

4. De paragrafen

De paragrafen vormen een dwarsdoorsnede van de begroting op een specifiek terrein.

Navigus

Via Navigus kunt u de financiële detailinformatie raadplegen.

3. Begroting in één oogopslag

De gemeente Leudal gaat uit van de kracht van mensen. Veruit de meeste inwoners zijn uitstekend in staat om zelf, of met hulp van anderen, ondersteuningsvragen op te lossen. Bijvoorbeeld met familie, vrienden, burens, collega's of bekenden uit het verenigingsleven. Vanuit deze gedachte zet de gemeente in op een achttal speerpunten voor 2017, te weten: accommodaties en subsidies, sociaal domein, majeure projecten/ trajecten, organisatieontwikkeling, ombuigingen, omgevingswet, dienstverlening en het opstellen van een economisch profiel.

We lichten hieronder de speerpunten toe.

3.1 Bestuurlijke hoofdlijn

Speerpunten 2017

1. Accommodaties en subsidies

Accommodaties

Gemeente Leudal kenmerkt zich als een landelijke gemeente met een groot grondgebied, en verspreid hierover een groot aantal dorpen. Bij de herindeling in 2007 zijn de eigendommen van de voormalige gemeenten samengevoegd en dit heeft geresulteerd in het huidige uitgebreide vastgoedbestand. In 2016 is het nieuwe beleidskader subsidies en accommodaties vastgesteld. Het beleidskader vormt naast een vernieuwingsimpuls een uitwerking van eerder genomen raadsbesluiten. Een blauwdruk bestaat niet. Voor het verkrijgen van een goede balans tussen het maatschappelijk en het financieel rendement van gemeentelijk vastgoed is het treffen van een aantal maatregelen noodzakelijk. Er kunnen verschillende maatregelen, bij voorkeur gecombineerd met elkaar, uitgevoerd worden.

Op basis hiervan zullen in 2017 de volgende acties worden uitgevoerd:

1. In samenspraak met het Overleg Orgaan Gemeenschapsaccommodaties (OOG) wordt nagegaan hoe de gemeenschapshuizen financieel en sociaal duurzaam kunnen functioneren en daar waar mogelijk en nodig kunnen samenwerken.
2. Vastgoed zal zoveel mogelijk worden verkocht en overgedragen aan verenigingen, stichtingen en commerciële partijen.
3. Geen nieuwe accommodaties bouwen en maatschappelijke accommodaties afstoten die de gemeenschap niet bereid is over te nemen en sluitend te exploiteren.
4. Er wordt zoveel als mogelijk ingezet op multifunctionele accommodaties (meervoudig gebruik), commercieel, sport, onderwijs, ed. (brede maatschappelijke voorzieningen);
5. Waar mogelijk gaan we naar minder sportaccommodaties binnen en buiten, concentratie- spreidingsbeleid over de gehele gemeente. Efficiëntie in verhuur (o.a. clusteren sporttakken, sturen op optimale bezetting)
6. Aanpassingen huurtarieven sportaccommodaties (eenduidiger en simpeler) en aanboren van nieuwe geldstromen (o.a. PPS, Wmo, Awbz, crowdfunding en samenwerking met commerciële (sport)aanbieders);

Voor het verkrijgen van een goede balans tussen het maatschappelijk en financieel rendement van gemeentelijk vastgoed is het treffen van een aantal maatregelen noodzakelijk. Met een tweetal boekhoudkundige varianten van verlengde afschrijvingstermijnen en het niet meer tussentijds afschrijven van leegstaande panden met een verkoopintentie, in relatie tot het verkopen/overdragen/vervreemden van vastgoed. Hiermee zien we reële mogelijkheden om binnen de kaderstellende opgave en de uitgangspunten uit het 'beleidskader accommodaties en subsidies' tot een vastgoedloze gemeente te komen.

Subsidies

Op basis van het in juli 2016 vastgestelde subsidie- en accommodatiebeleid kunnen we de bezuinigingsopdracht voor 2017 verzachten. Aanvullende middelen zijn beschikbaar, waarbij we sterk het accent leggen op kwalitatieve criteria (jeugd en Wmo-gerelateerde activiteiten, ook in de preventieve sfeer) en (incidentele) maatschappelijke activiteiten. De nieuwe regelingen hebben betrekking op maatschappelijke ondersteuning, incidentele activiteiten en projecten.

2. Sociaal domein

Per 1 januari 2015 heeft de gemeente er een groot aantal taken en verantwoordelijkheden in het sociaal domein bij gekregen. Inmiddels zijn deze taken en verantwoordelijkheden in zoverre in de organisatie geborgd, dat de noodzakelijke vernieuwing hieromtrent structureel op gang kan worden gebracht. Deze vernieuwing, die we aanduiden als 'transformatie', is gericht op de fundamentele verandering van ons zorgstelsel. Niet alleen vanuit de gemeente, maar in de gehele zorgketen. Dit betekent dat de rol en positie van de gemeente zich ontwikkelt van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. In de loop 2015 zijn hiervoor de eerste acties uitgezet. Alle beleidsuitgangspunten, projecten, pilots en brede klantbenadering zijn gericht op transformatie. Voorbeelden zijn:

- Beleidsplannen (WMO, Jeugd, Participatiewet);
- Oprichting Centrum Jeugd en Gezin (CJG) met als doel meer "lichte" ondersteuning aan de voorkant te geven zodat zwaardere ondersteuning wordt beperkt;
- Herinrichting toegang WMO om snel vraaggericht cliënten te kunnen bedienen;
- Oprichting integraal doelgroepenvervoer;
- Hulp bij het huishouden (resultaatfinanciering);
- Afstemming cliëntbenadering WMO – Participatiewet -Jeugd;
- Implementatie 1Gezin1Plan in de keten.

Ook heeft een brede afstemming plaatsgevonden tussen de gemeente en partners, over de veranderingen in het sociaal domein en de visie en ambities die organisaties, instellingen en cliëntvertegenwoordigers daarin hebben. Uiteindelijke doel hiervan is dat vanaf 2017 met ketenpartners co-creatief kan worden gewerkt aan het gezamenlijk belang om zorg en ondersteuning voor onze inwoners toekomstbestendig te maken.

In 2017 wordt in deze ontwikkelrichting een nieuwe manier van verwerven (verzamelbegrip voor inkoop en subsidie) ingericht en geoperationaliseerd. Dit heeft als resultaat dat vanaf 1 januari 2018 de gemeente met aanbieders samenwerkt op basis van vertrouwen, gericht op resultaten en doelen. Hierbij wordt gezamenlijk en integraal ingezet op preventie, eigen kracht en samenredzaamheid van burgers, algemene voorzieningen en waar dat niet anders kan uiteindelijk ook maatwerk voorzieningen.

Om de transformatie in het sociaal domein extra kracht bij te zetten werkt de gemeente samen met andere gemeenten in de regio, vanuit een gedeelde visie. Deze samenwerking is mede bedoeld om de individuele kwetsbaarheid van de gemeenten bij de uitvoering van belangrijke, complexe en risicodragende taken in het sociaal domein te verminderen. De samenwerking gaat daarom over het delen van kennis, vaardigheden en daarmee ook over het behalen van synergie en kostenreductie. Deze samenwerking is op 31 augustus 2016 opnieuw bekrachtigd in een uitvoeringsconvenant tussen de gemeenten Leudal, Nederweert en Weert. Vanuit deze subregionale samenwerking is er bovendien afstemming op de regionale schaal van Midden-Limburg. Het convenant heeft voorsnog alleen betrekking op Wmo en Jeugdhulp. In 2017 wordt gezamenlijk bepaald hoe en waar dit kan worden uitgebouwd, om de integraliteit in het sociaal domein verder vorm te geven.

Tijdens de transformatie vindt bovendien ontschotting tussen levensdomeinen plaats, passend bij de leefwereld van onze burgers. Hierdoor ontstaat meer verbinding en onderlinge kruisbestuiving tussen afzonderlijke beleidsterreinen in het sociaal domein zoals Jeugdhulp, Wmo, Participatie en dergelijke. Waar dat gewenst is en waar dat voordeel oplevert wordt bovendien gekeken naar de verbinding met aanpalende beleidsterreinen zoals bijvoorbeeld veiligheid, om optimaal voordeel uit de integrale benadering te halen.

De gemeente en partners zijn hierdoor nog beter in staat, om aan te sluiten op de behoefte en wensen uit onze samenleving en gezamenlijk zorg te dragen voor een gezonde en veilige samenleving en een houdbaar en kwalitatief goed zorgstelsel.

Passend bij de ontwikkelingen in het sociaal domein wordt de eigen kracht en zelfredzaamheid van burgers aangesproken. Dit is er onder andere op gericht dat burgers langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Deze ontwikkeling gaat niet vanzelf. Het vergt tijd, bewustwording en een multidisciplinaire aanpak, waarbij (maatschappelijke) partners én burgers de handen ineenslaan en als keten samenwerken aan gemeenschappelijke doelen.

De gemeente Leudal ziet het als haar verantwoordelijkheid om de deze ketensamenwerking te initiëren en te faciliteren. Daarom start de gemeente Leudal een ontwikkelproces, rond het thema 'levensbestendig wonen'. Dit proces brengt relevante partijen bij elkaar, bepaalt het gemeenschappelijk doel en creëert een op innovatie gerichte samenwerking; 'the profit is in the process'. Ten minste de disciplines onderwijs, overheid en het bedrijfsleven komen in dit proces samen en versterken elkaar (ook wel Triple Helix genoemd). Alle betrokken partijen houden hierbij de eigen positie, maar door de relaties die tot stand komen, ontstaat een kloppend hart voor (sociale) innovatie en economische ontwikkeling.

3. Majeure projecten

Leudal kent een aantal majeure projecten, die zijn ontstaan vanuit de strategische visie (hoofdstuk 4), ambities uit het coalitieakkoord en burgerinitiatieven. Hieronder geven wij u een overzicht van de diverse beleidsterreinen. Verder in dit hoofdstuk komen wij hierop terug, waarbij we de financiële middelen in beeld brengen en laten zien hoe de prioritering van deze projecten er voor de komende jaren uit ziet.

Burgerinitiatieven

- Wielierbaan Leudal: De uitkomsten van de diverse onderzoeken die in 2016 zijn uitgevoerd, leiden tot een afgewogen keuze voor de realisatie van een veilige wielieromgeving in de nabijheid van sportpark Houtrust in Haelen. De gemeente, de provincie en de initiatiefnemers ronden eind 2016 de voorbereidingsfase af, waarna een de gemeente een besluit neemt over de definitieve locatie, de exploitatie en de eventuele start van de werkzaamheden. De voorgenomen werkzaamheden gaan over het realiseren van een verlichte geasfalteerde ovalen wielierbaan met een lengte van 800 meter en een breedte van 9 meter. Ook wordt een verhard middenterrein aangelegd voor kortere ronden (jeugd) en techniektraining. Het uitgangspunt is dat we gebouwend een gezamenlijke accommodatie realiseren waardoor er synergie ontstaat in gebruik en exploitatie.
- Fusie scholen, Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter: Op dit moment werken de vier dorpsraden en SPOLT hun visie uit in een aantal scenario's. In het najaar 2016, uiterlijk voor 1 februari 2017, zal SPOLT een verzoek onderwijshuisvesting indienen op basis van de verordening. In 2017 zal een besluit moeten worden genomen over dit verzoek.

- Park Leudal Oost: Vanuit enkele sportvereniging is het idee ontstaan om het sportpark geheel te vernieuwen en “oude” accommodaties te vervangen voor één nieuw verenigingsgebouw waarvan alle verenigingen gebruiken zullen gaan maken. Meerdere verenigingen hebben inmiddels verklaard hieraan te willen meewerken. De nieuwbouw voorziet in een sporthal, kleedaccommodaties en een horecafaciliteit. Deze nieuwbouw moet uitzicht bieden op diverse takken van sport zoals voetbal, tennis, ruitersport, zwembad en diverse binnensporten (volleybal, handbal, zaalvoetbal etc.). Het sportpark biedt naast de bestaande vereniging ook ruimte aan een mountainbikeparcours en survivalbaan.
Het idee van de verenigingen past binnen het uitgangspunt dat verenigingen gelet op de vergrijzing meer moeten samenwerken. Zo kunnen vrijwilligers effectiever worden ingezet.
De plannen bieden verder mogelijkheden om duurzaam te bouwen waardoor de exploitatie mogelijk goedkoper wordt.
Na beoordeling fase 2 (eindrapportage Voorlopig Ontwerp) zal er een raadsbesluit genomen moeten worden of met het project wordt doorgegaan, het voorstel wordt aangepast dan wel volledig wordt stopgezet. Indien het besluit positief uitvalt zal naar een financiële ruimte gezocht moeten worden.
- Sport Kelpen-Oler, Grathem, Ell, Hunsel: Met het oog op demografische ontwikkelingen in de regio, maar ook in verband met behoud van (de kwaliteit van) de voetbalsport in de regio zijn de voetbalverenigingen van Grathem, Kelpen-Oler, Ell en Hunsel met elkaar in gesprek over samenwerking en uiteindelijk wellicht fusie op één locatie. De inzet van de voetbalverenigingen strookt met de visie van Leudal. Door de verenigingen is een businesscase opgesteld. Deze businesscase is uitgewerkt in scenario's en biedt inzage in de financiële effecten van deze scenario's, variërend van 2,4 tot 2,8 miljoen euro. Hierbij is geen rekening gehouden met mogelijke bezuinigingen als gevolg van de vermindering van het aantal accommodaties
De voetbalverenigingen zullen de businesscase presenteren aan de gemeente en vragen om besluit om een van de scenario's te mogen toetsen met een haalbaarheidsonderzoek.

Lokale projecten

- Toerisme en recreatie: de sterke natuurlijke omgeving waar de gemeente Leudal zich mee identificeert, de karakteristieke dorpen, de rijke (cultuur)historie, de ontwikkeling van Hof van Leudal, Maasfront Hanssum en de N280, de aanwezige fiets-, wandel-, en ruiternetwerken als ook de uiteenlopende samenwerkingsinitiatieven met o.a. Promotie Platform Leudal vormen een goede basis voor de verdere ontwikkeling van de vrijetijdseconomie in Leudal. De opgave is de sociaaleconomische groei terug te brengen en de robuuste economische pijler verder te versterken met ook een toegevoegde maatschappelijke waarde.
Speerpunten daarbij zijn:
 - De noodzakelijke vitalisering verblijfsrecreatie gericht op een beter evenwicht tussen vraag en aanbod;
 - Versterken en verbeteren van dagrecreatieve voorzieningen ontwikkeld vanuit recreatief medegebruik zoals de aanleg van een gemeentegrens overstijgende mountainbikeroute, de realisatie van een blotevoetenpad en het stimuleren van de biodiversiteit langs bestaande fiets- en wandelroutes ter bevordering van de groene leefomgeving.

- Het stimuleren van burgerinitiatieven die een bijdrage leveren aan het toeristisch-recreatief profiel van Leudal zoals de herinrichting van het Krekelbergplein en de daaraan gerelateerde initiatieven van Comité Monumenten Neeritter;
 - Het extra stimuleren van (bovenlokale) evenementen en publieksactiviteiten zoals de Prof Dubois-maand 2017, een initiatief van Studiegroep Leudal, Speeltuin Klein Zwitserland Tegelen en de Dubois Foundation Eijsden en Maasplassen Nautique, een weekend boordevol activiteiten op en aan de Maasplassen in samenwerking met de plaatselijke watersportverenigingen in Nederlands- en Belgisch Limburg.
 - Verbeteren van het ondernemingsklimaat door (regionale) door de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen te stimuleren en
 - Het beter promoten van Leudal als de Tuin van Limburg in samenspraak met de promotieorganisaties Leisure Port en VVV Midden-Limburg.
- Fietspad Spoorbrug Buggenum: Een eerder initiatief is in de jaren 90 gestrand vanwege het ontbreken van financiering voor realisatie en onderzoek. De wens van een nieuwe fietsverbinding over de Maas is nu opgenomen in het Uitvoeringsplan Fiets van de Provincie en het regionale programma SML, werkveld M&I. Het project vindt daarmee zowel in de regio als bij de Provincie in beginsel steun. De verbinding is als dwarsverbinding in relatie gebracht met het project van de snelfietsroute Sittard-Venlo. De fietsverbinding kan een belangrijke schakel vormen in het recreatieve fietsroutenetwerk, en vormt ook een utilitaire fietsverbinding met Roermond voor de westkant van de Maas.
 - Fietspad Leudalweg: Tussen Neer en Roggel/Heythuysen ontbreekt een adequate fietsverbinding. Realisatie van een vrij liggend fietspad is opgenomen in het Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) (april 2015) en het regionale programma SML, werkveld Mobiliteit en infrastructuur (M&I). Realisatie van een fietspad is tevens opgenomen in het provinciale Uitvoeringsplan Fiets. Dit biedt de mogelijkheid van een financiële bijdrage door de Provincie van tenminste 40%. Aanleg van het fietspad parallel aan de Leudalweg ligt het meest voor de hand. In 2017 wordt aan de hand van een verkeerskundige en planologische studie de civieltechnische aanpak op hoofdlijn uitgewerkt. Met omwonenden en belanghebbenden wordt samengewerkt om tot een definitief tracé en ontwerp te komen. Aanleg vindt op zijn vroegst in 2018 plaats.
 - Fietspad Heldenseweg: De realisering van dit fietspad is als toonaangevend project opgenomen in het provinciale Uitvoeringsplan Fiets. Daarmee is medefinanciering door de provincie tot in ieder geval 40% vrijwel verzekerd. Aanleg van een vrij liggend fietspad heeft hoge prioriteit. In 2017 wordt aan de hand van een verkeerskundige en planologische studie de civieltechnische aanpak op hoofdlijn uitgewerkt. Met omwonenden en belanghebbenden wordt samengewerkt om tot een definitief tracé en ontwerp te komen. Aanleg vindt op zijn vroegst in 2018 plaats.
 - Herinrichting Napoleonsweg Neer: Provincie Limburg wil in het 4de kwartaal 2016 starten met de voorbereiding van een herinrichting van de Napoleonsweg (N273) in de kern Neer. Uitgangspunt is een 50 km/uur inrichting met gescheiden rijbanen. Voor de kruisingen wordt gedacht aan een rotonde op de kruising Heldenseweg, een rotonde annex komversterker op de kruising Maasweg (richting bedrijventerrein Soerendonk) en aanpassing van de komgrens aan de zuidzijde (nabij Kruisstraat). Planvoorbereiding 2017/2018, uitvoering 2018/2019. Er is nog geen indicatie voor de gemeentelijk kosten. Dit Project is door Provincie doorgeschoven naar 2018/2019

Regionale projecten

- N280 – Ontwikkelingsas: De provincie Limburg start in 2017 met de planologische procedure voor de aanpak van de Ontwikkelas N280-west. Hiertoe zal op grond van de uitgevoerde studies in de afgelopen jaren een definitieve keuze van het aan te leggen tracé aan te grondslag liggen. Realisatie van het nieuwe tracé kan voorlopig worden voorzien in 2018-2019.
Door de gemeente Leudal is meermaals aangegeven dat men bereid is om een bijdrage te leveren aan gebiedsontwikkeling in samenhang met het te realiseren tracé. Bekostiging van het wegtracé is een aangelegenheid van de provincie. De bijdrage van de gemeente Leudal bestaat uit aanleggen van rotondes en is voorlopig getaxeerd op 4,7. De financiële inbreng van de gemeente Leudal zal naar mening van het college op der eerste plaats moeten worden ingezet voor een gezamenlijke aanpak van de door Leudal bepleite verbeterpunten: 1. De herinrichting kom van Baexem, 2. De aanleg van de geplande ongelijkvloerse kruising bij de Bosstraat, 3. Waarborgen van de veiligheid voor fietsers op de schoolroutes en 4. Een geluidsschermbaan aan de N280 ter hoogte van de bebouwde omgeving in Horn. Deze kansen worden actief ingebracht in het planproces van de provincie. Hiermee werkt Leudal actief mee aan een spoedige realisatie van de Ontwikkelas N280 die voor Leudal en haar inwoners van groot belang is. Uitvoering wordt in samenhang met de aanleg van het tracé N280 voorzien in 2018-2019.
- Stations Haelen en Baexem: De aanbesteding van de Openbaar Vervoer concessie heeft dit jaar geleid tot een gunning aan Arriva. De nieuwe concessie gaat in december 2016 in. De voortgang van het onderzoek naar de kansen voor inpassing en de exploitatie van een stoptreinverbinding Weert- Roermond met stations in Leudal heeft vanwege de problemen rond de aanbesteding vertraging opgelopen. In juni 2016 is door de provincie samen met ProRail een verkennend onderzoek gestart naar de mogelijkheden. De uitkomst van dit onderzoek wordt eind 2016 verwacht en is bepalend voor de verdere besluitvorming over haalbaarheid. De gemeente is betrokken bij de uitvoering van het onderzoek. In 2017 worden bestaande plannen voor treinhalttes in Baexem en Haelen nader uitgewerkt en waar nodig aangepast naar aanleiding van het onderzoek door Pro-Rail en de nieuwe OV-concessie. Voor de toegekende middelen uit het voormalige regiofonds GOML voor de inrichting van de stationsomgevingen wordt een verlenging aangevraagd tot 2020. Aanleg van de treinhalttes en omgeving wordt voorlopig op zijn vroegst voorzien in 2019-2020.
- Ontwikkeling Maasfront (fase 2): Uitgaande van de verbetering van de hoogwaterbescherming door Waterschap Peel en Maasvallei (per 2017 Waterschap Limburg), verhoging van de natuurwaarden en de recreatieve mogelijkheden worden in de komende jaren meerdere projecten uitgevoerd in Leudal. Te noemen zijn opwaardering omgeving in Buggenum en Hanssum, vergroting van de jachthaven Hanssum (fase 1 gerealiseerd in 2016), het opwaarderen van de kade te Neer en aan de gebiedsontwikkeling Buggenummer veld. De projecten worden waar mogelijk in onderlinge samenhang en in samenspraak met alle belanghebbenden uitgevoerd
- Ontwikkeling bedrijventerrein Biobased Zevenellen (OML): Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML) ontwikkelt dit terrein voor eigen rekening en risico. In de ontwikkeling van Zevenellen zullen cruciale beslissingen voor komen te liggen. Deze beslissingen zullen bepalend zijn voor de daadwerkelijke vestiging van de gewenste bedrijven, naast het al in 2015 vergunde bedrijf. Overigens is behandeling bij de rechtbank van de beroepschriften naar aanleiding van deze vergunning voorzien voor januari 2017.

Mede op basis van het coalitieprogramma en het amendement van de raad bij de behandeling van de leidraad mestverwerking is recent besloten om de effecten op het milieu extra te onderzoeken. Dat gebeurt in een zogenaamde milieueffectrapportage (m.e.r.).

Enkele jaren geleden is besloten om het bedrijventerrein Zevenellen te ontwikkelen tot biobased bedrijventerrein. In het bestemmingsplan dat geldt voor dit terrein is dit verwerkt. De gemeente wil graag dat de leefbaarheid van de omgeving van Zevenellen niet achteruit gaat, en wil daarnaast ruimte geven aan toekomstige bedrijvigheid op het terrein. Omdat de gemeente toekomstige ontwikkelingen ruimte wil geven, maar ook de leefbaarheid wil behouden gaat de gemeente bekijken of het bestemmingsplan voor Zevenellen nog goed past.

In een milieueffectrapportage (m.e.r.) worden de gevolgen voor het milieu beschreven die een bestemmingsplan maximaal mogelijk maakt. Er wordt bijvoorbeeld bekeken of het mogelijk is om de plekken waar nu milieucategorie 4 en 5 wordt toegestaan (zeer zware industrie) zo ver mogelijk van de omliggende dorpen te verplaatsen. Dit om overlast bij omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen. Daarnaast wordt de mogelijkheid onderzocht een groene buffer tussen het bedrijventerrein en de kern Buggenum in te richten.

Met een m.e.r. kan het college, en daarna de gemeenteraad, een afgewogen en verantwoorde keuze maken over de toekomstige indeling van het bedrijventerrein in relatie tot de eerder gemaakte keuzes hierover. Het is mogelijk dat het bestemmingsplan dan wordt aangepast. Het kan even duren voordat het hierboven beschreven proces doorlopen is omdat zo'n traject veel tijd kost.

Als gevolg van deze recente besluitvorming zullen de in de kadernota voorgestelde plannen ten aanzien van bereikbaarheid voorlopig niet worden opgepakt.

- Overige uitvoeringsprojecten SML:

- Energie

In de komende jaren zal regionaal steeds meer aandacht worden besteed aan de opwekking van duurzame energie. Naast de ontwikkeling van nieuwe locaties voor windturbines zal de ook vraag naar plaatsing van zonne-energiesystemen op gebouwen en in het open veld, toenemen.

Het initiatief hiervoor ligt grotendeels bij bedrijven en inwoners. Als Midden-Limburgse gemeenten steunen we (samen met de provincie) met name burgerinitiatieven zoals bijvoorbeeld energiecoöperaties.

- Agrarisch

De agrarische sectoren zijn de komende jaren onderwerp van grote veranderingen. Denk aan nieuwe verdienmodellen, regel- en experimenteerruimte, schonere stallen, mestverwerking/BBE, VAB's, saneren asbestdaken, gezonde leefomgeving. Regionaal trekken de gemeenten samen op met belangrijke agrarische bedrijven om die veranderingen te ondersteunen. Veranderingen in de agrarische sector(als dragers van het buitengebied) vragen om een flexibele houding voor de nieuwe mogelijkheden van bedrijfsvoering. Hierbij geldt het uitgangspunt van dynamisch voorraadbeheer, waarbij het gebruik van bestaande vestigingen voorop staat. In 2017 een werkplan gemaakt en een investeringsfonds opgericht. In het traject Buitengebied in balans wordt hiervoor de dialoog aangegaan met alle belanghebbenden.

o Economie

Eind 2016 wordt binnen de samenwerking Midden-Limburg een economisch profiel van de regio samengesteld. De gemeente Leudal sluit daarop aan met de opstelling van een eigen profiel en te realiseren speerpunten. Doel van de economische profielen is om de economische vitaliteit van Midden-Limburg en Leudal onder de loep te nemen en op basis daarvan te komen tot lokale en regionale investeringsagenda's. Aan de hand van het economische DNA en ontwikkelingen zijn de belangrijkste opgaven voor de komende jaren:

- Werken met dynamisch voorraadbeheer van de werklocaties, zoals opgenomen in het Provinciaal Omgevingsplan: een kritische en praktische wijze van omgaan met nieuwe ruimteclaims en bestaande werklocaties zoals opwaarderen van detailhandelspanden en winkelcentra, maar ook sanering en opknappen bestaande bedrijvenlocaties (o.a. Kelpen-Oler en Soerendonck).
- Vanwege de kwalitatieve mismatch op de arbeidsmarkt en het beter benutten van het arbeidspotentieel zullen onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar afgestemd worden. Onder meer in de zorg door werkervaringsplaatsen maar ook in het afstemmen van de kwalificaties van personeel. Voor de overheid is hierin een regierol weggelegd.
- Verbetering van de vitaliteit en de kwaliteit van verblijfslocaties waarbij de uitgangspunten van dynamisch voorraadbeheer – juist in de transformerende plattelandsgebieden – leidend zijn.

Ook als gevolg van het regionale beleidskader werklocaties, zijn de komende jaren investeringen noodzakelijk. Deze zijn vooral bedoeld voor veranderingen in een aantal nader te bepalen relevante winkelgebieden en bedrijventerreinen in Leudal.

o Snel internet in buitengebied

In samenwerking met Weert, Maasgouw en Nederweert wordt de aanleg van snel internet in het buitengebied voorbereid. Marktpartijen zijn hierbij in de "lead".

Samenvattend is dit het financiële overzicht van voorgaande financiële projecten

Majeure project	Indicatie volume investering	Indicatie subsidie bijdrage	Indicatie aandeel gemeente
Burgerinitiatieven			
Wielersbaan	2.004	-1.000	1.004
Fusie scholen, Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter	5.000		5.000
Park Leudal Oost*	7.000	p.m.	7.000
Sport Kelpen-Oler, Grathem, Ell, Hunsel	2.800	p.m.	2.800
Subtotaal	16.804	-1.000	15.804
Lokale projecten			
Toerisme en recreatie	p.m.		p.m.
Fietspad Leudalweg	1.316	-526	790
Fietspad Heldenseweg	1.700	-680	1.020
Fietspad spoorbrug Buggenum (onderzoekskosten)	100		100
Fietspad spoorbrug Buggenum (investering)	7.000	-3.500	3.500
Herinrichting Napoleonsweg Neer	p.m.		p.m.
Subtotaal	10.116	-4.706	5.410
Regionale projecten			
N280 - ontwikkelingsas	4.700		4.700
Stations Haelen en Baexem	1.600	-753	847
Ontwikkeling Maasfront (fase 2)	p.m.		p.m.
Ontwikkeling Bedrijventerrein Biobased Zevenellen (OML)	100		100
Overige uitvoeringsprojecten SML	p.m.		p.m.
Subtotaal	6.400	-753	5.647
TOTAAL	33.320	-6.459	26.861

*Co-financiering kan de gemeentelijke bijdrage nog (positief) beïnvloeden

Natuurlijk zijn er ook andere zaken. In het financieel perspectief komen wij op de prioritering en een realistisch meerjarenperspectief terug.

4. Organisatie ontwikkeling

2017 wordt een belangrijk jaar voor de verdere ontwikkeling van de organisatie, waarbij we zorgen dat onze basis op orde is. Een aantal grote veranderingen moet volgens de organisatievisie doorgevoerd worden. Een hele grote rol is weggelegd voor de nieuwe gesprekscyclus, die zowel medewerkers als leidinggevenden in staat zal stellen de benodigde organisatieontwikkeling vorm en inhoud te geven.

Daarnaast wordt een strategisch personeelsplan uitgevoerd, om de personele bezetting optimaal af te stemmen op de gevraagde kwaliteit en kwantiteit.

Een derde belangrijke ontwikkeling is het verwezenlijken van een modern huisvestingsconcept, dat medewerkers de juiste faciliteiten biedt om co-creatie en programmatisch werken in praktijk te brengen.

Dit zijn een aantal voorbeelden van initiatieven op het gebied van de doorontwikkeling van de organisatie. Deze dragen ook bij aan de p-taakstelling.

5. Ombuigingen

Lange termijn ombuigingen

Leudal staat voor 'eigen kracht samen aanpakken' en wil vanuit deze visie een vitale Leudalse samenleving met vitale dorpen behouden en faciliteren, onder voorwaarde dat de gemeente financieel gezond is én blijft. De raad heeft bij het vaststellen van de begroting 2015-2018 een aantal substantiële taakstellingen opgenomen voor de vier begrotingsprogramma's:

1. Vitale samenleving (vastgoed, accommodaties, subsidies, sport = VASS)
2. Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling (sociaal domein)
3. Veilige en aantrekkelijke samenleving (openbare ruimte)
4. Sterk besturen en organiseren (reputatie en imago). Dit programma is verweven in de andere 3 programma's.

We werken aan structurele kostenbesparingen voor de lange termijn zonder kapitaalvernietiging of imagoschade op te lopen. Dit proces dat we ook wel Lange Termijn Ombuigingen (LTO) noemen, is gebaseerd op een kanteling in de samenleving. Een ontwikkeling die gaat over "van buiten naar binnen kijken", "van onderop organiseren", burgerkracht en overheidsparticipatie, co-creatie en de gemeente als netwerkorganisatie. Centraal hierbij staan ook de woorden: gezamenlijk belang, gezamenlijke verantwoordelijkheid en waardecreatie.

Dat doen we per programma de komende jaren als volgt:

Programma 1: Vitale Samenleving

Een belangrijke processtap in de concretisering van de ombuigingen lange termijn voor programma 1 was het vaststellen van het 'Beleidskader accommodaties en subsidies' dat op 12 juli 2016 is vastgesteld. We hebben samen met inwoners en raad – in een proces – naar dit beleidskader toegewerkt. Denk bijvoorbeeld aan de 16 Ôs dörp bijeenkomsten, de raadsinformatiebijeenkomst van 5 april 2016 en de bespreking van het conceptbeleidskader met een raadsbrede werkgroep en belanghebbenden (d.d. 3 mei 2016).

Na vaststelling van dit beleidskader kunnen de effecten van de bezuinigingen voor programma 1 (€ 1,1 miljoen in 2017 en € 1,6 miljoen de daarop volgende jaren) worden

doorgerekend. Met de op pagina 5 genoemde acties en varianten zullen een aantal scenario's ontwikkeld worden die vervolgens leiden tot nieuwe beleidskeuzes die aan de raad worden voorgelegd. Er wordt daarbij integraal gebruik gemaakt van de beleidskaders en denkrichting van de andere programma's.

Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling

De Lange Termijn Ombuigingen van dit programma richten zich met name op twee zaken:

1. het faciliteren van de programma's 1 (vitale samenleving) en 3 (veilige en aantrekkelijke leefomgeving) door het leveren van benodigde gekwalificeerde menskracht ten gunste van de (toekomstige) uitvoering van taken van deze programma's.
2. op het concretiseren van de ingezette transformatie van het sociale domein. Dure maatwerkvoorzieningen te verminderen door eerder en meer inzet van algemene voorzieningen en het sociale netwerk te bevorderen. Deze verandering is al in gang gezet en zal in de toekomst een belangrijk speerpunt blijven. Er zal daarbij een stevig appèl gedaan worden op de samenleving, om de onderlinge hulp - zoals burenhulp - weer meer terug te brengen in onze lokale samenleving (0de lijnszorg). In diverse kernen zijn op dit moment al initiatieven gestart van deze 1e lijnszorg. Uitgangspunt is en blijft dat iedereen naar vermogen meedoet.

We zijn in overleg met inwoners, belangengroepen en de maatschappelijke partners om samen (co-creatief) vorm te geven aan de transformatie van het sociaal domein. Daarbij gaat Leudal als gemeente uit van haar eigen kracht. Lokaal waar mogelijk en bovenlokaal, waar dit op basis van de Kwaliteit, de Kosten, de Kwetsbaarheid en de Kansen (de zogenaamde 4 K's) beter past.

Daarbij is het uitgangspunt dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Er zal sterk worden ingezet op preventie en een integrale aanpak met ontschotte budgetten (één gezin, één plan, één regisseur) met principieel en daar waar mogelijk het gezin als regisseur. De gemeente zal zelf geen zorg gaan verlenen maar dit door kwalitatieve en zoveel mogelijk integraal werkende aanbieders laten uitvoeren. De visie daarbij is dat we dit doen in de vorm van partnerships met aanbieders in plaats van het klassieke inkoopmodel. Daarbij zijn vertrouwen, heldere en harde afspraken in de vorm van resultaatbekostiging en het realiseren van de beoogde effecten, deregulering en ontbureaucratisering belangrijke onderdelen.

Programma 3: Veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Op de lange termijn zullen we, om een veilige en aantrekkelijke leefomgeving te kunnen behouden, andere onderhoudsvormen voor de openbare ruimte moeten onderzoeken. Denk daarbij aan zelfbeheer door inwoners in samenwerking met verenigingen en andere relevante partijen zoals o.a. het bedrijfsleven, woningbouwcorporaties en collega overheidsinstellingen (zoals andere gemeenten, waterschap, provincie). Ook proberen we nieuwe vormen te bedenken om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken bij het onderhoud van de openbare ruimte. Hierdoor bestaat er een sterke relatie met programma 1 voor onder andere het onderhoud van accommodaties en programma 2 op het gebied van de Participatiewet.

In de openbare ruimte moet er vanaf 2018 *structureel* bezuinigd worden, dat lukt niet met de huidige omvang van de openbare ruimte. In 2016 heeft de gemeente in alle kernen van Leudal de dialoog gevoerd met inwoners en bedrijven over het onderhoud van het openbaar groen, onder de titel "Omvormingen groenonderhoud". Resultaat daarvan is dat sommige plantsoenen helemaal niet meer onderhouden hoeven te worden door de gemeente omdat dit door inwoners(initiatieven) gebeurt.

Voor de lange termijn wordt een integraal beleidsplan voor het onderhoud aan de openbare ruimte opgesteld. Dit plan kijkt voorruit naar het toekomstige onderhoud aan de openbare ruimte. Uiterlijk begin 2017 wordt het voorgelegd aan de gemeenteraad. Na vaststelling worden in 2017 concrete acties uitgezet, de gestelde doelen te behalen.

6. Omgevingswet

Voorbereiding nieuwe Omgevingswet

Er komt een nieuwe omgevingswet aan. Het huidige omgevingsrecht bestaat uit veel losse wetten en nog veel meer uitvoeringsregelingen, het is alles bij elkaar erg complex, ondoorzichtig en een remmende factor bij ontwikkelingen. De nieuwe wet zal in 2019 in werking treden.

Doelen van de Omgevingswet

De belangrijkste doelen van de Omgevingswet zijn:

- Het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.
- Een doelmatig beheer, gebruik en ontwikkeling van de fysieke leefomgeving om zo maatschappelijke functies te waarborgen.

De Omgevingswet heeft als afgeleide van deze doelstellingen dan ook vier belangrijke verbeterdoelen:

- Het vereenvoudigen, versnellen en verbeteren van besluitvorming in het brede fysieke domein.
- Meer integraliteit, de integratie van plannen en toetsingskaders.
- Het vergroten van bestuurlijke afwegingsruimte.
- Het doelmatig uitvoeren van onderzoek.

Burgerparticipatie.

Uitgangspunt van de wet is dat burgers, bedrijven en overheden gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit en ontwikkeling van de leefomgeving. Vertrouwen is daarbij de basis: vertrouwen in initiatiefnemers, vertrouwen van de burger in de overheid en vertrouwen tussen overheden onderling.

Een belangrijk element van de Omgevingswet is de participatie van burgers en bedrijven bij besluitvorming over plannen, visies en projecten. De gemeente zal bij het vaststellen van een omgevingsvisie, een omgevingsplan, een programma of projectbesluit aangeven hoe de participatie is vormgegeven.

Impact

We hebben nog ongeveer drie jaar de tijd voor de voorbereiding van de Omgevingswet. De wet heeft veel gevolgen voor raadsleden, bestuurders, managers, medewerkers en voor de onderlinge samenwerking. Maar ook voor de inhoud van beleid, plannen en regels. Misschien is de impact nog wel het grootst nog op de cultuur en de houding van de gemeente als het gaat om het besturen, regelen, netwerken en dienstverlening. De invloed op al deze facetten zal gaandeweg steeds duidelijker worden.

Aanpak

We weten nog niet alles, de Omgevingswet is nog niet helemaal klaar en dat geldt nog meer voor de algemene maatregelen van bestuur (amvb's) en behoorlijk wat uitwerkingen. Maar de hoofdlijnen en bedoelingen zijn duidelijk genoeg om aan de slag te gaan. In 2016 is een plan van aanpak opgesteld.. De planning zal steeds worden bijgesteld en aangevuld. We zijn zeker niet klaar als de Omgevingswet in werking treedt. De wet wordt gefaseerd ingevoerd. Het zal na 2019 nog een aantal jaren duren eer we met alle veranderingen klaar zijn en de Omgevingswet in alle systemen zit.

Inzet middelen

De Omgevingswet is een grote en complexe wetgevingsoperatie met een lange doorlooptijd en veel zaken die gaandeweg duidelijk moeten gaan worden en waar de gemeente ook zelf keuzes in moet gaan maken: wat is ons ambitieniveau, willen we veel veranderen in regels en beleid of maar beperkt, kunnen we veel zelf doen of vooral met externe expertise. Het is noodzakelijk hiervoor personele capaciteit en middelen beschikbaar te stellen. Maar het is moeilijk dit heel concreet te ramen op dit moment. In 2017 zullen de beschikbare middelen vooral ingezet worden voor informatievoorziening, communiceren en kennisvergaring, het opschonen van bestaande regelgeving en beleid en wellicht het digitaliseren van bestaande regelgeving, zoals bijvoorbeeld (onderdelen van) de APV, als voorbereiding op een op te stellen omgevingsplan. De kosten in 2018 zullen vooral bestaan uit proces- en productkosten voor het opstellen van de instrumenten uit de Omgevingswet: de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Vooral op het gebied van ICT is de impact van de wet nog erg onduidelijk en zal er eerst gaandeweg meer zicht op de noodzakelijke investeringen komen.

7. Dienstverlening

De huidige visie op dienstverlening is gebaseerd op het landelijke concept "de gemeente geeft antwoord". De visie is toe aan een herziening. Dat wordt ingegeven door enerzijds de landelijke ontwikkelingen en anderzijds de wens om met de dienstverlening waar mogelijk aan te sluiten op de behoefte van onze burgers en de accenten en keuzes die in Leudal worden gemaakt.

In het recente coalitieakkoord wordt verwezen naar verbetering van de gemeentelijke taken en diensten (basis op orde). Mede daarom wordt vanuit de afdeling dienstverlening en het Burger Bedrijven Plein gewerkt aan de herijking van onze visie op de dienstverlening. Hierin komen diverse lijnen bij elkaar. Zo wordt op basis van de nieuwe organisatievisie ingezoomd op de doorontwikkeling van het Burger Bedrijven Plein (BBP). Daarbij wordt nadrukkelijk de slag "van buiten naar binnen" gemaakt.

Doel is dat met betrokkenen (intern en extern) een plan van aanpak tot stand komt waarin concrete acties en doelstellingen staan. Het vormt de basis voor de continue ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening. Dus niet alleen maar beter, sneller en goedkoper, maar vooral ook conform behoefte van burgers, ondernemers en instellingen.

Vanaf het najaar van 2016 tot in de loop van 2017 wordt dit verder uitgewerkt in samenspraak met alle betrokkenen in hun respectievelijke rol. De raad zal worden gevraagd ambities te bepalen voor Leudal die passen bij de verwachte en lopende landelijke ontwikkelingen. In diverse sessies willen we dat in die periode ophalen bij college/raad en vervolgens de mening van burgers en betrokken partijen daarbij peilen. Concreet zal de raad in april 2017 het geactualiseerde dienstverleningsconcept voor de gemeente Leudal ter vaststelling worden aangeboden. Vanaf de vaststelling van de geactualiseerde visie op dienstverlening zal worden gewerkt aan de realisering van die visie. De keuzes die daarbij in de raad worden gemaakt kunnen daarbij uiteraard impact

hebben op de begroting van 2017, dat kan dus leiden tot een voorstel voor een begrotingswijziging.

8. Economisch profiel Leudal

Vorig jaar heeft het college in samenhang met de behandeling van de Agenda voor Midden-Limburg in de raad de ruimtelijk-economische prioriteiten in de Samenwerking Midden-Limburg (SML) vastgesteld. In de notitie "Beleidsprioriteiten van Leudal in de SML" zijn op hoofdlijn drie prioriteiten voor Leudal onderscheiden:

1. Duurzame energie-opwekking en het sluiten van (bio)grondstof kringlopen.
2. (Duurzame) Economische Agenda Agribusiness.
3. Uitbouwen van het Groene natuurlijke en recreatieve Hart van Limburg.

De drie prioriteiten worden verder uitgewerkt in een economisch profiel van Leudal. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het in ontwikkeling zijnde economisch profiel van Midden-Limburg en aan het actueel houden van de gemeentelijke strategische visie 2020 "Leven in Leudal". Bovendien vormt een economisch profiel van Leudal een bouwsteen voor de omgevingsvisie die in het kader van de Omgevingswet wordt opgesteld en het sociale (arbeids)participatiebeleid van de gemeente en regio.

Actuele ontwikkelingen op het gebied van regionale economische samenwerking vragen om een nadere aanscherping van bovengenoemde prioriteiten.

Op 12 mei jl. hebben Provinciale Staten de motie Werrij c.s. aangenomen. Provinciale Staten roepen het college van Gedeputeerde Staten op om de Midden-Limburgse gemeentebesturen uit te dagen samen met het college van Gedeputeerde Staten te komen met een samenhangende strategische investeringsagenda met regionale plannen voor de economische ontwikkeling van Midden-Limburg en een daarbij passende, eenduidige structuur. Binnen het SML-werkveld economie is bestuurlijk overeengekomen dat Weert en Roermond de uitwerking van de motie samen met de andere gemeenten gaan voorbereiden. Kern hiervan is om te komen tot een gezamenlijke agenda en afstemming met de 3 organisaties Keyport 2020, SML en OML. Hiertoe wordt allereerst een economisch profiel van Midden-Limburg opgesteld.

In dit kader is het dan ook gewenst om ook voor Leudal over een economisch profiel te beschikken.

Om helder te krijgen wat regionaal opgepakt kan worden en wat lokaal opgepakt kan worden, moeten Leudal's ambities en prioriteiten inzichtelijk gemaakt worden. Vertrekpunt is om het denken over (toekomstige) economische samenwerking te baseren op de opgaven voor Leudal. Deze worden inzichtelijk door een gerichte analyse van economische indicatoren die kritische succesfactoren zijn succesvolle economische ontwikkeling. Pas dan kan een uitvoeringsstrategie voor samenwerking worden bepaald.

3.2 Financiële hoofdlijn

Een degelijk en solide financieel beleid blijft een belangrijke ambitie voor ons college. De ingezette koers van een structureel meerjarig sluitende begroting (begrotingsevenwicht) blijft gehandhaafd. Uitgangspunt van de ingezette koers is dat alle jaren structureel sluitend zijn. Leudal legt hiermee de lat hoger dan het provinciaal toezicht voorschrijft.

Het actuele financieel meerjarig perspectief laat zien dat er door de ingezette koers en door de ontwikkeling van de algemene uitkering begrotingsruimte ontstaat. In deze paragraaf gaan we in op de ontwikkeling van het meerjarig perspectief en op welke manier we de begrotingsruimte de komende jaren gaan inzetten.

Van kadernota naar begroting

Het financiële beeld van de kadernota 2017-2020 zag er na verwerking van de meicirculaire 2017-2020 als volgt uit:

*Tabel: resultaat kadernota 2017-2020 na verwerking meicirculaire 2016
bedragen x € 1.000*

	2017	2018	2019	2020
Resultaten vastgestelde kadernota 2017-2020 (inclusief incidenteel)	728	-383	-331	-258

Het structurele resultaat is in alle jaren positief.

Het geactualiseerd meerjarig perspectief

Na vaststelling van de kadernota hebben zich aantal ontwikkelingen voorgedaan die van invloed zijn op de het meerjarig financieel perspectief. Het geactualiseerde meerjarig perspectief voor onze gemeente ziet er als volgt uit:

<i>bedragen x € 1.000</i>				
	2017	2018	2019	2020
Resultaten vastgestelde kadernota 2017-2020 (inclusief incidenteel)	728	-383	-331	-258
a. herverdeling subcluster VHROSV (B&W 17-07-2016)	-371	-455	-462	-491
b. correctie bijdrage Veiligheidsregio Limburg Noord (B&W 17-07-2017)	-11	-52	-74	-75
c. onderhoud civieltechnische kunstwerken (B&W 13-09-2016)	65	9	9	9
d. rentekosten	-44	-64	-16	1
e. lagere bijdrage Keyport 2020 (B&W 30-08-2016)	-19			
f. opwaardering groen	237			
g. toename uitvoeringskosten sociaal domein (B&W 30-08-2016)	116	60	67	67
h. inzet reserve 3 decentralisaties (B&W 30-08-2016)	-116	-60	-67	-67
i. instrumentarium dienstverlening	35	35	35	35
j. 10 jaar Leudal	100			
k. opstellen onderhoudsplan	pm			
Subtotaal	720	-910	-839	-779
l. incidentele toevoeging algemene reserve	-1.400			
m. Begrotingsruimte	-680	-910	-839	-779
n. prioritering projecten	-88	-310	211	383
Resultaat primitieve begroting 2017-2020	-768	-1.220	-628	-396

Het structurele resultaat is in alle jaren positief.

Toelichting ontwikkelingen na kadernota 2017-2020

a. Herverdeling subcluster VHROSV ("juli-circulaire 2017")

In de kadernota was de verwachting dat de herverdeling Leudal 9 ton zou opleveren. Na toepassing van de overgangsmaatregelen levert de herverdeling Leudal uiteindelijk € 491.000 op. De minister heeft namelijk besloten om van de resterende 66% de helft (33%) uit te keren en verder geen verdiepend onderzoek meer te doen. Volgens de minister leidt verder onderzoek tot onvoldoende inzichten. De herverdeling is hiermee afgerond.

b. Bijdrage Veiligheidsregio Limburg Noord (VRLN) (correctie) bestaande beleid

In de kadernota is de bruto verhoging van de bijdrage aan de VRLN opgenomen in plaats van de verhoging na aftrek van de bijdrage uit de stelpost loon-en prijscompensatie.

c. Rentekosten

De doorrekening van de rente op basis van het verwachte financieringstekort is voordeliger dan de aanname bij de kadernota 2017-2020.

d. Onderhoud civieltechnische kunstwerken (bruggen)

Op basis van het onderhoudsplan civieltechnische kunstwerken 2017-2021 zijn in de begroting 2017-2020 de onderhoudsbudgetten verhoogd. Deze verhoging is nodig voor de duurzame instandhouding (het beheer en onderhoud) van onze civieltechnische kunstwerken.

e. Lagere bijdrage Keyport 2020 in 2017

De bijdrage voor Keyport 2020 van de deelnemende gemeenten voor 2017 blijft € 0,90 per inwoner. In de kadernota 2017-2020 is voor het jaar 2017 rekening gehouden met een bijdrage aan Keyport 2020 van € 1,44.

f. Verhogen van de beeldkwaliteit van het openbaar groen

Door de gemeenteraad is besloten om in 2015, 2016 en 2017 af te wijken van het Groenbeheerplan door middel van een taakstellende bezuiniging. De beeldkwaliteit is daarmee verlaagd naar een C/D kwaliteit. In 2016 is een aanvullend budget beschikbaar gesteld om de beeldkwaliteit van het openbaar groen op te waarderen naar een B-kwaliteit.

Om de inspanningen in 2016 niet verloren te laten gaan, wordt voorgesteld ook in 2017 een extra aanvullend budget beschikbaar te stellen van € 237.000 om een hogere beeldkwaliteit dan niveau C/D te behalen. In 2017 wordt dan uitgegaan van een B-kwaliteit, dit geldt zowel voor de onkruidbestrijding alsmede de overige werkzaamheden zoals snoeien en bladruimen in de plantsoenen. Door de taakstellende bezuiniging op het onderhoud van openbaar groen ook in 2017 af te zwakken en extra budget beschikbaar te stellen, zullen op termijn kosten bespaard worden om in 2018 weer de aansluiting te vinden met het Groenbeheerplan. Vanaf 2018 wordt weer aangesloten op de uitgangspunten van het Groenbeheerplan. Hierop aansluitend is er voor gekozen om een gedeelte van dit budget (€ 50.000) in 2017 indien nodig ook voor het onderhoud groen van de sportaccommodaties in te zetten.

g. en h. toename uitvoeringskosten sociaal domein

Om de slagkracht in het sociaal domein te vergroten, de risico's te verkleinen en de kosten te reduceren werkt de gemeente Leudal subregionaal samen met de gemeenten Nederweert en Weert, vanuit een gemeenschappelijke visie. Deze visie is onder andere vastgelegd in de kader- en beleidsnota's die zijn opgesteld ten behoeve van het sociaal domein en daarnaast ook in de regionale notitie "Eigen kracht en samen doen!", naar een samenhangend beleid binnen het sociale domein" van september 2013. Recentelijk is deze visie nog samengevat in de richtinggevende notitie "Verwerven in de transformatie van het sociale domein".

Om de gemaakte samenwerkingsafspraken op de schaal van Midden-Limburg West voort te zetten, is op 31 augustus 2016 een vernieuwd uitvoeringsconvenant gesloten. Vanuit deze subregionale samenwerking vindt ook afstemming met andere gemeenten in Midden-Limburg plaats.

Het uitvoeringsconvenant houdt ruimte voor lokale differentiatie. Hiermee blijft de lokale autonomie gewaarborgd. Met de vernieuwde samenwerkingsafspraken worden de

volgende nieuwe taken en rollen, die eerder tijdelijk zijn uitgevoerd, vanaf 2017 structureel in de ambtelijke organisatie(s) geborgd:

- Contractmanagement Jeugd en Wmo
- Business control Jeugd en Wmo
- Strategisch beleidsadvies Jeugd en Wmo
- Algemene ondersteuning

Gemeente Leudal kiest bewust voor een relatief laag uitvoeringsbudget voor taken in het sociaal domein, als afgeleide van het doelgerichte macrobudget. Hiermee wordt het macrobudget maximaal ingezet voor de doelgroep, waarvoor deze is bestemd. Voor kosten die het uitvoeringsbudget overstijgen, wordt de reserve decentralisaties WMO, jeugd en participatie ingezet.

i. Uitwerken visie dienstverlening

Belangrijk is dat er een instrumentarium wordt ingezet om structureel de kwaliteit van onze dienstverlening en de klanttevredenheid te toetsen. Het gaat om de totale dienstverlening vanuit de hele organisatie. En zowel om een relatief eenvoudige meting die continue bij alle dienstverlening kan worden ingezet als om een uitgebreider onderzoek dat periodiek zal worden uitgevoerd. Door het instrumentarium snel in te richten zal in het eerste kwartaal van 2017 een goede nulmeting worden verkregen. Na de besluitvorming in de raad over de visie op dienstverlening en het ambitieniveau van Leudal (gepland in april 2017) zullen de vervolgmetingen dan inzicht geven in de mate waarin we erin slagen die visie en het ambitieniveau daarbij te realiseren in de loop van 2017 en volgende jaren. In de begroting is vanaf 2017 hiervoor een bedrag van € 35.000 opgenomen.

j. 10 jaar Leudal

In 2017 bestaat de gemeente Leudal 10 jaar. We willen dit niet onopgemerkt voorbij laten gaan. Het idee is om van 2017 een jubileumjaar te maken met verschillende evenementen in de gemeente, evenementen georganiseerd voor en door de inwoners van Leudal. Daarnaast ligt er de bestuurlijke ambitie om de Limburgse Bestuurdersdag in 2017 naar Leudal te halen en ook hiermee aandacht te vestigen op 10 jaar Leudal. We ramen € 100.000 incidenteel voor de organisatie van 10 jaar Leudal, met als onderdeel de Limburgse Bestuurdersdag.

k. Opstellen onderhoudsplan

Om gestructureerd met vastgoed om te gaan is een goede basis de eerste prioriteit. Om vastgoedbeheer beter beheersbaar en de (kosten) inzichtelijk te krijgen is besloten om een herziene kwalitatieve MOP per object, niveau 1 t/m 6, op elementen niveau te laten maken. Hierdoor kan op elementenniveau (denk hierbij aan bijvoorbeeld: platdak, pannendak, kozijnen e.d.) het onderhoudsniveau onderhouden en bewaakt worden. Tevens wordt dan kapitaalvernietiging tot het uiterste beperkt. Omdat er op dit moment nog geen geactualiseerde informatie is, is hiervoor in de begroting een pm post opgenomen. Als blijkt dat hiervoor incidenteel extra middelen nodig zijn wordt hiervoor het resultaat 2017 of de algemene reserve ingezet.

l. Hoogte weerstandsvermogen (algemene reserve)

De meerjarige analyse van de risico's in relatie tot de algemene reserve geeft aan dat de ratio van het weerstandsvermogen uitstekend is (boven de 2). Als de ratio van het weerstandsvermogen boven de 2 ligt is in de spelregels aangegeven dat het college bij begroting voorstellen tot afoming van de algemene reserve doet. In de begroting 2017 is daarom uit de algemene reserve een bedrag van € 1,4 miljoen in 2017 incidenteel toegevoegd aan de begrotingsruimte.

m. Begrotingsruimte

De voorgenoemde ontwikkelingen zorgen ervoor dat het financieel perspectief (begrotingsruimte) ten opzichte van de kadernota sterk verbeterd. Verder worden de ombuigingen gerealiseerd. De twee boekhoudkundige varianten van verlengde afschrijvingstermijnen en het niet meer tussentijds afschrijven van leegstaande panden met een verkoopintentie, in relatie tot het verkopen/overdragen/vervreemden van vastgoed toont aan dat de ombuigingen op vastgoed realistisch zijn.

n. Prioritering projecten

Burgerinitiatieven vinden we belangrijk. Daarom gaan we de begrotingsruimte inzetten voor de wielerbaan, de fusie van de scholen Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter en voor de sport Kelpen-Oler, Hunsel, Ell, Grathem. Ook bereikbaarheid en verkeersveiligheid zijn in ons coalitieprogramma belangrijke thema's. De begrotingsruimte wordt daarom ook gebruikt voor de N280 ontwikkelas, de stations Haelen en Baexem, de fietspaden Leudalweg en Heldenseweg en de onderzoekskosten voor het fietspad spoorbrug Buggenum. Verder gaan we de begrotingsruimte inzetten voor de ontwikkeling van de bereikbaarheid en de ontwikkeling van Biobased van Zevenellen. Om deze investeringen te realiseren is een investeringsbedrag van ruim € 16,3 miljoen nodig.

Omdat in de projecten een fasering is aangebracht wordt in de jaren 2017, 2018 en 2019 de begroting niet volledig belast met kapitaallasten.

Samenvattend ziet de prioritering van de projecten er als volgt uit:

bedragen x € 1.000

Majeure project	Indicatie volume investering	Indicatie subsidie bijdrage	Indicatie aandeel gemeente	Fasering
Wielersbaan	2.004	-1.000	1.004	2017
Fietspad spoorbrug Buggenum (onderzoekskosten)	100		100	2017
Ontwikkeling Bedrijventerrein Biobased Zevenellen (OML)	100		100	2017
Fusie scholen, Haler, Hunsel, Ittervoort, Neeritter	5.000		5.000	2018
Fietspad Leudalweg	1.316	-526	790	2018
Fietspad Heldenseweg	1.700	-680	1.020	2018
N280 - ontwikkelingsas	4.700		4.700	2018
Sport Kelpen-Oler, Grathem, Ell, Hunsel	2.800	p.m.	2.800	2019
Stations Haelen en Baexem	1.600	-753	847	2019
TOTAAL	19.320	-2.959	16.361	

Financieel beeld Lange Termijn Ontwikkelingen

Bij de vaststelling van de begroting 2015-2018 zijn een aantal maatregelen genomen om de financiële huishouding op orde te houden. Bij de vaststelling van de begroting 2016-2019 zijn een aantal maatregelen verzacht. In onderstaande tabel zijn de belangrijkste geactualiseerde maatregelen opgenomen:

Prg	Maatregel	2017	2018	2019	2020
4	Vastgoed en accommodaties	1.100.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
1	Subsidie bibliotheken	275.000	395.000	395.000	395.000
1	Subsidies verenigingen**	353.000	353.000	353.000	353.000
1	Subsidie peuterspeelzalen	192.000	192.000	192.000	192.000
3	Onderhoud openbare ruimte*	807.000	250.000	250.000	250.000
4	Ombuigingen programma 4	92.500	92.500	92.500	92.500
4	Rekenkamerfunctie	58.000	58.000	58.000	58.000
4	Personeel en organisatie	629.000	1.629.000	1.629.000	1.629.000
DM	Onroerende zaakbelastingen	300.000	300.000	300.000	300.000
DM	Toeristenbelasting	230.000	230.000	230.000	230.000

* In het bedrag van de taakstelling (jaarschijf 2017) is het bedrag dat in de voorliggende begroting is opgenomen voor openbaar groen (€ 237.000) verwerkt.

** Op basis van het in juli 2016 vastgestelde subsidie- en accommodatiebeleid kunnen we de bezuinigingsopdracht voor 2017 verzachten. Aanvullende middelen zijn binnen de begroting beschikbaar, waarbij we sterk het accent leggen op kwalitatieve criteria (jeugd en Wmo-gerelateerde activiteiten, ook in de preventieve sfeer) en (incidentele) maatschappelijke activiteiten. De nieuwe regelingen hebben betrekking op maatschappelijke ondersteuning, incidentele activiteiten en projecten.

In de afgelopen jaren zijn een aantal maatregelen genomen waardoor een deel van de ombuigingen is gerealiseerd. De belangrijkste ombuigingen die de komende jaren nog moeten worden gerealiseerd zijn:

	Maatregel	2017	2018	2019	2020
	Vastgoed en accommodaties*	32.000	536.000	519.000	512.000
	Personeel en organisatie		667.000	661.000	657.000

* De nog te realiseren taakstelling is gebaseerd dat we ook vanaf 2018 vasthouden aan onderhoudsniveau 4 en dat de twee boekhoudkundige scenario's (verlengde afschrijvingstermijnen en het niet meer tussentijds afschrijven van leegstaande panden met een verkoopintentie) worden doorgevoerd.

Deze maatregelen zijn als stelposten in de begroting opgenomen.

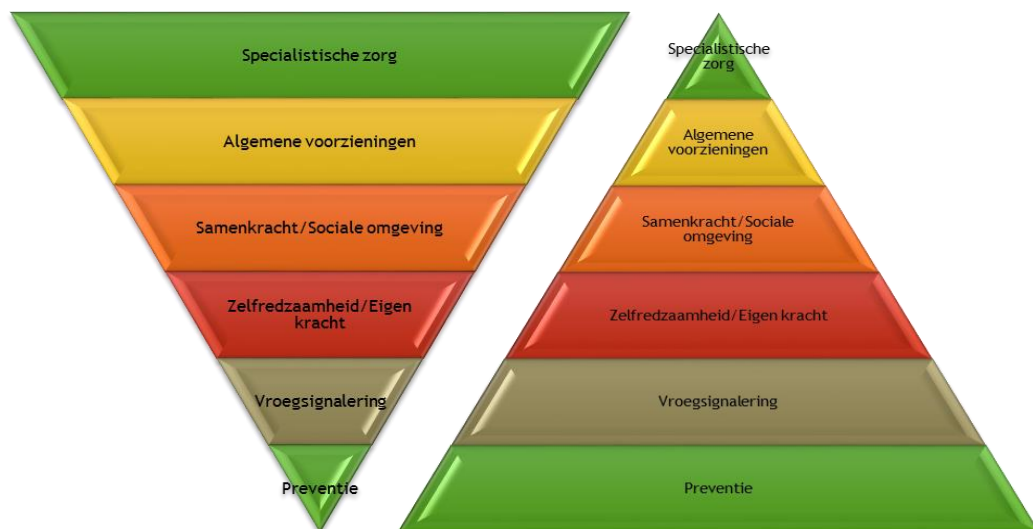
4. Strategische visie

4.1. Transformatie van het sociale en fysieke domein

In de afgelopen jaren is er landelijk een toenemende zorgvraag ontstaan vanuit de dubbele vergrijzing waardoor een toename van het beroep op zware individuele zorg geweest. Dat heeft er toe geleid dat het zorgsysteem financieel onhoudbaar is geworden. Door de taken te decentraliseren naar de gemeenten is de verwachting dat, door gebruik te maken van de lokale kennis en voorzieningen, het individueel ondersteunen beter en goedkoper kan.

De overdracht van de nieuwe taken naar de gemeenten stelt de gemeenten voor de grote uitdaging om dichtbij de burger kwalitatief voldoende dienstverlening te bieden. Deze dient beter rekening te houden met de individuele behoeften en gebruik te maken van de kracht van de lokale beleidstaken die al door de gemeenten uitgevoerd werden. De overdracht gaat samen met grote financiële taakstellingen die alleen gerealiseerd kunnen worden als de gemeente samen met de burgers en de maatschappelijke partners gaat zoeken naar meer samenhang en samenwerking.

Uiteindelijk is het doel om door het koppelen van nieuwe taken aan oude taken én een integrale benadering van het sociale en fysieke domein het beroep op zware specialistische ondersteuning daar waar mogelijk te laten afnemen.

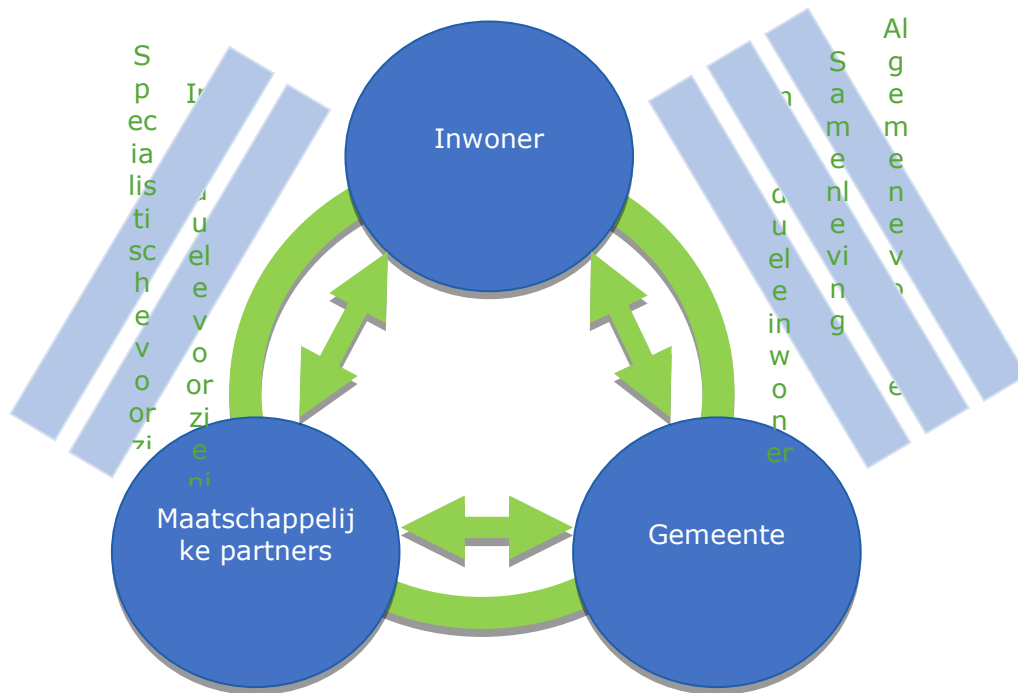

Een groot deel van de preventieve taken op het gebied van gezondheid, veiligheid, onderwijs en financiën werd al door de gemeente uitgevoerd. Door deze taken slim te koppelen en te versterken kunnen we optimale dienstverlening aan onze inwoners leveren waarbij de inzet daar waar mogelijk wordt geleverd door vrijwilligers, mantelzorgers en algemene voorzieningen.

Daarbij gaan we uit van wat de inwoners zelf kunnen en vullen dit aan met specialistische ondersteuning. Deze ondersteuning is gericht op het herstellen, behouden en vergroten van de zelfstandigheid van onze inwoners. Daar waar (tijdelijk) langdurige, blijvende ondersteuning nodig is zal dit beschikbaar blijven.

Inzicht in het lokale speelveld is belangrijk om op basis van wederzijds respect en rekening houdend met de belangen van alle betrokkenen, te kunnen doorontwikkelen naar een participatiesamenleving, waarin individuele burgers elkaar ondersteunen.

Onderstaand schema maakt de relaties tussen de inwoners, de gemeente en de maatschappelijke partners inzichtelijk en geeft per relatie de voorzieningen uit het sociale en fysieke domein weer.

Door ons te richten op preventie en vroegsignalering met behulp van de maatschappelijke partners zoals huisartsen, het sociaal wijkteam, het onderwijs, de politie en de consultatiebureaus kunnen de inwoners vroegtijdig ondersteund worden en daarmee kan een beroep op zwaardere specialistische voorzieningen worden voorkomen.

Door daarnaast de sociale cohesie te versterken en vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen kan de samenleving ondersteunend werken en wordt de participatiesamenleving gefaciliteerd.

Een sterk veld van algemene voorzieningen, ondersteund door de kennis van specialistische professionals, dat in een brede behoefte voorziet, een goede kwaliteit heeft en samenwerkt, zal in de 16 dorpen versterkt moeten gaan worden om daar waar nodig aanvullende ondersteuning te geven. Op deze manier kan de kwaliteit en beschikbaarheid van de specialistische zorg en de individuele voorzieningen beschikbaar blijven voor wie dat tijdelijk óf langdurig nodig heeft.

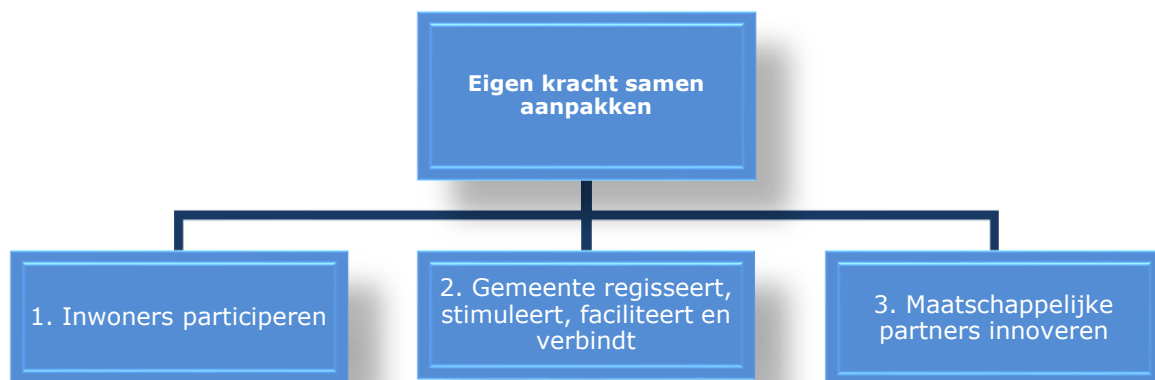
4.2. Strategische visie

Naar aanleiding van de decentralisaties en de transformatie-opgave die daaruit volgt binnen het sociaal domein en fysieke domein, heeft de gemeente Leudal de volgende strategische visie gevormd voor 2025.

"Eigen kracht samen aanpakken"

De gemeente Leudal gaat uit van de kracht van mensen. De samenleving zoals die is ingericht wordt onbetaalbaar, maar belangrijker: ze doet burgers tekort. Veruit de meeste inwoners zijn uitstekend in staat om zelf, of met hulp van anderen, ondersteuningsvragen op te lossen. Bijvoorbeeld met familie, vrienden, burens, collega's of bekenden uit het verenigingsleven.

Dit resulteert in de volgende drie beoogde effecten die bereikt dienen te worden om deze visie waar te maken en de transformatie binnen het sociale en fysieke domein mogelijk te maken.

1. *Inwoners participeren*
Alle inwoners participeren naar vermogen in de samenleving die daarmee doorgroeit tot een participatiesamenleving. Inwoners zijn daarbij de regisseur van de eigen (zorg)vraag.
2. *Gemeente regisseert, stimuleert, faciliteert en verbindt*
De gemeente is ketenregisseur, regisseert, stimuleert, faciliteert en verbindt en draagt daarmee bij aan het herstellen, behouden of vergroten van de zelfstandigheid van de inwoners en de versterking van haar maatschappelijke partners.
3. *Maatschappelijke partners innoveren*
De maatschappelijke partners en dienstverleners bieden innovatieve voorzieningen die gericht zijn op het herstellen, behouden of vergroten van de zelfstandigheid van de inwoners.

Om de transformatie in het sociaal domein extra kracht bij te zetten werkt de gemeente samen met andere gemeenten in de regio, vanuit een gedeelde visie. Deze samenwerking is mede bedoeld om de individuele kwetsbaarheid van de gemeenten bij de uitvoering van belangrijke, complexe en risicodragende taken in het sociaal domein te verminderen. De samenwerking gaat daarom over het delen van kennis, vaardigheden en daarmee ook over het behalen van synergie en kostenreductie. Deze samenwerking is op 31 augustus 2016 opnieuw bekrachtigd in een uitvoeringsconvenant tussen de

gemeenten Leudal, Nederweert en Weert. Vanuit deze subregionale samenwerking is er bovendien afstemming op de regionale schaal van Midden-Limburg. Het convenant heeft vooralsnog alleen betrekking op Wmo en Jeugdhulp. In 2017 wordt gezamenlijk bepaald hoe en waar dit kan worden uitgebouwd, om de integraliteit in het sociaal domein verder vorm te geven.

4.3. Hoe gaan we dit veranderproces besturen en monitoren?

Om een dergelijke complex veranderproces voor zowel inwoners, gemeente als maatschappelijke partners mogelijk te maken, is het van belang dat alle inspanningen die daarvoor nodig zijn in samenhang worden uitgevoerd. Daarbij hoort ook een goede rolverdeling voor alle betrokkenen passend bij zijn positie past.

In het onderstaande schema is aangegeven welke focus de Raad, het College en het management van de ambtelijke organisatie heeft in dit proces.

Vanuit dit model is zijn de vanuit de Raad geformuleerde visie en drie beoogde effecten ("Inwoners participeren", "Gemeente regisseert, stimuleert, faciliteert en verbindt" en "Maatschappelijke partners innoveren" vertaald in doelstellingen voor het College en de ambtelijke organisatie.

Deze doelenboom zal worden gebruikt voor sturing op de transformatie en het monitoren van de voortgang hiervan voor alle drie de niveaus (Raad, College en Management).

4.4. Vertaling van visie en effecten naar programma's

Voor het inzicht en de koppeling met voorgaande jaren hebben we voor 2017 de koppeling van programma's en thema's in stand gehouden. De thema's binnen een programma vormen een geheel van activiteiten die aansluiten bij de realisatie van de raadsdoelstellingen en collegedoelestellingen. De thema's bevinden zich op uitvoeringsniveau en zullen in een volgende fase worden herzien of worden vernieuwd.

Programma 1: Vitale samenleving:

- Economie
- Kunst & Cultuur
- Sport
- Toerisme & Recreatie
- Maatschappelijke ondersteuning (mantelzorg, vrijwilligers en algemene voorzieningen)

Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling

- Arbeidsparticipatie
- Gezondheidszorg
- Jeugdhulp
- Maatschappelijke ondersteuning (WMO voorzieningen)
- Onderwijs
- Veiligheid

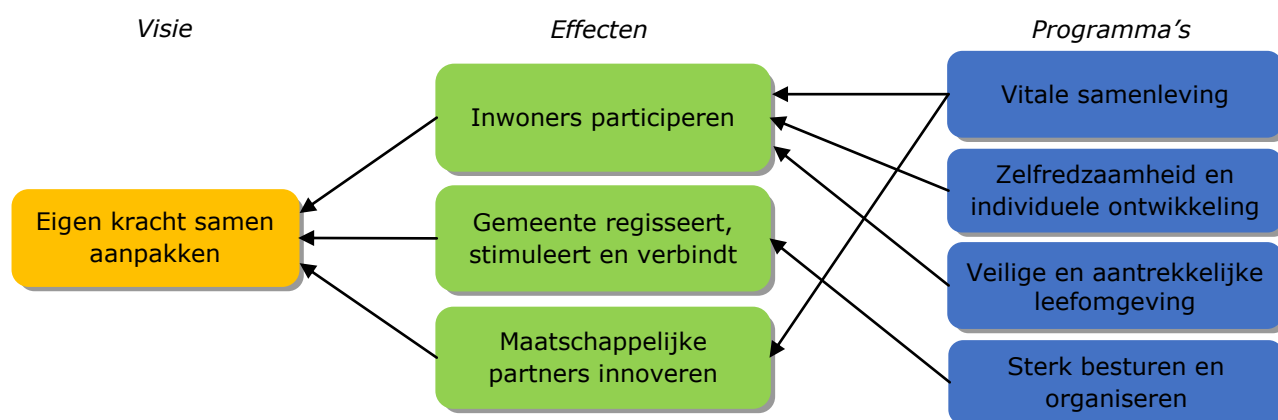
Programma 3: Veilige en aantrekkelijke leefomgeving

- Milieu
- Openbare ruimte en verkeer
- Wonen en bouwen

Programma 4: Sterk besturen en organiseren

- Dienstverlening aan inwoners
- Dienstverlening aan bestuur en organisatie
- Dienstverlening aan de raad

De bovenstaande programma's dragen bij aan de transformatie en de daarbinnen beoogde effecten. Om deze bijdrage inzichtelijk te maken, hebben we in de onderstaande plaat de relatie tussen de programma's en de effecten weergegeven.

In de volgende hoofdstukken worden de programma's een voor een verder toegelicht. Daarin zal ook aangegeven worden welke doelstellingen voor de Raad en het College bijdragen aan de te realiseren effecten.

5. Het programmaplan

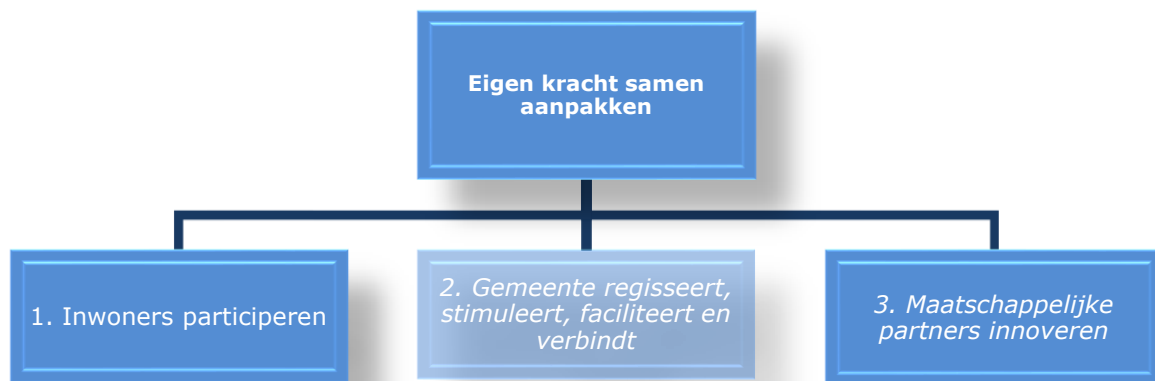
5.1 Programma 1: Vitale samenleving

Visie

De gemeente Leudal kenmerkt zich door een grote mate van betrokkenheid van haar inwoners. Verenigingen en stichtingen geven Leudal kleur. De komende jaren staan in het teken van een omslag. Meer verantwoordelijkheid bij onze inwoners zelf en minder overheid. Dit vraagt iets van ons als gemeente maar ook van onze inwoners. Als gemeente zullen wij dit proces ondersteunen. Voorzieningen komen onder druk te staan. Hiervoor moeten nieuwe vormen bedacht moeten worden waarbij onze inwoners een centrale rol innemen. Integraliteit, zelfredzaamheid, duurzaamheid, samenwerking en vernieuwing zijn de kernwoorden voor de komende jaren.

Wat willen we bereiken?

Dit programma draagt bij aan de realisatie van effect 1 'De inwoner participeert' en effect 3 'Maatschappelijke partners innoveren'.

Hierbij zijn voor programma 1 de volgende vier raadsdoelstellingen geformuleerd¹:

Effect 1: Inwoners participeren

- 1.2. Versterking en ondersteuning van de kracht van de samenleving
- 1.3. Verbetering van de algemene voorzieningen

Effect 3: Maatschappelijke partners innoveren

- 3.1. Maatschappelijke partners innoveren
- 3.2. Maatschappelijke partners werken samen

Wat gaan we daarvoor doen?

¹ De nummers corresponderen met die in de ontwikkelde doelenboom. De eerste positie verwijst naar het desbetreffende effect.

In 2017 gaan we verder vorm geven aan het in 2016 vastgestelde beleidskader subsidies en accommodaties. Nieuwe vormen van exploitatie zullen worden geïmplementeerd. Er wordt aangesloten bij initiatieven die van onderop komen. Een nieuw beleidskader bibliotheekwerk zal in het eerste kwartaal 2017 worden voorgelegd zodat een meerjarige basis kan worden gelegd voor het bibliotheekwerk in Leudal.

In het kader van tegengaan van krimp zal een breed georiënteerd onderzoek plaatsvinden naar de behoeften en wensen van onze jongeren. Oplevering van de resultaten wordt voorzien in 2017.

VVV Midden-Limburg en Leisure Port zijn uitgenodigd om met een gezamenlijk voorstel te komen om meer samen te werken op het gebied van promotie, zodat Leudal ook aan de oostzijde van de Maas beter gepromoot gaat worden.

In 2016 heeft een verhuizing plaatsgevonden van school de Ortolaan Heythuysen naar het terrein van de Widdonck te Heibloem. Dit vooruitlopend op een officiële aanvraag voor onderwijshuisvesting. De aanvraag wordt voor 1 februari 2017 ingediend en besluitvorming hierover dient uiterlijk eind 2017 te worden genomen.

De vier geformuleerde raadsdoelstellingen vormen de opdracht die door de raad aan het college wordt meegegeven. Het college bepaalt hoe deze raadsdoelstellingen concreet gerealiseerd gaan worden.

Effect 1: Inwoners participeren

1.2: Versterking en ondersteuning van de kracht van de samenleving

- 1.2.1: Verbeteren van de werkgelegenheid in de regio
- 1.2.3: Versterken van de sociale cohesie in de dorpen

1.3: Verbetering van algemene voorzieningen

- 1.3.1: Zorgen voor goede en toegankelijke algemene voorzieningen
- 1.3.2: Zorgen dat algemene voorzieningen op elkaar zijn afgestemd

Effect 3: Maatschappelijke partners innoveren

3.1: Maatschappelijke partners innoveren

- 3.1.1: Stimuleren en evalueren van innovatie door maatschappelijke partners

3.2: Maatschappelijke partners werken samen

- 3.2.1: Stimuleren en evalueren van samenwerking tussen maatschappelijke partners

Nieuw beleid onder collegedoelestellingen rubriceren

- Uitrol van het beleidskader subsidies en accommodaties
- Opstellen nieuw bibliotheekbeleid en uitrol in 2017
- Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek naar glasvezel buitengebied
- Faciliteren Bedrijven InvesteringsZones
- Opstarten Keurmerk Veilig Ondernemen

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Demografische druk	%	2016	56,1	CBS - Bevolkings-statistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
Niet-sporters	%	2014	50	RIVM - Zorgatlas	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
Banen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	591,9	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	2015	138,7	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Bruto gemeentelijk product (verwacht / gemeten)	index	2013	100	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
Functiemenging	%	2015	46,8	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Relatie met verbonden partijen

- Economische structuurversterking: SML-Werkveld Energie en Economie: Betreft een werkbudget voor onderzoek nieuwe opgaven etc. (o.a. opstellen economisch profiel Leudal).
- Keyport2020: voor 2017 wordt voor de gemeentelijke bijdrage aan Keyport 2020 vastgehouden aan de € 0,90 per inwoner (continuerend van de bijdrage in 2016) en de uitvoering van de activiteiten mede te financieren middels de inzet van uitvoeringsmiddelen Keyport2020.
- OML: per 1-1-2017 is herfinanciering nodig. De financiële consequenties zijn nog niet inzichtelijk en zijn mede afhankelijk van wijze van financiering etc.
Uitbreiding dienstverleningsovereenkomst OML: Dit in verband met de inschakeling van expertise van OML bij het SML-werkveld EEB. Dit is nodig vanwege het opstellen van het regionaal beleidskader werklocaties en vanwege de inschakeling van OML voor acquisitie en bij bedrijfsontwikkelgesprekken.
- Grenspark Maas- en Swalm-Nette;
- Leisure Port;
- Routebureau Noord- en Midden Limburg.

Wat mag dat kosten?

College- doel	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
121A	Behouden werkgelegenheid gemeente/regio	1.040.458	1.078.600	701.865	705.188	729.133	720.931
123	Versterken van de sociale cohesie	3.659.847	3.467.513	3.116.564	2.879.378	2.845.135	2.816.870
131A	Alg. voorz. ondersteunen de zelfstandige burger	1.432.326	1.395.557	1.136.246	1.103.492	1.014.810	997.341
	Saldo van Baten en Lasten	6.132.630	5.941.670	4.954.675	4.688.058	4.589.078	4.535.142
	Mutaties reserves	-241.610	-794.535	-406.651	-406.494	-406.335	-406.335
	Resultaat	5.891.020	5.147.135	4.548.024	4.281.564	4.182.743	4.128.807
	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
	Lasten	7.980.877	6.604.470	5.555.677	5.251.404	5.144.022	5.081.514
	Baten	-1.848.247	-662.800	-601.002	-563.346	-554.944	-546.372
	Saldo van baten en lasten	6.132.630	5.941.670	4.954.675	4.688.058	4.589.078	4.535.142
	Toevoeging(en) reserve(s)	996.910	1.002.855	367.917	354.893	341.871	328.868
	Onttrekking(en) reserves(s)	-1.238.520	-1.797.390	-774.568	-761.387	-748.206	-735.203
	Resultaat	5.891.020	5.147.135	4.548.024	4.281.564	4.182.743	4.128.807

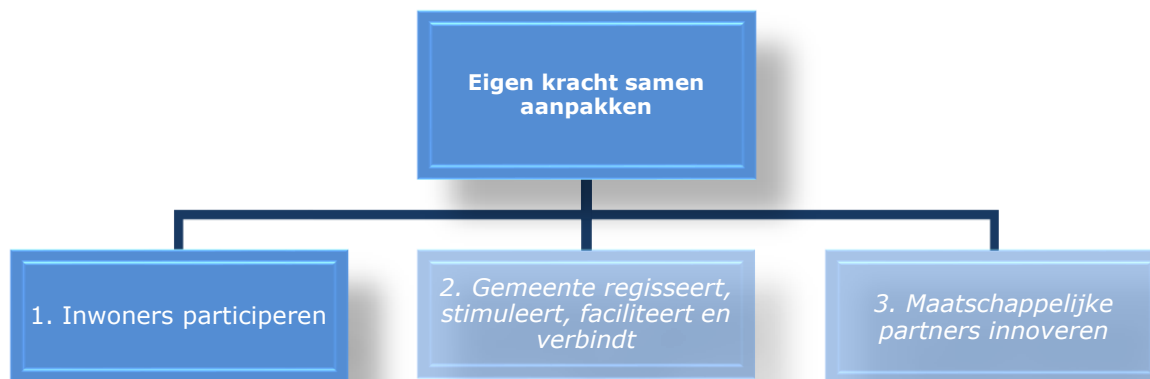
5.2 Programma 2: Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling

Visie

We willen onze dienstverlening transformeren naar een vraaggerichte benadering. Een vraaggerichte benadering beoogt trigger te zijn voor volwaardige zelfstandigheid van onze inwoners: het vergroten van de eigen kracht en het versterken van de regie. Daarnaast gaan we mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zoveel mogelijk betrekken bij de samenleving en de vitaliteit van de dorpen. In 2017 zetten we verder in om de transformatie verder vorm te geven, waarbij de focus ligt op de verschuiving van specialistische (zorg)voorzieningen naar de inzet van eigen kracht en het benutten van de kracht die de samenleving in zich heeft. Voor ondersteuning doen we eerst een beroep op de beschikbare algemene voorzieningen eventueel (tijdelijk) ondersteund door professionals uit de specialistische voorzieningen. We gaan samen met onze inwoners en maatschappelijke partners aan de slag!

Wat willen we bereiken?

Dit programma draagt bij aan de realisatie van effect 1 'De inwoner participeert'.

Hierbij zijn voor programma 2 de volgende twee raadsdoelstellingen geformuleerd²:

Effect 1: Inwoners participeren

- 1.1: Focus op preventie en vroegsignalering
- 1.4: Voldoende aanbod van specialistische voorzieningen

Wat gaan we daarvoor doen?

We gaan verder vormgeven aan preventie en vroegsignalering in samenwerking met onze inwoners en partners. In 2017 zal een breed programma van preventie worden opgesteld. Daarnaast worden voorbereidingen getroffen voor een andere wijze van inkoop die meer aansluit bij de leefwereld van de burger.

² De nummers corresponderen met die in de doelenboom. De eerste positie verwijst naar het desbetreffende effect.

Om de transformatiedoelstellingen voor het sociaal domein te realiseren is het van belang om een sterke, sociale samenleving te hebben waarin inwoners elkaar helpen en ondersteunen. Deze basis voor deze samenleving is binnen Leudal binnen de bestaande dorpen al in sterke mate aanwezig. Mantelzorg en vrijwilligerswerk zijn basiselementen die in dit programma terugkomen. Hierbij gaan we uit van de behoefte van onze mantelzorgers en vrijwilligers. Deze elementen zullen in de komende jaren door de ontwikkeling van gericht beleid versterkt worden.

Het huidige armoede- en minimabeleid wordt geëvalueerd. In deze evaluatie zal de positie en de rol van het particulier initiatief (de stichting leergeld, het jeugdsportfonds, het cultuurfonds, voedselbank en kledingbank) worden meegenomen. De evaluatie vormt de basis voor het nieuw op te stellen beleid per 1-1-2018.

In de eerste helft van 2017 zal een plan van aanpak aan de gemeenteraad worden voorgelegd betreffende de activering van vluchtelingen/statushouders. In dit plan van aanpak zal de financiële dekking worden meegenomen.

Samen Zorgen Huis: Als belangrijk onderdeel van en als vliegwiel voor de ontwikkeling van het voormalige kloostercomplex Mariabosch in Baexem tot woongebied, wordt een deel van de voormalige kapel in 2017 verbouwd tot Samen Zorgen Huis. Professionals en vrijwilligers bieden hier samen ziekenhuisvervangende zorg. De gemeente en provincie hebben hiervoor middelen ter beschikking gesteld. De rol van de gemeente is faciliterend.

Om de sociale werkvoorziening te versterken wordt ingezet op de fusie tussen Westrom en de Risse. Deze fusie is gepland voor 1-1-2018.

Effect 1: Inwoners participeren

1.1: Focus op preventie en vroegsignalering

- 1.1.2 Voorkomen van onderwijsachterstanden en schooluitval
- 1.1.3 Voorkomen van gezondheidsproblemen
- 1.1.4 Verbeteren van de financiële zelfstandigheid van inwoners
- 1.1.5 Versterken van het preventieve jeugdbeleid

1.4: Voldoende aanbod van specialistische voorzieningen

- 1.4.1 Zorgen dat kinderen en volwassenen veilig zijn in de regio
- 1.4.2 Zorgen dat inwoners in staat zijn om maatschappelijk te participeren
- 1.4.3 Zorgen dat inwoners financieel zelfstandigheid zijn

Nieuw beleid

- Uitvoering van programmaplan alcohol en drugs.
- De uitrol van onze visie op sociaal beleid en de visie op verwerving (inkoop).
- Aandacht voor de meest kwetsbaren in onze samenleving.
- Nieuw armoede- en minimabeleid.
- Beleid vluchtelingen/statushouders
- Fusie Westrom – Risse

Indicatoren³

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Netto arbeidsparticipatie	%	2015	66,9	CBS - Arbeids-deelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	2015	176,2	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 10.000 inwoners.
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr	2015	30,1	CBS - Participatie Wet	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	2015	?	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
% kinderen in uitkeringsgezin	%	2012	2,09	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
% achterstandsleerlingen	%	2012	4,45	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
% werkloze jongeren	%	2012	0,55	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2012	3,3	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	8	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2014	44	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2015	13,5	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	%	2015	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	%	2015	1,9	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Relatie met verbonden partijen

- Westrom; uitvoering West sociale werkvoorziening (WSW)
- Veiligheidsregio Limburg Noord; Gezondheidszorg (GGD)
- Omnibuzz; geeft uitvoering aan doelgroepenvervoer

³ In het kader van de vergelijkbaarheid tussen gemeenten heeft het Rijk bepaald dat vanaf de begroting 2017 er een aantal indicatoren verplicht opgenomen dient te worden. In totaal gaat het om 39 indicatoren, verdeeld over de vier programma's.

Wat mag dat kosten?

College- doel	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
111	Veiligheid in woonomgeving, openbare ruimte	2.512.544	3.254.575	2.668.606	2.659.745	2.659.198	2.658.650
112	Minimale startkwalificatie inwoners	3.798.004	3.987.067	3.558.435	3.481.783	3.436.453	3.396.226
113	Gezonde leefstijl, voorkomen gezondheidsproblemen	1.440.945	1.413.646	1.378.834	1.417.824	1.458.751	1.498.679
131B	Alg. voorz. ondersteunen de zelfstandige burger	8.905.676	10.846.990	9.866.951	9.430.191	9.383.044	9.377.816
141	Opgroeijende jeugd, die actief deelneemt	10.029.156	9.411.872	7.634.028	7.147.272	7.075.039	7.075.072
142	In eigen levensonderhoud voorzien	7.964.645	7.449.159	7.362.870	6.817.511	6.572.994	6.368.533
299	Toerekening taakvelden	0	0	0	0	0	0
	Saldo van Baten en Lasten	34.650.970	36.363.309	32.469.723	30.954.325	30.585.478	30.374.975
	Mutaties reserves	1.596.348	-1.151.240	-570.353	-168.353	-116.053	-56.553
	Resultaat	36.247.318	35.212.069	31.899.370	30.785.972	30.469.425	30.318.422
	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
	Lasten	40.720.081	42.357.143	37.809.279	36.293.881	35.925.034	35.714.531
	Baten	-6.069.111	-5.993.834	-5.339.556	-5.339.556	-5.339.556	-5.339.556
	Saldo van baten en lasten	34.650.970	36.363.309	32.469.723	30.954.325	30.585.478	30.374.975
	Toevoeging(en) reserve(s)	5.705.322	672.247	363.214	413.774	465.331	518.442
	Ottrekking(en) reserves(s)	-4.108.974	-1.823.487	-933.567	-582.127	-581.384	-574.995
	Resultaat	36.247.318	35.212.069	31.899.370	30.785.972	30.469.425	30.318.422

5.3 Programma 3: Veilige en aantrekkelijke leefomgeving

Visie

Aan een veilige en aantrekkelijke leefomgeving werken we in 2017 verder. Dit doen we door het blijven herzien van processen. Daarnaast blijven we het gesprek aangaan met onze burgers en bedrijven. Om de sociale cohesie te behouden en het beoogde effect te realiseren is een kwalitatief goed fysiek domein in alle kernen noodzakelijk. Via de participatieprojecten bepalen we welke verwachtingen bij de burgers leven en hoe zij met de maatschappelijke partners daar een bijdrage kunnen leveren. Via de gemeentelijke regie op integrale veiligheid, toezicht en handhaving zal samengewerkt worden aan een verbetering van de lokale veiligheid.

Majeure projecten

Het gewenste niveau van woon- en werkgenot drukt zich uit in de majeure trajecten en projecten die in 2017 van belang zijn.

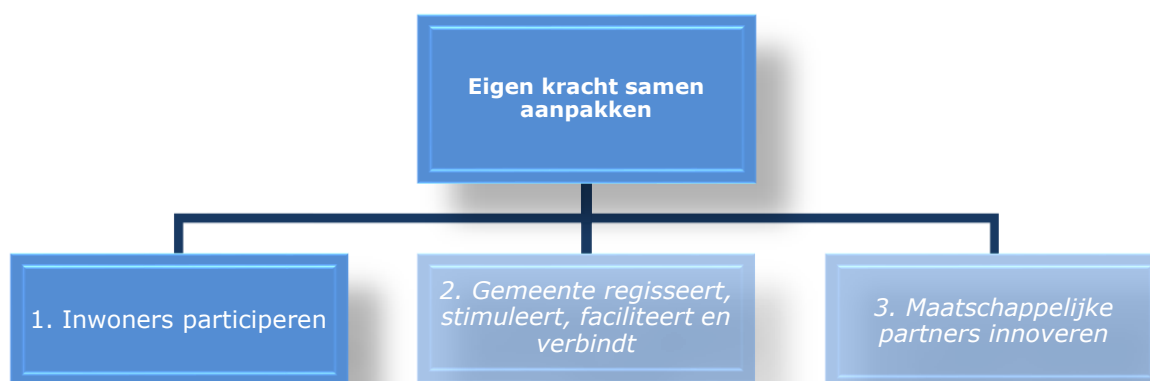
Samenwerking

Op verschillende onderwerpen werken we in verschillende organisatiestructuren samen op basis van inhoud. Ook in 2017 evalueren we een aantal samenwerkingsverbanden zoals SML, Keyport 2020, OML en de RUD. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de meerwaarde en de organisatiestructuur. Uitkomsten van deze onderzoeken worden voorgelegd aan het college ter besluitvorming. Aansluiting bij de ontwikkelingen in het sociaal domein beoordelen we voor de afzonderlijke samenwerkingsverbanden. Daarbij zoeken we naar de versterkende kracht van het samenwerkingsverband.

Wat willen we bereiken?

Programma 3 draagt in een belangrijke mate bij aan de realisatie van effect 1. Zoals uit bovenstaande inleiding bij dit programma blijkt draagt een leefbare omgeving bij aan de participatie van onze inwoners. De rol van de individuele inwoner en de samenleving in de openbare ruimte zal in de komende periode via co-creatieprojecten worden versterkt.

Bij dit programma hoort de onderstaande raadsdoelstellingen:

Hierbij zijn de volgende twee raadsdoelstellingen geformuleerd⁴:

⁴ De nummers corresponderen met die in de doelenboom. De eerste positie verwijst naar het desbetreffende effect.

Effect 1: Inwoners participeren

1.1: Focus op preventie en vroegsignalering.

1.2: Versterking en ondersteuning van de kracht van de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Samenwerking

Op verschillende onderwerpen werken we in verschillende organisatiestructuren samen op basis van inhoud. Ook in 2017 evalueren we een aantal samenwerkingsverbanden. Hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar de meerwaarde en de organisatiestructuur. Uitkomsten van deze onderzoeken worden voorgelegd aan het college ter besluitvorming. Aansluiting bij de ontwikkelingen in het sociaal domein beoordelen we voor de afzonderlijke samenwerkingsverbanden. Daarbij zoeken we naar de versterkende kracht van het samenwerkingsverband.

- Netwerksamenwerking SML: Vanaf 1 januari 2015 is Samenwerking Midden-Limburg van start gegaan. Doelstelling is: het samen realiseren van een aantrekkelijke woon-, werk- en recreatieomgeving in samenhang met een intensieve (eu)regionale samenwerking, een innovatieve economie met een sterke concurrentiepositie en voldoende werkgelegenheid. De netwerksamenwerking vindt plaats in zeven werkvelden met een ruimtelijk-economische invalshoek. Leudal is trekker van de werkvelden Economie en Duurzame energie. De inbreng bij het thema Infrastructuur en Mobiliteit richt zich vooral op de N280, de A2 en de ontsluiting bij bedrijventerrein Zevenellen. Belangrijke thema's zijn verder de huisvesting van arbeidsmigranten, versterken van de agrarische bedrijfsvoering, duurzame energieopwekking en natuurontwikkeling
- Keyport 2020: de samenwerking tussen de zeven Midden-Limburgse gemeenten ondernemers en onderwijs- en kennisinstellingen. Deze partijen slaan de handen ineen om de economische structuur van de regio duurzaam te versterken en het vestigingsklimaat te verbeteren. Leudal participeert hierin als een volwaardig partner.
- OML: OML heeft tot doel namens de aandeelhoudende gemeenten om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. Zij doet dit door:
 - ontwikkeling van bedrijventerreinen/verkoop van bedrijfskavels;
 - beheer bedrijventerreinen
 - herstructurering van bedrijventerreinen;
 - advies en begeleiding.

In 2016 dienen de deelnemende gemeenten te besluiten over herfinanciering van OML per 1 januari 2017.

Samenwerking in de RUD

Op 14 april 2016 is de Wet Verbetering Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving in werking getreden. Deze wet noodzaakt de deelnemers om de huidige netwerk-omgevingsdienst RUD Limburg-Noord, om te vormen tot een openbaar lichaam als bedoeld in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. Om hieraan te voldoen heeft de directeur van de RUD in 2016 de opdracht gekregen een Netwerkorganisatie Nieuwe Stijl voor te bereiden en te implementeren per 1 januari 2018. Besluitvorming hierover is in 2017 aan de orde.

Duurzame ontwikkeling

Duurzame ontwikkeling vraagt om integraliteit, het loopt door alle beleidsterreinen. Leudal als 'trekker' van het werkveld Economie en Energie van de Samenwerking Midden-Limburg geeft vorm aan de ambities van de regio. De gemeente Leudal heeft een ambitieus Duurzaamheidsprogramma. De kracht van SML benutten we voor de realisatie van de landelijke doelstellingen. In aansluiting op het Nationale Energieakkoord wil de regio 14% hernieuwbare energie opwekken in 2020 en jaarlijks 1,5% energie besparen. De nadruk in de aanpak ligt op de samenwerking met inwoners, bedrijven en energiecoöperaties want dit stimuleert de lokale economie. Een versnelling van de energietransitie is nodig om de doelstellingen te behalen.

Verbetering van de kwaliteit van uitvoering van de VTH-taken

Met het beleidsplan VTH (vergunningverlening, toezicht, handhaving) heeft de gemeente Leudal een samenhangend en integraal vergunningen- en toezicht- en handhavingsbeleid geformuleerd voor alle beleidsvelden van de fysieke leefomgeving (milieu, bouwen, ruimtelijke ordening, brandveiligheid, APV en bijzondere wetten en de basisregistratie personen). Het beleid en de uitvoering zijn gebaseerd op een risicoanalyse en lokale prioriteiten, zoals die onder andere in het coalitieakkoord zijn verwoord. Wettelijk gezien stelt het college beide stukken vast en brengt deze ter kennis van de raad. Het college beziet of en op welke wijze de raad voor vaststelling wordt betrokken bij de inhoud van beide stukken ten behoeve van de bestuurlijke prioritering. Afhankelijk van te maken bestuurlijke keuzes kan dit gevolgen hebben voor de gemeentelijke begroting. Dat is aan de orde op het moment dat de bestuurlijke wensen niet kunnen worden uitgevoerd (naast de toch al uit te voeren wettelijke taken) met de zittende personele capaciteit. Met dit plan geeft de gemeente uitvoering aan de landelijke proceskwaliteitscriteria voor de VTH-taken. Bovendien is dit een duidelijk beleidskader voor de Regionale uitvoeringsdienst (RUD) die de komende jaren namens de gemeente een deel van de taken op het gebied van VTH gaat uitvoeren. De doorvertaling naar de uitvoering vindt plaats conform het uitvoeringsprogramma bij het beleidsplan VTH.

Startersleningen

Startersleningen worden gecontinueerd. Het beschikbare budget van € 900.000 wordt voortaan revolverend ingezet en in 2018, 2019 en 2020 wordt aanvullend jaarlijks € 112.500 beschikbaar gesteld. Voorwaarde is wel cofinanciering van de provincie. Voor 2017 heeft dit geen financiële gevolgen aangezien de structurele lasten van rente en beheerkosten al meerjarig in de begroting zijn opgenomen. Vanaf 2018, 2019 en 2020 worden deze structurele lasten jaarlijks met € 5.026 verhoogd (conform Kadernota).

Steenfabriek Buggenum

In 2017 zal verdere samenwerking gezocht worden met de eigenaar om te komen tot een goede nieuwe bestemming voor deze voormalige steenfabriek. Nader onderzoek moet uitwijzen of de sloop van het pand (dat momenteel toch voor wat overlast zorgt) een optie is waardoor beperkte woningbouw kan plaats vinden. Momenteel ligt het pand leeg en is het terrein van het voormalige kleidepot opgeruimd en ingezaaid met gras. In samenhang met het overleg over de gehele herontwikkeling van het terrein (sloop en beperkte woningbouw) zal bekeken worden of een bestemming Natuur van het voormalige kleidepot, het meest voor de hand ligt.

Overdracht woonwagens

In 2016 heeft de gemeenteraad een beleidsnota huisvesting woonwagenbewoners vastgesteld, waaraan verder uitvoering zal worden gegeven. Met name zal de overdracht van woonwagens en/of standplaatsen aan woningcorporaties of particulieren worden opgepakt. Dit past ook in de doelstelling om vastgoed af te stoten. Bovendien laat de exploitatie van woonwagens nu tekorten zien in de begroting.

De geformuleerde raadsdoelstellingen vormen de opdracht die door de raad aan het college wordt meegegeven. Het college bepaalt hoe deze raadsdoelstellingen concreet gerealiseerd gaan worden.

Effect 1: Inwoners participeren

1.1: Inzet op preventie en vroegsignalering

1.1.1. Borgen van een zo veilig mogelijke gemeente

1.2: De kracht van de samenleving wordt versterkt, inwoners voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en participeren actief

1.2.2. Versterken van het woon- en leefklimaat

Nieuw beleid

Veiligheidsregio Limburg-Noord

Per 1 januari 2017 geldt voor de Veiligheidsregio Limburg-Noord (VRLN) een andere systematiek voor de verdeling van de gemeentelijke bijdrage, gebaseerd op de Algemene Uitkering uit het gemeentefonds voor het cluster Brandweer en Rampenbestrijding. Er is gekozen voor een ingroeiperiode van 4 jaar. De hoogte van de bijdrage van gemeente Leudal stijgt door deze wijziging in de systematiek en door maatregelen die getroffen moeten worden in het kader van arbeidshygiëne. Daarnaast worden per 1 januari 2017 de huisvestingslasten van de brandweer geregionaliseerd.

Buitengebied in Balans:

In het buitengebied voltrekken zich een groot aantal veranderingen. De prognose is dat de komende jaren 2/3 van de agrarische bedrijven in Leudal stopt. Dit leidt tot grootschalige leegstand van agrarische bedrijfsgebouwen. Op deze schaal is het niet mogelijk om al deze gebouwen in te zetten voor nieuwe functies. Bovendien zijn de gebouwen vaak niet geschikt voor nieuwe functies. Dat betekent ook dat verwachte inkomsten uit verkoop niet gerealiseerd kunnen worden, wat leidt tot inkomens- en/of vermogensverlies bij veel van de betrokken agrariërs. Daarnaast heeft het beëindigen van al deze bedrijven grote invloed op de economie in onze gemeente (de agrarische sector speelt een prominente rol en kent een grote spin-off).

Om de ambities te kunnen bereiken wordt voorgesteld om te starten met het programma "Buitengebied in balans", naar een voorbeeld van de gemeente Nederweert en het maatschappelijk debat buitengebied. Hiervoor moet een plan van aanpak opgesteld worden met o.a. proeftuinen en innovatieve ideeën, die input vormen voor een omgevingsvisie. Dit wordt ingezet voor een goede start van het proces en het uitwerken van een plan van aanpak, met uitvoeringsparagraaf, voor het eerste jaar. Dit bedrag is gebaseerd op de kennis en ervaring van de gemeente Nederweert.

De resultaten van de dit programma, kunnen een belangrijke plek krijgen in de omgevingsvisie, welke de gemeente op moet stellen in het kader van de Omgevingswet.

Monumenten en molens:

Leudal koestert de vele monumenten in haar gemeente. De gemeente zet zich in voor een goed onderhoud van haar eigen monumenten en monumenten die in eigendom zijn van particuliere eigenaren en stichtingen. Dit doet zij door eigenaren te ondersteunen en te faciliteren en restauraties te stimuleren. Voor een aantal monumenten die momenteel leeg staan en dreigen in verval te raken wordt verwacht dat deze in 2017 door co-creatie tussen de gemeente en diverse private partijen gerestaureerd worden en een nieuwe functie krijgen. Sinds 1 juli 2016 is de Erfgoedwet van kracht en dit heeft enkele gevolgen voor het gemeentelijk beleid. De huidige erfgoedverordening dient hierop aangepast te worden en wordt in 2017 ter vaststelling aan de raad voorgelegd.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Woonlasten éénpersoons huishouden	euro	2016	605	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoons huishouden	euro	2016	675	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuisouden betaalt aan woonlasten.
WOZ-waarde woningen	dzd euro	2015	207	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2013	0,8	ABF - Systeem Woning-voorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Huishoudelijk restafval	kg	2014	121	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
Hernieuwbare elektriciteit	%	2014	90,6	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	0,3	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	3,3	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	4,4	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2015	3,6	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Verwijzingen Halt	per 10.000 inw.	2014	64,5	Bureau Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Hardekern jongeren	per 10.000 inw.	2014	0,6	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal hardekern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	%	2012	1,94	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2014	9	VeiligheidNL	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	%	2014	7	VeiligheidNL	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

Relatie met verbonden partijen

- Veiligheidsregio Limburg-Noord; brandweezorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing
- GR Maasland: inzamelen huishoudelijke afvalstoffen
- IJzeren Rijn;
- Enexis NV

Wat mag dat kosten?

College- doel	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
121B	Behouden werkgelegenheid gemeente/regio	3.976.785	4.034.048	2.490.320	1.840.298	1.740.296	1.739.065
122	Versterken woon- en leefklimaat	7.156.019	9.083.993	4.968.996	5.173.556	5.198.217	5.046.417
399	Toerekening taakvelden	0	0	0	0	0	0
	Saldo van Baten en Lasten	11.132.804	13.118.041	7.459.316	7.013.854	6.938.513	6.785.482
	Mutaties reserves	-2.009.542	-3.169.053	-696.826	-142.368	-142.030	-141.691
	Resultaat	9.123.262	9.948.988	6.762.490	6.871.486	6.796.483	6.643.791
	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
	Lasten	20.621.203	22.245.752	16.310.193	15.927.669	15.824.753	15.765.489
	Baten	-9.488.400	-9.127.711	-8.850.877	-8.913.815	-8.886.240	-8.980.007
	Saldo van baten en lasten	11.132.804	13.118.041	7.459.316	7.013.854	6.938.513	6.785.482
	Toevoeging(en) reserve(s)	835.508	231.719	5.921	5.643	5.366	5.089
	Onttrekking(en) reserves(s)	-2.845.050	-3.400.772	-702.747	-148.011	-147.396	-146.780
	Resultaat	9.123.262	9.948.988	6.762.490	6.871.486	6.796.483	6.643.791

5.4 Programma 4: Sterk besturen en organiseren

Visie implementeren

Visie op organisatie ontwikkeling

De nieuwe organisatievisie zal in 2017 tot concrete veranderingen leiden in de manier waarop Leudal de samenleving van de 16 kernen bedient. De rode draad is: de kracht van buiten naar binnen halen. De ambtenaren hebben daarin een spilfunctie. Zij hebben korte lijnen met burger, bedrijf, vereniging en instelling. Steeds meer komen de initiatieven “van buiten” en wordt “binnen”, in het gemeentehuis, gezorgd voor de juiste faciliteiten en randvoorwaarden waarin die initiatieven tot wasdom kunnen komen. De gemeentelijke organisatie gaat daarmee steeds meer vraaggestuurd werken, zonder echter een zaakwaarnemer te worden. Soms doet ze zelfs een stap terug en geeft ze ruimte aan de initiatieven die genomen worden. Het accent verschuift dus van controle uitoefenen naar regisseren, initiëren en faciliteren. De ambtenaren van Leudal worden getraind en begeleid bij het ontwikkelen van de competenties nodig zijn om deze nieuwe rol optimaal te kunnen vervullen.

Dienstverlening

De huidige visie op dienstverlening is gebaseerd op het landelijke concept “de gemeente geeft antwoord”. De visie is toe aan een herziening. Dat wordt ingegeven door enerzijds de landelijke ontwikkelingen en anderzijds de wens om met de dienstverlening waar mogelijk aan te sluiten op de behoefte van onze burgers en de accenten en keuzes die in Leudal worden gemaakt.

Landelijke ontwikkelingen

Het destijds beoogde eindstadium waarbij de gemeentelijke KCC's antwoord zouden geven op alle vragen van burgers over de dienstverlening van lokale, provinciale en landelijke overheden is niet realistisch gebleken. De landelijke ontwikkelingen gaan nu vooral uit van drie ambities:

1. open en transparant deelnemen aan de participatiesamenleving;
2. als één efficiënte overheid te werken;
3. werken massaal digitaal en leveren maatwerk lokaal, waar nodig is.

Op termijn wordt het door gebruik te maken van de generieke digitale infrastructuur zoals basisregistraties, mijn overheid berichtenbox, mogelijk dat de dienstverlening plaats onafhankelijk wordt. Burgers kunnen dan (bijvoorbeeld) kiezen waar ze een reisdocument aanvragen en gemeenten kunnen zich dan onderscheiden door hun dienstverlening. Hierin moeten plaatselijk keuzes en ambities worden bepaald.

Leudal

Vanaf het najaar van 2016 tot in de loop van 2017 wordt dit verder uitgewerkt in samenspraak met alle betrokkenen in hun respectievelijke rol. De raad zal worden gevraagd ambities te bepalen voor Leudal die passen bij de verwachte en lopende landelijke ontwikkelingen. In diverse sessies willen we dat in die periode ophalen bij college/raad en vervolgens de mening van burgers en betrokken partijen daarbij peilen. Concreet zal de raad in april 2017 het geactualiseerde dienstverleningsconcept voor de gemeente Leudal ter vaststelling worden aangeboden. Vanaf de vaststelling van de geactualiseerde visie op dienstverlening zal worden gewerkt aan de realisering van die visie. De keuzes die daarbij in de raad worden gemaakt kunnen daarbij uiteraard impact hebben op de begroting van 2017, dat kan dus leiden tot een voorstel voor een begrotingswijziging.

Belangrijk is dat er een instrumentarium wordt ingezet om structureel de kwaliteit van onze dienstverlening en de klanttevredenheid te toetsen. In de begroting is vanaf 2017 hiervoor een bedrag van € 35.000 opgenomen.

Doel en noodzaak van de Reserve bedrijfsvoering:

De reserve Bedrijfsvoering maakte onderdeel uit van de Nota reserves en voorzieningen die de raad in november 2014 heeft vastgesteld. Deze reserve wordt gevoed met het restant P-budget van enig jaar. De restant middelen worden op deze wijze beschikbaar gehouden voor de ontwikkeling van het personeel en de bedrijfsvoering. Ook is deze reserve bedoeld om de P-ombuiging te realiseren van structureel € 1 mln. met ingang van 2018. Denk bijvoorbeeld aan outplacementtrajecten ('van werk naar werk'), vorming & opleiding als voorbereiding op een andere functie e.d.

De huidige visie op dienstverlening is gebaseerd op het landelijke concept "de gemeente geeft antwoord". De visie is toe aan een herziening. Dat wordt ingegeven door enerzijds de landelijke ontwikkelingen en anderzijds de wens om met de dienstverlening waar mogelijk aan te sluiten op de behoefte van onze burgers en de accenten en keuzes die in Leudal worden gemaakt.

Inhuur derden:

Een aantal fracties merkten bij de behandeling van de Kadernota 2017 op dat in 2014 een bedrag is genoemd van ruim € 3 mln. dat jaarlijks besteed zou worden aan externe inhuur. Dit als antwoord op een raadvraag. In de vergadering van de Commissie Bestuur & Middelen van 22 juni jl. is uitgelegd waarom dit bedrag geen ruim € 3 mln., maar ca. € 1 mln.

Het bedrag van ca. € 3 mln. is tot stand gekomen op basis van een inkoopanalyse, waarbij leveranciers worden geanalyseerd voor een te ontwikkelen leveranciersstrategie. Deze inkoopanalyse is wezenlijk anders dan de analyse van de inhuurbudgetten. De analyse van de inhuurbudgetten resulteert dus in een bedrag van € 1 mln..

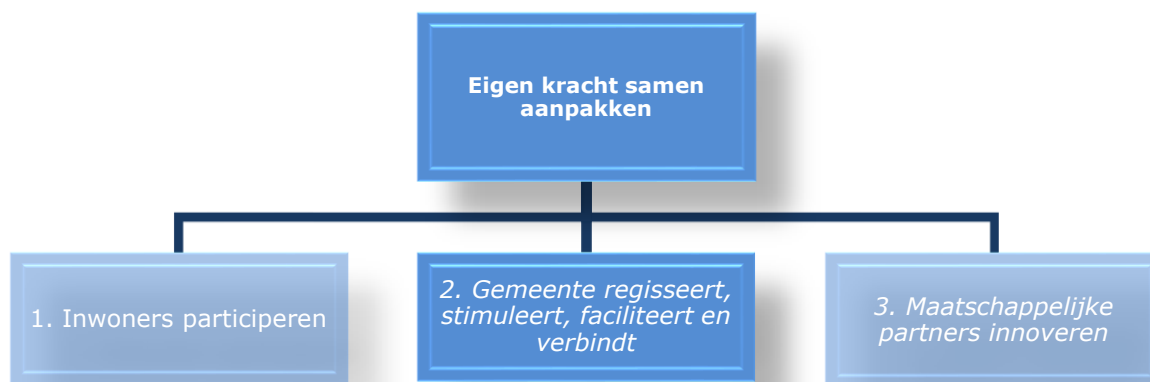
Gemeente Venlo (internationale zaken)

Bij de vaststelling van de begroting 2015-2018 heeft de gemeenteraad besloten om de financiële bijdrage aan de bestuursopdracht Internationale zaken te beëindigen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan het pakket bezuinigingen voor de langere termijn: vanaf 2015 tot 2017 € 4.500 bezuiniging en vanaf 2018 € 14.000 bezuiniging.

De bestaande Bestuursopdracht internationale zaken, uitgevoerd door de gemeente Venlo, is onlangs herijkt en vernieuwd. Hiertoe wordt door de gemeente Leudal (voorlopig tot 1-1-2018) voor 1 jaar een nieuwe bestuursovereenkomst getekend. Indien de uitvoering van de nieuwe bestuursopdracht IZ aantoonbare meerwaarde oplevert ten opzichte van de bestaande uitvoering zal het college de raad hierover informeren. Bij gebleken meerwaarde zal het college in de kadernota 2018 een herijkingsvoorstel van de opzegging van de bestuursopdracht aan de raad voorleggen.

Wat willen we bereiken?

Programma 4 draagt bij aan de realisatie van effect 2 'De gemeente regisseert en faciliteert'. De komende jaren zal de organisatie doorontwikkelen naar een netwerkorganisatie waar verbinden, faciliteren en stimuleren kernbegrippen zijn.

Voor dit programma zijn de onderstaande raadsdoelstellingen geformuleerd⁵:

Effect 2: Gemeente regisseert, stimuleert, faciliteert en verbindt

- 2.1. Een hoge kwaliteit van externe dienstverlening
- 2.2. Een hoge kwaliteit van interne dienstverlening
- 2.3. De gemeente is een actieve en betrouwbare netwerkpartner
- 2.4. De gemeente stimuleert de participatie van burgers, ondernemers en maatschappelijke partners
- 2.5. De gemeente houdt regie over de verbonden partijen

Wat gaan we daarvoor doen?

De geformuleerde raadsdoelstellingen vormen de opdracht die door de raad aan het college wordt meegegeven. Het college bepaalt hoe deze raadsdoelstellingen concreet gerealiseerd gaan worden.

Effect 2: Gemeente regisseert, stimuleert, faciliteert en verbindt

- 2.1 *Een hoge kwaliteit van externe dienstverlening.*
 - 2.1.1 Een hoog serviceniveau dienstverlening bieden
 - 2.1.2 Bieden van dienstverlening die aansluit bij de vraag van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners
 - 2.1.3 Duidelijk communiceren met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners
- 2.2 *Een hoge kwaliteit van interne dienstverlening*
 - 2.2.1 Zorgen dat ieder besluitvormingsorgaan binnen de gemeente tijdig de juiste beslisinformatie heeft
 - 2.2.2 Zorgen dat de interne processen zijn geoptimaliseerd en geborgd
 - 2.2.3 Proactief reageren op gewijzigd beleid en de aanpassingen die daarmee samenhangen
- 2.3 *De gemeente is een actieve en betrouwbare netwerkpartner*
 - 2.3.1 Positief deelnemen aan lokale netwerken.
 - 2.3.2 Positief deelnemen aan regionale netwerken

⁵ De nummers corresponderen met die in de doelenboom. De eerste positie verwijst naar het desbetreffende effect.

2.4 De gemeente stimuleert de participatie van burgers, ondernemers en maatschappelijke partners

2.4.1 Betrekken van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners in een vroeg stadium

2.4.2 Stimuleren van initiatieven vanuit inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners

2.5 De gemeente houdt regie over de verbonden partijen

2.5.1 Periodiek de uitvoering van het beleid door de verbonden partijen evalueren

Nieuw beleid

Privacy wetgeving/-functionaris: € 35.000 (structureel)

Door de decentralisaties in het sociaal domein, is onze organisatie "in bezit" van veel privacygevoelige gegevens van burgers die in processen gebruikt worden. Daarnaast zijn de werkzaamheden die voortvloeien uit de Wet meldplicht datalekken en de borging hiervan in de processen een nieuwe taak, die niet onze formatie is opgenomen. Deze nieuwe taak/werkzaamheden kent/kennen een omvang van 0,5 fte (is € 35.000).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde	Bron	Beschrijving
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2017	5,61	Eigen gegevens gemeente	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari. Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2016	5,12	Eigen gegevens gemeente	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2017	516,25	Begroting gemeente	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.
Externe inhuur	Kosten inhuur externen als % van totale loonsom + kosten inhuur externen	2017	12,75	Begroting gemeente	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de gemeente in dienst zijnde opdrachtgever, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.
Overhead	% van totale lasten	2017	12,69	Begroting gemeente	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Relatie met verbonden partijen

- Belasting samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW); uitvoeringsgerichte organisatie voor belastingheffing;
- GR gemeent Venlo (Internationale Zaken); internationale positionering;
- Eurregio Rijn-Maas- Noord
- Bank voor Nederlandse Gemeenten

Wat mag dat kosten?

College- doel	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
212	Kwalitatief goede dienstverl. aan bu	2.258.878	2.359.302	1.208.883	1.208.883	1.208.883	1.208.883
221	Stimuleren van burgerparticipatie	840.849	791.757	648.927	648.927	648.927	648.927
231	Doorontwikk. naar een netwerkorganis	1.391.348	4.034.369	1.570.156	1.386.423	1.364.954	1.352.555
499	Toerekening taakvelden	0	0	-492.773	-994.244	-994.409	-1.080.848
Saldo van Baten en Lasten		4.491.075	7.185.428	2.935.193	2.249.989	2.228.355	2.129.517
	Mutaties reserves	927.314	-278.701	-521.875	-557.177	-541.184	-445.135
Resultaat		5.418.389	6.906.727	2.413.318	1.692.812	1.687.171	1.684.382
	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
	Lasten	8.244.400	8.795.722	4.694.146	4.500.245	4.469.379	4.369.981
	Baten	-3.753.325	-1.610.294	-1.758.953	-2.250.256	-2.241.024	-2.240.464
Saldo van baten en lasten		4.491.075	7.185.428	2.935.193	2.249.989	2.228.355	2.129.517
	Toevoeging(en) reserve(s)	1.982.880	764.478	97.389	93.599	89.809	86.020
	Onttrekking(en) reserves(s)	-1.055.566	-1.043.179	-619.264	-650.776	-630.993	-531.155
Resultaat		5.418.389	6.906.727	2.413.318	1.692.812	1.687.171	1.684.382

5.5 Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

In dit hoofdstuk lichten we de dekkingsmiddelen toe. Hieronder vallen de opbrengsten uit de lokale heffingen, de algemene uitkering uit het gemeentefonds, de dividenden en de financieringsfunctie. Dit zijn inkomsten die geen specifieke bestedingsdoel hebben. Voor een aantal dekkingsmiddelen verwijzen wij voor een uitgebreide toelichting naar de paragraaf lokale heffingen

Lokale heffingen

- *Vrij besteedbaar*
Belastingen waarbij er geen relatie wordt gelegd tussen de opbrengsten en de kosten. Voorbeelden zijn: OZB, hondenbelasting, toeristenbelasting en baatbelasting.
- *Niet vrij besteedbaar*
Belastingen die dienen om de kosten te verhalen, zoals afvalstoffenheffing en rioolrechten.

Onroerende zaakbelasting

De onroerende zaakbelasting wordt geheven als een percentage van de waarde van de onroerende zaak.

Algemene uitgangspunten zijn:

- vanaf het begrotingsjaar 2012 tariefdifferentiatie woningen en niet-woningen;
- gelijke tariefstelling OZB eigendom en gebruik;
- gemiddelde waardevermindering (of daling) n.a.v. jaarlijkse hertaxatie verrekenen in tariefstelling;
- stijging ozb in 2017: 0,5%. Vanaf 2017: stijging met gemiddeld inflatiepercentage 0,5%

Toeristenbelasting

Het tarief voor Leudal bedraagt momenteel € 1,20. Voorgesteld wordt om dit tarief in 2017 te verhogen naar € 1,30 per overnachting. In de meerjarenraming 2018-2020 is geen verhoging opgenomen.

Hondenbelasting

Ongeveer 72% van alle gemeenten kent momenteel een hondenbelasting. Gemiddeld betaalt de eigenaar van één hond in Nederland € 72. Het tarief in Leudal bedraagt momenteel € 48 voor de eerste hond. Voor iedere volgende hond bedraagt het tarief € 72. Voor het begrotingsjaar 2017 wordt geen tariefsverhoging voorgesteld.

Gemeentefonds (algemene uitkering)

Meicirculaire 2016 en "juli"-circulaire 2016

In de begroting 2017 is de berekening van de algemene uitkering gebaseerd op de resultaten van de mei-circulaire 2016. Daarnaast zijn de uitkomsten van de herverdeling van het cluster VHROSV ("juli-circulaire 2016") in de primaire begroting verwerkt. In totaal bedraagt de algemene uitkering voor 2017 ruim € 45,3 miljoen.

Dividend

De gemeente Leudal ontvangt jaarlijks een dividenduitkering uit hoofde van haar aandelenbezit in de Bank Nederlandse Gemeenten. De raming is bijgesteld op basis van het in dienstjaar 2016 uitgekeerde dividend 2015 (€ 1,02 per aandeel) naar € 146.000.

Onderdeel van de verkoop van de Essent aandelen aan RWE Aktiengesellschaft was dat de gemeente ging deelnemen in onder andere Enexis Holding BV. De meerjarenramingen

van het dividend zijn gebaseerd op het advies van de provincie om bij de samenstelling van de begroting de minimumverwachting van het dividend als uitgangspunt te nemen. Dit komt overeen met € 0,67 per aandeel. In 2016 werd het dividend 2015 van € 0,75 per aandeel ontvangen.

(Bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Realisatie	Verwacht	Raming	Raming	Raming	Raming
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dividend						
Enexis Holding BV	-801	-673	-623	-623	-623	-623
General Escrow	-1.973	-548				
Totaal dividend	-2.774	-1.221	-623	-623	-623	-623
Overige rendement						
Belegging Essentverkoop	-1.483	-1.386	-1.280	-1.192	-1.121	-833
Bruglening Essent	-292	-279	-152	-152	-152	0
Extra rendement *	-537	-774	-1.007	-1.169	-1.321	-1.379
(Dis)agio	-32	0	0	0	0	0
Totaal rendement	-2.344	-2.439	-2.439	-2.513	-2.594	-2.212
Totaal generaal	-5.118	-3.660	-3.062	-3.136	-3.217	-2.835

* door inzetten als intern financieringsmiddel van vrijvallende bedragen uit:

- vervroegde aflossing bruglening Enexis

- vrijval beleggingsportefeuilles

+ = nadeel - = voordeel

Financieringsfunctie

Met de financieringsfunctie wordt het resultaat bedoeld dat wordt behaald op het financieren van onze activiteiten. Hierbij gaat het om het geraamde treasury resultaat en de bespaarde en de bespaarde rente door de inzet van onze reserves.

5.6 Overzicht kosten overhead

De overhead bedraagt voor 2017 ruim € 9,3 miljoen. Leudal komt in de begroting 2017 tot een overheadpercentage van 33%.

Diverse onderzoeken naar overhead bij gemeenten de afgelopen jaren tonen aan dat tussen de 30 en 35% van het personeel bezig is met overheadtaken.

Onderzoek van Berenschot in 2014 onder 92 gemeenten heeft aangetoond dat gemeenten voor 2016 een overheadpercentage van 32,4% verwachten.

De overhead kan als volgt worden gespecificeerd:

Kostensoorten	Begr. 2017	Begr. 2018	Begr. 2019	Begr. 2020	Begr. 2021
Loonkosten	4.785.964	3.988.287	3.993.794	3.997.708	3.997.708
Kapitaallasten	1.333.149	1.590.458	1.616.293	1.541.760	1.541.760
Inhuur	552.272	428.679	428.679	428.679	428.679
Belastingen	66.537	66.536	66.536	66.536	66.536
onderhoud (gebouwen/installaties/ict)	1.207.799	1.207.799	1.207.799	1.207.799	1.207.799
Overige kosten	1.475.171	1.475.171	1.475.171	1.475.171	1.475.171
Totaal	9.420.892	8.756.930	8.788.272	8.717.653	8.717.653

5.7 Vennootschapsbelasting en Onvoorzien

Voor vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn in de begroting de volgende bedragen opgenomen:

	2017	2018	2019	2020
Vennootschapsbelasting	85.000	85.000	85.000	85.000
Onvoorzien		84.000	84.000	84.000

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 worden de grondexploitaties als vpb-plichtig aangemerkt. Het gevolg hiervan is dat over de toekomstige winsten behaald uit de grondexploitaties vennootschapsbelasting betaald moeten worden. Op basis van voorlopige berekeningen is becijferd dat over 2017 aan vennootschapsbelasting € 85.000 is verschuldigd.

Onvoorzien

De post onvoorzien bedraagt € 84.000. Deze post zal alleen worden gebruikt om incidentele tegenvallers die onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn en in principe groter zijn dan € 10.000 op te vangen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijn. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Lasten	2.724.409	2.166.757	203.014	657.581	1.502.442	1.905.077
Baten	-63.578.479	-60.184.381	-55.203.593	-54.856.736	-54.671.154	-54.432.852
Saldo van baten en lasten	-60.854.069	-58.017.624	-55.000.579	-54.199.155	-53.168.712	-52.527.775
Toevoeging(en) reserve(s)	4.218.062	1.542.145	943.883	963.225	997.751	1.019.833
Onttrekking(en) reserves(s)	-776.174	-1.074.878	-1.923.799	-542.046	-549.764	-549.827
Resultaat	-57.412.182	-57.550.357	-55.980.495	-53.777.976	-52.720.725	-52.057.769

6. Paragrafen

6.1 Lokale heffingen

Algemeen

De gemeenteraad heeft de bevoegdheid te bepalen welke belastingen een gemeente heft, welke heffingsmaatstaven worden gehanteerd en welke tarieven daarbij gelden. Gemeenten zijn daarbij beperkt in de soorten belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen, heft de gemeente rechten en leges voor individuele dienstverlening aan haar burgers. De tarieven van deze rechten en leges dienen zodanig vastgesteld te worden dat de geraamde opbrengsten de geraamde kosten voor het verlenen van de diensten niet overschrijden.

De uitvoering van de belastingtaak van de gemeente Leudal is per 1 januari 2013 grotendeels overgegaan naar de gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW).

In Leudal worden de volgende belastingen en rechten geheven:

Belastingen	Rechten (max 100% kostendekkend)
Onroerende-zaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Hondenbelasting	Rioolheffing
Toeristenbelasting	Leges
	Lijkbezorgingsrechten
	Marktgelden

Tevens wordt nog een baatbelasting van geringe omvang geheven op basis van de regelgeving ten tijde van de vaststelling van deze verordening (1989).

Gevolgen richtlijnen nieuwe BBV

Sinds maart 2016 is officieel het vernieuwde BBV van toepassing. De hoofdlijn van de wijzigingen van het BBV hebben vooral betrekking op inzicht en vergelijkbaarheid (transparantie). De uitbreiding van het inzicht op de kostentoerekening en de gewijzigde toerekening van overheadkosten hebben gevolgen voor de inhoud van de paragraaf lokale heffingen. De paragraaf moet nu tenminste bevatten:

- de geraamde inkomsten;
- het beleid ten aanzien van lokale heffingen;
- een aanduiding van de lastendruk;
- een toelichting op het kwijtscheldingsbeleid;
- een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, bewerkstelligd wordt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden, wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen en hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

In deze paragraaf zal zo optimaal mogelijk invulling worden gegeven aan bovengenoemde eisen al zal op onderdelen sprake zijn van een groeimodel. Enerzijds omdat de (uitleg van) richtlijnen vanuit de praktijk van de gemeenten momenteel landelijk tot aanpassingen leiden en anderzijds omdat niet bij alle heffingen vanuit de huidige administratie voldoende gegevens beschikbaar zijn. Dit laatste geldt met name voor de legesverordening.

De diverse onderbouwingen van de berekeningen m.b.t. de kostendekkenheid zijn apart in een bijlage opgenomen.

Beleid en tariefstelling

Voor het heffen van de lokale belastingen hanteert de gemeenteraad enkele algemene uitgangspunten. Eén uitgangspunt is bijvoorbeeld om de lokale lastendruk zo beperkt mogelijk te houden. Daarnaast is het algemene uitgangspunt om zoveel mogelijk met kostendekkende tarieven te werken.

In het voorjaar 2017 zal een notitie worden voorgelegd waarin het gemeentelijke belastingstelsel zal worden doorgelicht. Eventuele consequenties kunnen dan in de Kadernota 2018-2021 worden meegenomen.

Onderstaand een overzicht van de geraamde opbrengsten (x 1.000):

Heffing	Realisatie	Raming	Raming	Raming	Raming	Raming
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
OZB	-5.550	-5.764	-5.788	-5.812	-5.837	-5.862
Rioolheffing	-4.204	-4.471	-4.484	-4.484	-4.484	-4.484
Afvalstoffenheffing	-2.484	-2.536	-2.435	-2.435	-2.435	-2.435
Toeristenbelasting	-824	-672	-813	-840	-840	-840
Hondenbelasting	-229	-236	-236	-236	-236	-236
Baatbelasting	-17	-14	-14	-14	-14	-14
Leges	-1.116	-1.304	-1.304	-1.304	-1.304	-1.304
Totaal	-14.424	-14.997	-15.074	-15.125	-15.150	-15.175

Onroerende-zaakbelastingen (OZB)

De onroerende-zaakbelastingen worden in Leudal geheven van eigenaren van woningen en niet-woningen en van gebruikers van niet-woningen. Als grondslag voor deze belastingen wordt de waarde in het economische verkeer bepaald van elke onroerende zaak. Sinds belastingjaar 2012 hanteert Leudal tariefdifferentiatie. Er werd toen beleidsmatig de keuze gemaakt om eenmalig het tarief voor niet-woningen met 10% extra te verhogen t.o.v. het tarief van de woningen.

Bij de vaststelling van de begroting 2015 is o.a. bepaald dat de OZB-opbrengst voor 2017 en volgende jaren jaarlijks met 2% verhoogd zou worden. Dit zou gelijk staan aan het inflatiepercentage. Voorgesteld wordt om deze verhoging te beperken tot het werkelijke inflatiepercentage van 0,5%. Dit betekent een minderopbrengst jaarlijks van € 75.000 ten opzichte van de eerder ingerekende opbrengst.

Leudal heeft relatief gezien een laag OZB niveau. In 2016 staat Leudal in de top 10 (4e plaats) van de Limburgse gemeenten met de laagste OZB voor woningen. Voor niet-woningen op een 3^e plaats. Hierbij dient niet uit het oog te worden verloren dat de OZB in sommige gemeenten mede dient tot dekking van b.v. een gedeelte van de kosten van de waterketentaak (rioolheffing).

Risico woondelenvrijstelling OZB

De jurisprudentie m.b.t. de woondelenvrijstelling is al een aantal jaren in ontwikkeling. Door deze ontwikkeling is het taxeren van onder andere verzorgingstehuizen complexer is geworden. Hierdoor kan er een verschuiving optreden in de verdeling van de waarden tussen woningen (plus) en niet-woningen (min). Voor de heffing van de OZB kunnen de effecten zeer aanzienlijk zijn. Het gevolg bij een woz-object kan zijn dat voor het eigenarendeel het woningtarief gehanteerd moet worden i.p.v. het hogere niet-woningtarief terwijl de gebruikersheffing helemaal komt te vervallen. Voor Leudal is indicatief sprake van een risico van € 111.000.

Rioolheffing

Sinds de herindeling per 1 januari 2007 wordt in Leudal de rioolheffing opgelegd aan de eigenaar van een perceel d.m.v. een vast bedrag per zelfstandig gedeelte. In 2008 heeft de raad deze keuze nogmaals bevestigd op basis van een "Notitie omtrent gemeentelijke belastingen". Belangrijkste argument om te kiezen voor een heffing voor de eigenaar was het voorkomen van een toename van de lasten voor de huurder. Sinds belastingjaar 2010 vindt er een beperkte differentiatie plaats waarbij voor alle percelen die onderdeel uitmaken van een omsloten terrein dat is bestemd voor verblijfsrecreatieve doeleinden een tariefstelling van maximaal 60% wordt toegepast.

Met het vaststellen van het Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2021 (GRP) op 5 juli 2016 zijn ook de kaders voor de tariefstelling van de rioolheffing voor 2017 vastgelegd. In dit GRP wordt een doorkijk gemaakt voor de komende 80 jaar, omdat binnen 80 jaar alle voorzieningen minimaal 1 keer vervangen zijn.

Belangrijkste doelstelling is om de kosten voor de rioleringszorg "minder meer" te laten stijgen dan voorzien was in 2010.

In onderstaande tabel wordt de ontwikkeling van het kostendekkend tarief weergegeven van de GRP-en in Leudal.

GRP	Tarief prijspeil 2016	
GRP 2008-2012	€ 330,-	Op basis werkelijk inflatiepercentage
GRP 2013-2016	€ 323,-	Op basis werkelijk inflatiepercentage
GRP 2017-2021	€ 278,-	

Om te komen tot een volledig kostendekkend tarief heeft uw raad gekozen voor een scenario waarbij het tarief geleidelijk stijgt met 5% per jaar tot het langjarig kostendekkend is. Het tarief voor 2017 wordt € 269,80 per perceel of zelfstandig gedeelte daarvan. Voor verblijfsrecreatieve doeleinden wordt dit tarief € 161,88.

In onderstaande berekening wordt voor 2017 uitgegaan van een aanwending van de voorziening ter hoogte van € 260.000. Deze raming wijkt enigszins af van de aanname in het huidige GRP (€ 341.000). Dit is het gevolg van de doorberekening van kosten op basis van het nieuwe BBV. In het voorjaar van 2017 zal een beknopte financiële actualisatie van het GRP worden voorgelegd waarin o.a. deze correctie zijn is verwerkt.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2017	Bedragen	Dekking
Kosten taakveld 7.2	-3.461	
Inkomsten taakveld 7.2 (excl. Heffingen)	25	
Netto kosten taakveld 7.2	-3.436	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	-614	
BTW	-694	
Totale kosten	-4.744	100%
Opbrengst heffingen	4.484	
Dekking		94%
Geraamde aanwending voorziening	260	100%

Afvalstoffenheffing

Sinds 1996 wordt het afval binnen de 16 kernen ingezameld volgens een diftar-systeem waarbij de differentiatie bepaald wordt door het volume van de afvalcontainer in combinatie met de aanbiedfrequentie. Uitvoering vindt plaats door de GR Reinigingsdienst Maasland.

Sinds 2007 hanteert de gemeente Leudal de volgende uitgangspunten:

- Kostendekking van 100%;
- Verdeling van de kosten in vaste en variabele kosten, waarbij de differentiatie plaatsvindt op basis van de verwerkingskosten van het rest- en gft-afval;
- Basisbelastingbedrag baseren op combinatie gft 40-literbak en rest 60-literbak.
- Sinds 2014 mag de GFT-container 26 keer worden aangeboden i.p.v. 18 keer voorheen.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2017	Bedragen	Dekking
Kosten taakveld 7.3	-2.422	
Inkomsten taakveld 7.3 (excl. heffingen)	203	
Netto kosten taakveld 7.3	-2.219	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	-99	
BTW	-417	
Totale kosten	-2.735	100%
Opbrengst heffingen	2.435	
Dekking		89%
Geraamde aanwending egalisatievoorziening	300	100%

Bij de afvalstoffenheffing hanteert de gemeente Leudal een egalisatievoorziening. Deze voorziening is bedoeld om fluctuaties in tarieven op te vangen. Op deze manier ontstaat een stabiele tariefstelling. Het wenselijk maximum van de reserve is door de gemeenteraad vastgesteld op € 300.000. Vorig jaar heeft uw raad besloten –gezien de omvang van de voorziening– om 3 achtereenvolgende jaren een aanwending van de reserve van € 200.000 per jaar in te rekenen. Als gevolg van lagere kosten in 2015 (zie jaarrekening 2015) is echter de voorziening weer gegroeid. Voorgesteld wordt om voor 2017 een aanwending te doen van € 300.000. In 2018 en 2019 gevolgd door respectievelijk € 250.000 en € 200.000.

Het verloop van de voorziening is dan als volgt: *(bedragen x € 1.000)*

omschrijving	eind 2017	eind 2018	eind 2019	eind 2020
Mutatie egalisatie voorziening	656	406	206	6
Bij geraamde aanwending	300	250	200	200

Hondenbelasting

Voor 2017 wordt geen tariefsaanpassing voorgesteld. De gehanteerde tarieven sluiten zowel in de hoogte als de mate van differentiatie aan bij de gehanteerde tariefstelling elders in onze regio. Tot 2010 werd er geen kwijschelding verleend voor hondenbelasting. Vanaf 2010 heeft uw raad besloten om uit sociaal oogpunt kwijschelding voor de 1ste hond via de verordening te formaliseren.

Toeristenbelasting

In artikel 224 van de Gemeentewet is geregeld dat voor het houden van verblijf binnen de gemeente door personen die niet als ingezetene in de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens zijn ingeschreven, een toeristenbelasting kan worden geheven. In de raadsvergadering van 15 december 2009 is door de gemeenteraad van Leudal nogmaals bevestigd –dat anders dan de naam toeristenbelasting doet vermoeden– in Leudal alle overnachtingen tegen een vergoeding tot een belastingplicht leiden. Voor 2016 is de belastingplicht in dit verband nog verruimd.

Bij de vaststelling van de meerjarenraming 2015-2018 heeft uw raad o.a. besloten om per 1 januari 2017 het tarief te verhogen met € 0,30 naar € 1,50. In de raadsvergadering van 27 september jl. heeft de raad ingestemd met het convenant Gastvrij Leudal. In dit convenant wordt de tariefsverhoging beperkt tot € 0,10 en wordt het tarief van € 1,30 voor 2017-2020 vastgesteld. Voor 2017 betekent dit een mindere opbrengst van € 27.000 ten opzicht van de eerder geraamde opbrengst.

Tevens heeft de raad op 27 september besloten een eventuele meeropbrengst in de jaren 2018-2020 onder te brengen in een bestemmingsreserve "meeropbrengst toeristenbelasting". Ook wordt er geen vrijstelling verleend aan kinderen t/m 12 jaar.

Leges

De legesopbrengsten voor diensten die de gemeente op verzoek levert mogen, op basis van artikel 229 van de Gemeentewet, maximaal 100 % kostendekkend zijn. Fiscaal gezien wordt daaraan voldaan wanneer de totale baten de totale lasten op verordening (macro) niveau niet overschrijden.

De nieuwe eisen van het BBV gaan een stuk verder dan de fiscale eisen. Er dient cijfermatig inzicht te worden gegeven met betrekking tot de kostendekkendheid van afzonderlijke onderdelen van de verordening. Minimale eis: per hoofdstuk van de legesverordening. Daarnaast moeten de achterliggende beleidskeuzes, waaronder de mate van kruissubsidiëring binnen de tarieven, worden toegelicht. Zo moeten de kruissubsidiëring tussen titels, tussen hoofdstukken en binnen een bepaald hoofdstuk in de verordening worden toegelicht.

Zoals bovenstaand aangegeven moet deze paragraaf op basis de vernieuwde BBV als een groeimodel worden gezien. De huidige administratie geeft nog niet voldoende gegevens en inzicht om voor 2017 volledig aan de nieuwe richtlijnen te kunnen voldoen. Als eerste stap wordt inzicht gegeven m.b.t. de kostendekkendheid op titel niveau. In de bijlage meer details opgenomen uitgewerkt.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid leges 2017	Bedragen	Dekking
Kosten totaal	1.735	
Baten totaal	1.306	
Kostendekking leges totaal		75%
Dekking titel 1		90%
Dekking titel 2		65%
Dekking titel 3		90%

Lijkbezorgingsrechten

Bij de vaststelling van de "Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten 2009" heeft de raad bij de tariefstelling de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- streven naar een zo goed mogelijke onderhoudstoestand van de begraafplaatsen
- streven naar een zo hoog mogelijke dekking van de exploitatielasten

Voor 2017 is geen aanpassing voorzien.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten 2017	Bedragen	Dekking
Kosten taakveld 0.64	-17	
Inkomsten taakveld 0,64 (excl. heffingen)		
Netto kosten taakveld 0.64	-17	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	-3	
BTW		
Totale kosten	-20	100%
Opbrengst heffingen	15	
Dekking		75%

Marktgelden

In oktober 2009 is, na de herindeling, de eerste verordening marktgelden Leudal vastgesteld.

Beleidsuitgangspunten waren:

- aansluiten bij tariefstelling voormalige gemeenten
- vergelijkbare tarieven met omliggende gemeenten
- doorberekening elektriciteit en promotiekosten

In de raadsvergadering van 15 december 2014 zijn de tarieven aangepast op basis van de prijsontwikkeling.

Voor 2017 is geen aanpassing voorzien.

Bedragen x 1.000

Berekening kostendekkendheid marktgelden 2017	Bedragen	Dekking
Kosten taakveld 0.64	-13	
Inkomsten taakveld 0,64 (excl. heffingen)	2	
Netto kosten taakveld 0.64	-11	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	-4	
BTW		
Totale kosten	15	100%
Opbrengst heffingen	4	
Dekking		27%

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Bij de overgang van de uitvoering van de belastingtaak per 1 januari 2013 naar BsGW is de uitvoering op een aantal beleidsvlakken geharmoniseerd. Bij de kwijtschelding betekende de overgang naar BsGW feitelijk een verruiming van het beleid bij de verlening van automatische kwijtschelding.

Ook voor 2017 zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Hantering kwijscheldingsnorm van 100%;
- Kwijschelding heeft alleen betrekking op de afvalstoffenheffing (basisbelastingbedrag) en de hondenbelasting (alleen 1ste hond);
- Automatische kwijschelding (WWB / 65-plus en Wajong) vindt plaats conform toetsing door het Inlichtingenbureau.

Voor 2017 wordt voor kwijschelding een bedrag geraamd van € 43.000.

Woonlasten

Onder woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Onderstaand overzicht geeft de effecten van de voorgestelde tarieven weer voor 2017. Tevens geeft dit overzicht de tariefontwikkeling van de 3 belangrijkste gemeentelijke belastingen.

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal eigenaar	Gebruiker	Eigenaar en gebruiker
2013	-206,70	-244,65	-167,04	-451,35	-167,04	-618,39
2014	-217,03	-244,65	-148,92	-461,68	-148,92	-610,60
2015	-234,17	-253,15	-155,35	-487,32	-155,35	-642,67
2016	-243,67	-253,15	-161,06	-496,72	-161,06	-657,78
2017	-244,88	-269,80	-153,31	-514,68	-153,31	-667,99

Uitgangspunt wozwaarde van 206.500 (bron: CBS 2016)

Met bovenstaande ontwikkelingen van de woonlasten blijft Leudal deel uitmaken van de top 10 van goedkoopste gemeenten van Limburg. In 2016 plaats 6 (bron: Coelo-atlas 2016).

6.2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

De risico's waarmee gemeenten worden geconfronteerd, zijn de laatste jaren fors toegenomen. Denk aan risico's op het terrein van aansprakelijkheid, financiën, imago en informatie. De complexiteit van projecten waarbij gemeenten zijn betrokken, nieuwe wet- en regelgeving en de decentralisaties werken die risico's onder meer in de hand. Bij publieke besluitvorming spelen veel aspecten een rol, zoals het beheersen van deze risico's. In de actualisatie van de nota reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen (vastgesteld november 2014) is ingegaan op de ontwikkelingen van het beleid rond risicomanagement. Uitgangspunt is dat risicomanagement een onderdeel is van het integraal management. De regie wordt gehouden vanuit de risicobeheermatrix die twee keer per jaar geactualiseerd wordt.

In deze paragraaf worden de belangrijkste zaken hiervan weergegeven.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op:

- Weerstandsvermogen
- Een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- Een inventarisatie van de risico's;
- Relatie risico's en weerstandscapaciteit;
- Een inzicht in de reserves en voorzieningen.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:

- De weerstandscapaciteit Dit zijn middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken;
- Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die materieel van invloed kunnen zijn op de meerjarige financiële positie.

De omvang van het weerstandsvermogen geeft aan hoe robuust de begroting is. Dit is van belang wanneer zich een financiële tegenvaller voordoet. Door alert te zijn op het weerstandsvermogen, kunnen we voorkomen dat elke financiële tegenvaller dwingt tot bezuinigingen.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente de beschikking heeft, c.q. kan beschikken om niet-begrote kosten te dekken. De totale weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit twee delen. Het eerste deel betreft de weerstandscapaciteit van het vermogen, ook wel incidentele weerstandscapaciteit genoemd. Deze weerstandscapaciteit kan slechts eenmalig worden ingezet om tegenvallers op te vangen.

Het tweede deel is de weerstandscapaciteit van de exploitatie, ook wel de structurele weerstandscapaciteit genoemd. Dit vanwege het feit dat deze capaciteit permanent kan worden ingezet om tegenvallers op te vangen. Belangrijkste componenten hiervan voor Leudal zijn de post (structureel) onvoorzien en de ruimte tot 100% kostendekkendheid van leges en heffingen.

Voor wat betreft beide delen wordt als voorwaarde gesteld dat de inzet moet plaatsvinden zonder dat het bestaande beleid in gevaar komt. Vooral om die laatste reden is de algemene reserve in de weerstandscapaciteit van het vermogen de belangrijkste component.

Voor de gemeente Leudal bestaat de weerstandscapaciteit uit:

- de algemene reserve;
- het saldo jaarrekening (bij begroting post onvoorzien en begrotingsruimte);
- de stille reserves;
- de onbenutte belastingcapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is:

	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Algemene reserve	4.795.000	6.073.000	5.732.000
Onvoorzien/saldo rekening	732.000	84.000	84.000
Begrotingsruimte		145.000	768.000
Stille reserves	p.m.	p.m.	p.m.
Onbenutte belastingcapaciteit	2.984.000	3.022.00	3.145.000
Totaal	8.511.000	9.324.000	9.729.000

Samenvattend bedraagt de weerstandscapaciteit van de gemeente Leudal (€ 269 per inwoner, aantal inwoners 36.125).

Inventarisatie risico's

Voor de begroting 2017 is de risicobeheermatrix opgesteld. De risicobeheermatrix is opgenomen in de bijlage.

De risico's die in de risicomatrix worden onderkend zijn onder te verdelen in structurele risico's en incidentele risico's.

De grootste risico's uit de risicobeheermatrix zitten in:

- Een stagnerende vastgoedmarkt. De gemeente Leudal heeft het voornemen tot verkoop van veel vastgoed objecten. Een deel van deze objecten zijn deels ook al ingezet als dekking op projecten;
- Planschaderisico's als gevolg van besluitvorming bestemmingsplan intensieve veehouderij.

Relatie tussen risico's en weerstandscapaciteit

Het weerstandsvermogen is de mate waarin een gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële incidentele financiële tegenvallers op te vangen. Een precies sluitende begroting zonder weerstandsvermogen betekent dat iedere tegenvaller een probleem gaat opleveren. Een buffer is daarom wenselijk. Door het vaststellen van de notitie "weerstandsvermogen nader bezien" bij de begroting 2016 is een beleidskader vastgesteld dat handvaten geeft op de vraag hoe groot moet die buffer (weerstandsvermogen) dan moet zijn en de spelregels die daarbij horen.

De volgende beleidsuitgangspunten zijn vastgesteld:

- de weerstandscapaciteit toetsen aan de risico's zoals deze vanuit het risicomanagement worden geïnventariseerd in de risicobeheermatrix;
- de berekening van de buffer alleen te baseren op de direct beschikbare, incidentele weerstandscapaciteit (algemene reserve);
- voor de normering van de ratio van het weerstandsvermogen de landelijk gehanteerde normeringstabel volgen;
- spelregels formuleren die antwoord geven op de vraag wat te doen als de ratio niet past binnen de normering.

De meerjarige analyse van de risico's in relatie tot de algemene reserve geeft aan dat de ratio van het weerstandsvermogen uitstekend is (boven de 2). In de onderstaande tabel wordt gespecificeerd dat de ratio meerjarig op 2,39 ligt.

Onderdeel	2017	2018	2019	2020
Algemene reserve stand 31-12	5.281.937	5.281.937	5.281.937	5.281.937
Structurele risico's	320.000	658.500	656.500	656.000
Incidentele risico's	1.558.000	1.558.000	1.558.000	1.558.000
Ideale bandbreedte	>=1,2 en <=1,6	>=1,2 en <=1,6	>=1,2 en <=1,6	>=1,2 en <=1,6
weerstandsvermogen o.b.v. alg. reserve	2,81	2,38	2,39	2,39
minimaal benodigde weestandscapaciteit	1.878.000	2.216.500	2.214.500	2.214.000

Als de ratio van het weerstandsvermogen boven de 2 ligt is in de spelregels aangegeven dat het college bij begroting voorstellen tot afroming doet. Voorgesteld wordt om het af te romen bedrag € 1,4 miljoen in 2017 incidenteel toe te voegen aan de begrotingsruimte.

Inzicht in de reserves en voorzieningen

Bij de actualisatie reserves, voorzieningen en weerstandsvermogen eind 2014 heeft een herschikking van de reserves en voorzieningen plaatsgevonden. Voor het meerjarige verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen de bijlage bij de begroting.

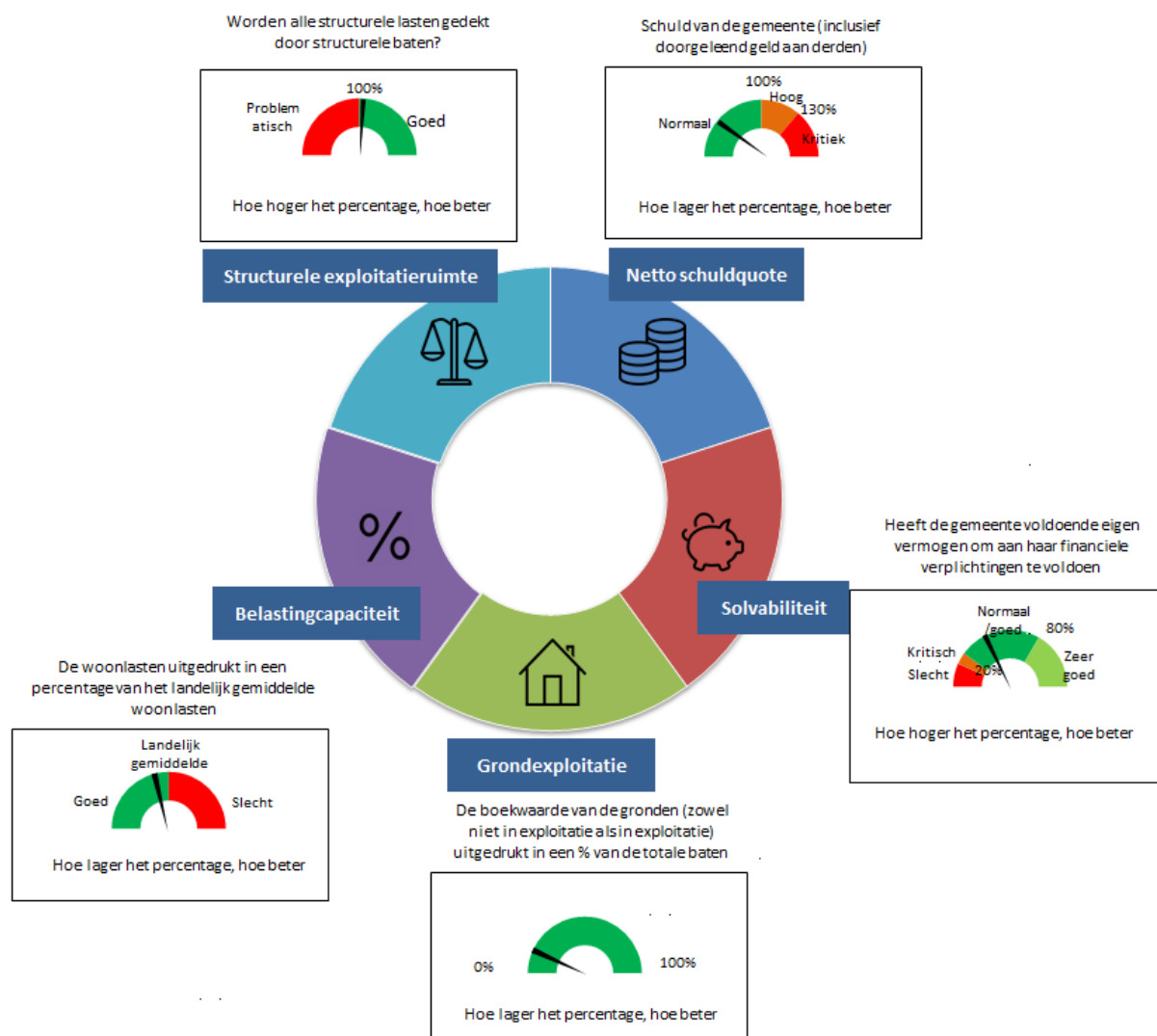
Financiële kengetallen

Vanaf de begroting 2016 is het verplicht om in deze paragraaf vijf financiële kengetallen op te nemen. Naast de kengetallen wordt een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie opgenomen. De kengetallen en beoordeling zijn enerzijds bedoeld om de financiële positie inzichtelijker te maken. Anderzijds zijn de kengetallen bedoeld om gemeenten met elkaar vergelijkbaar te maken.

Bij ultimo jaar	Rekening 2015	Begroting 2016	Begroting 2017
Netto schuldquote	41%	38%	38%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32%	30%	28%
Solvabiliteitsratio	45%	42%	41%
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	1%
Grondexploitatie	8%	8%	6%
Belastingcapaciteit	86%	91%	92%

Wat betekenen deze financiële kengetallen?

Onderstaand schema geeft u snel inzicht wat de waarde is van deze financiële kengetallen.

○ Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal geeft aan hoeveel schuld een gemeente kan dragen. Vanaf 100% blijft te weinig leencapaciteit over om financiële tegenvallers op te vangen. Bij 130% of hoger is sprake van een zeer hoge schuld. Dit kengetal is gevoelig voor schommelingen in inkomsten.

○ Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te krijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Hierdoor wordt inzichtelijk wat het aandeel van verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

○ Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is haar financiële lange termijn verplichtingen te voldoen. Onder dit kengetal wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Normaal bevindt de solvabiliteitsratio van een gemeente zich tussen de 80% en 30%. Bij een solvabiliteitsratio tussen de 30% en de 20% moet de gemeente oppassen en bij minder dan 20% is het bezit met zeer veel schuld belast.

- Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Terugverdiennen betekent het aflossen van de schuld en het goedmaken van de rentelasten. Het kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is dus belangrijk om te kunnen bepalen of er een reële verwachting is of de grondexploitatie kan bijdragen in de verlaging van de schuld.

- Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal 3 jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage.

- Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo presenteert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In deze paragraaf wordt het beleidskader beschreven en de daaruit voortvloeiende consequenties met betrekking tot de grotere kapitaalgoederen in onze gemeente. Onder kapitaalgoederen verstaan we in dit kader “ duurzame productiemiddelen”. Het betreft met name grote goederen die meerdere jaren meegaan en veel waarde hebben, zoals de kosten voor het in stand houden van wegen, verlichting, riolering, groen, civieltechnische kunstwerken en vastgoed.

Een groot deel van het “vermogen” van de gemeente ligt in de grond, in het openbaar gebied of in gebouwen. Over dit vermogen dient zorgvuldig beheer te worden gevoerd. Om hieraan invulling te geven heeft de gemeente beheerplannen opgesteld waarin de hoeveelheden, kwaliteitsniveaus en de kosten zijn omschreven voor instandhouding van deze objecten.

Artikel 12 van het Besluit Begroting en Verantwoording schrijft expliciet voor dat van de kapitaalgoederen de volgende zaken worden omschreven:

- Het beleidskader;
- De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties;
- Vertaling van deze financiële consequenties naar de begroting.

In deze paragraaf worden de volgende kapitaalgoederen besproken:

- Wegen;
- Riolering;
- Civieltechnische kunstwerken;
- Openbare verlichting;
- Groenvoorzieningen;
- Gebouwen en sportaccommodaties.

Wegen

◦ *Beleidskader*

Om het gemeentelijke wegennet goed te kunnen beheren, is begin 2014 het wegenbeheerplan 2014-2017 door de raad vastgesteld. In dit plan is opgenomen hoe en met welke noodzakelijke onderhoudskosten een verantwoord beheer gevoerd kan worden van de in eigendom zijnde wegen en verhardingen. In afwijking van het vastgestelde beheerplan is bij de vaststelling van de begroting 2015-2018 besloten om de komende jaren te bezuinigen op het onderhoudsbudget. De bezuiniging zal geen toename van het achterstallig onderhoud veroorzaken. Met het beschikbare onderhoudsbudget vindt er geen kapitaalvernietiging plaats. Door het uitvoeren van alleen plaatselijke reparaties zal wel een ander (lager) beeld ontstaan van de openbare ruimte (kwaliteitsniveau C volgens CROW).

Begin 2017 zal een nieuwe weginspectie uitgevoerd worden om te bepalen op welke plekken onderhoud aan wegen noodzakelijk is. Ook wordt dan duidelijk wat als “achterstallig onderhoud” geclassificeerd kan worden.

- *Financiële consequenties en vertaling in de begroting*

Voor onderdeel wegen zijn binnen het thema Openbare ruimte en Verkeer de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud wegen	639	959	959	959
Vervangingsinvestering infrastructurele werken	1.000	1.000	1.000	1.000
In plan opgenomen:				
Regulier onderhoud	1.074	1.081	1.081	1.081
Investeringen	1.000	1.000	1.000	1.000

Riolen

- *Beleidskader*

In 2016 is het Gemeentelijk Rioleringsplan Leudal 2017-2021 vastgesteld door de gemeenteraad. De zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater is hierin opgenomen. Speerpunt in het nieuwe GRP is in het samenwerkingsverband Limburgse Peelen te onderzoeken hoe de gemeente om kan gaan met de klimaatverandering. Tevens heeft de gemeente meer mogelijkheden om particulieren en bedrijven te verplichten hun hemelwater af te koppelen. De maatregelen en verbeteringen aan het rioolstelsel, zoals verwoord in het Gemeentelijk Rioleringsplan Leudal 2017-2021 zullen in de planperiode ten uitvoer gebracht worden. Door het uitvoeren van het GRP 2017-2021 wordt achterstallig onderhoud of kapitaalvernietiging voorkomen.

- *Financiële consequenties en vertaling in de begroting*

Voor het onderhoud aan de riolen zijn binnen het thema openbare ruimte en verkeer de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud riolen	3.454	3.323	3.387	3.513
Vervangingsinvestering riolen	2.334	1.164	1.324	1.437
In plan opgenomen:				
Regulier onderhoud	3.454	3.323	3.387	3.513
Investeringen	2.334	1.164	1.324	1.437

Civieltechnische kunstwerken

- *Beleidskader*

Naast een groot aantal duikers, heeft de gemeente Leudal bruggen en duikerbruggen in beheer en onderhoud. Het gaat om circa 130 bruggen en duikerbruggen. In de periode 2010 t/m 2014 is veel achterstallig onderhoud weggewerkt. Inmiddels is het nieuwe onderhoudsplan gereed. Hiermee zijn de bedragen voor de duurzame instandhouding (het beheer en onderhoud) van onze civieltechnische kunstwerken voor de periode 2017 t/m 2021 bekend.

Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Voor het onderhoud aan de civieltechnische kunstwerken zijn binnen het thema openbare ruimte en verkeer de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In de vorige meerjarenraming 2017 t/m 2021 opgenomen:	29	85	85	85
Beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken zoals opgenomen in de begroting 2017 en de meerjarenraming 2018 t/m 2021	94	94	94	94

Openbare verlichting

○ *Beleidskader*

In maart 2013 is het beleidsplan openbare verlichting 2013 t/m 2017 in de gemeenteraad vastgesteld. Ook heeft de gemeenteraad de financiële kaders, waarin ook de bezuinigingen binnen de openbare verlichting voor de komende jaren zijn opgenomen, vastgesteld. Op dit moment is er geen sprake van achterstallig onderhoud. Uitvoering van de voorgestelde bezuinigingen leidt niet tot kapitaalvernietiging.

○ *Financiële consequenties en vertaling in de begroting*

Voor het onderhoud openbare verlichting zijn binnen het thema openbare ruimte en verkeer de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud openbare verlichting	210	220	220	220
Vervangingsinvestering openbare verlichting	147	295	295	295
In beleidsplan opgenomen:				
Regulier onderhoud	358	367	376	386
Investeringen	181	295	295	295

Groen

○ *Beleidskader*

Op basis van de onderhoudsniveaus, bepaald in het door de gemeenteraad vastgesteld Beeldkwaliteitsplan, wordt het groen beheerd en onderhouden. In februari 2014 is door de gemeenteraad het Groenbeheerplan "Kostenbesparingen in het groen 2014-2018" vastgesteld. Op dit moment is er geen sprake van achterstallig onderhoud.

Door de gemeenteraad is besloten om in 2015, 2016 en 2017 af te wijken van het Groenbeheerplan door middel van een taakstellende bezuiniging. De beeldkwaliteit is daarmee verlaagd naar een C/D kwaliteit. In 2016 is echter in augustus een aanvullend krediet beschikbaar gesteld om de beeldkwaliteit van het openbaar groen weer op te waarderen naar een B-kwaliteit.

Om de inspanningen in 2016 niet verloren te laten gaan, wordt voorgesteld ook in 2017 een extra aanvullend budget beschikbaar te stellen van € 237.000 om een hogere beeldkwaliteit dan niveau C/D te behalen. In 2017 wordt dan uitgegaan van een B-kwaliteit, dit geldt zowel voor de onkruidbestrijding alsmede de overige werkzaamheden zoals snoeien en bladruimen in de plantsoenen. Door de taakstellende bezuiniging op het onderhoud van openbaar groen ook in 2017 af te zwakken en extra budget beschikbaar

te stellen, zullen kosten bespaard worden om in 2018 weer de aansluiting te vinden met het Groenbeheerplan. Vanaf 2018 wordt weer aangesloten op de uitgangspunten van het Groenbeheerplan. Hierop aansluitend is er voor gekozen om een gedeelte van dit budget (€ 50.000) in 2017 indien nodig ook voor de groenvoorzieningen bij de sportaccommodaties in te zetten.

In het buitengebied worden bermen onderhouden, waarbij rekening wordt gehouden met onder andere de verkeersveiligheid en de ecologische waarde van de bermen.

Het aanvullend budget wordt met name ingezet voor de volgende maatregelen:

- onkruidbestrijding van de plantsoenen op B-niveau;
- uitvoeren overige werkzaamheden op B-niveau.

Onder deze overige werkzaamheden wordt verstaan:

- terugzetten bosplantsoen 20% areaal, randensnoei;
- sierheesters verjonging snoei, randensnoei en bladruimen;
- bodembedekkers snoeien, randensnoei en bladruimen;
- vaste planten blad ruimen;
- struikrozen snoeien en bladruimen;
- blokhagen en hagen 2x/jaar knippen en bladruimen;
- onderhoud aan groenvoorzieningen bij sportaccommodaties.

Het aanvullend budget is berekend en aangedragen door Prioeverve op basis van de werkelijke huidige arealen en uitgaande van kwaliteitsniveau B voor de plantsoenen (voor onkruidbestrijding en overige werkzaamheden).

o Financiële consequenties en vertaling in de begroting

Voor het onderhoud aan het groen zijn binnen het thema openbare ruimte en verkeer de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In begroting opgenomen:				
Regulier onderhoud groen	1.097	1.347	1.310	1.310
In plan opgenomen:				
Regulier onderhoud	1.315	1.315	1.315	1.315

Gebouwen en sportaccommodaties

o Beleidskader

Het beleidskader voor vastgoed is vastgelegd in het Meerjarig Onderhoudplan (MOP) 2011-2014. Om de Vastgoedkosten te minimaliseren is besloten om het onderhoudsniveau 4 voor alsnog te continueren tot en met 2020.

Om gestructureerd met vastgoed om te gaan is een goede basis de eerste prioriteit. Om vastgoedbeheer beter beheersbaar en de (kosten) inzichtelijk te krijgen is besloten om een herziene kwalitatieve MOP per object, niveau 1 t/m 6, op elementen niveau te laten maken. Hierdoor kan op elementenniveau (denk hierbij aan bijvoorbeeld: platdak, pannendak, kozijnen e.d.) het onderhoudsniveau onderhouden en bewaakt worden. Tevens wordt dan kapitaalvernietiging tot het uiterste beperkt. Omdat er op dit moment nog geen geactualiseerde informatie is, is hiervoor in de begroting een pm post opgenomen. Als blijkt dat hiervoor incidenteel extra middelen nodig zijn wordt hiervoor het resultaat 2017 of de algemene reserve ingezet.

Deze conditiemeting zal voor het overgrote deel van de objecten voor zowel eigenaars als huurders onderhoud gedaan worden (beide informatie is nodig om o.a. panden te kunnen verkopen of te privatiseren). Deze uitgebreide en kwalitatieve conditiemeting vormt dan het technische beleid van een object.

Het accommodatiebeleid zal komend jaar worden aangescherpt om invulling te kunnen geven aan de doelstelling 'vastgoedloze' gemeente. Verder is de insteek om met diverse makelaars een commerciële visie te ontwikkelen per object, het commerciële beleid. Hierdoor worden ook de benodigde verkoopkosten (waaronder ook o.a. marketing/communicatie en verkoop bevorderende maatregelen makelaarskosten e.d.), meer concreet.

Samen met de uitgangspunten van Programma 1 (LTO) geeft dit een 0-meting van waaruit per object het objectbeleid kan worden bepaald. Het objectbeleid zal ter goedkeuring aan uw raad worden voorgelegd. Ieder object wordt dan als volgt geclassificeerd:

Groen = 'Go' voor verkoop/privatisering/sloop, het incurante vastgoed.

Oranje = 'On hold', het Object beleid staat nog ter discussie.

Rood = 'STOP', het object blijft gemeentelijk Vastgoed en zal deugdelijk (categorie 3) onderhouden gaan worden.

○ *Financiële consequenties en vertaling in de begroting*

Voor het onderhoud aan vastgoed zijn binnen het begroting de volgende bedragen beschikbaar:

Bedragen x 1.000

	2017	2018	2019	2020
In begroting opgenomen:				
Onderhoud gebouwen groot	476	490	482	475
Onderhoud gebouwen klein	13	13	13	13
Onderhoud installaties	29	29	29	29

Deze bedragen zijn gebaseerd op het Meerjarig Onderhoudplan (MOP) 2011-2014 op onderhoudsniveau 4.

6.4 Financiering

Algemeen

De wet Financiering Decentrale Overheden verplicht tot het opstellen van een paragraaf financiering. Het doel van deze paragraaf is informatie te geven over het treasurybeleid en de beheersing van de financiële risico's. Het beleid voor de treasuryfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut gemeente Leudal 2015 en maakt onderdeel uit van de verordening financieel beheer artikel 212 Gemeentewet.

Ontwikkelingen

Interne ontwikkelingen

1. Met de invoering van de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet Hof) kregen het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanningsverplichting hun begrotingen binnen de EMU-norm te houden. Dit betekent er meer gestuurd moet op liquiditeiten en de ruimte voor investeringen mede bepaald wordt door het EMU saldo. Gemeente Leudal maakt op basis van de informatie uit de organisatie een integrale liquiditeitsplanning. Bij het doen van transacties op de geld- en kapitaalmarkt wordt rekening gehouden met die liquiditeitsplanning, de kapitaalmarktrente en de vrijval van de beleggingsportefeuille Essent-gelden.
2. BNG Vermogensbeheer beheert voor onze gemeente een belegd vermogen met een nominale waarde van € 31,4 miljoen. Op grond van de Wet Schatkistbankieren zijn mutaties in de portefeuille alleen toegestaan onder de voorwaarde dat de gemiddelde looptijd van de portefeuille niet wijzigt. Door de ingezette beleidslijn van uw gemeenteraad wordt de beleggingsportefeuille stapsgewijs afgebouwd. Dit heeft tot gevolg dat de liquide middelen die de komende jaren naar de gemeente vloeien in het kader van de afronding van de Essent verkoop (o.a. vrijval beleggingsportefeuille en aflossing van bruglening Enexis) niet herbelegd worden. In plaats daarvan worden die middelen aangewend:
 - o om de schuldenpositie terug te brengen;
 - o als intern financieringsmiddel;
 - o om uit te lenen aan mede overheden;
 - o om invulling te geven aan schatkistbankieren.

Externe ontwikkelingen

1. Wijzigingen in de bepalingen ten aanzien van de rente zoals in het Besluit Begroting en verantwoording (BBV) leidt tot een nieuwe systematiek voor de rentetoerekening. Uit de vele vragen blijkt dat de notitie op een aantal punten nadere duiding en toelichting behoeft. De verplichting om de notitie vanaf de begroting 2017 toe te passen is gewijzigd in een aanbeveling. Eerst vanaf de begroting 2018 is de notitie rente verplicht. Gelet op de onduidelijkheden en de mogelijke impact van de notitie rente wordt de in 2017 de oude systematiek nog toegepast. Vanaf 2017 worden de kapitaallasten wel gesplitst in een rente- en een afschrijvingscomponent. Voor de begroting 2017 - 2020 wordt gerekend met een rentepercentage van 2%. Die omslag rente dient vooral om binnen de gemeente kosten te verrekenen van het door de gemeente geleende geld. Het omslagpercentage ligt iets hoger dan de marktrente. Die marge is noodzakelijk om het risico van rentestijging tijdens de meerjarige begrotingsperiode te kunnen opvangen. De Europese Centrale bank blijft een ruim monetair beleid volgen. De lange rentetarieven zullen onder invloed van het gematigde economische herstel naar verwachting wat gaan oplopen zodra er een duidelijke economische groei is van meer dan 2 procent. Dat zal volgens de huidige vooruitzichten zeer waarschijnlijk niet voor 2017 zijn.
2. Voor 2017 voorziet het Centraal Planbureau een groei van de Nederlandse economie van 2,1 procent. Naar verwachting daalt de werkloosheid verder naar 6.2% waardoor de consumptieve bestedingen toenemen. De aantrekkende economie is gunstig voor de overheidsfinanciën. Het begrotingstekort daalt naar verwachting in 2017 naar

- 1,0% van het bruto binnenlands product. Die daling is mede te danken aan lagere rentebetalingen.
3. De wereld economische groei blijft beperkt door groeivertraging van opkomende economieën. Europa springt er relatief gunstig, al komt dat ook doordat eurolanden uit een diep dal klimmen. De Nederlandse handel heeft weinig last van de beperkte groei van de wereldhandel omdat relatief veel zaken met de Verenigde Staten en andere Europese landen worden gedaan.
 4. Een aantal bijzondere risico's kunnen de economische groei afremmen: de gevolgen van de uittreding van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie, de zwakke financiële situatie in Zuid-Europa, verdere vertraging van de mondiale handel en onzekerheid over het monetaire beleid in de Verenigde Staten en het eurogebied. De economische groei is gunstig voor de overheidsfinanciën. (bron juni 2016 CPB Policy Brief 2016/05).
 5. Decentrale overheden zijn verplicht haar tegoeden aan te houden in de Nederlandse schatkist. Verder hebben decentrale overheden de mogelijkheid om gelden onderling uit te lenen. Door de verplichting tot schatkistbankieren zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Voor Leudal betekent dit dat er geen beleggingen meer plaatsvinden en dat huidige 'Essent-portefeuille' conform vervalkalender afbouwt. De afname van de begrote rendementen zijn meerjarig geraamd.

Risicobeheer

De belangrijkste financiële risico's bij de uitvoering van het treasurybeleid zijn koersrisico's, renterisico's en kredietrisico's. Valutarisico's spelen hier niet. Ook bestaat er nog een informatierisico, namelijk het risico dat relevante informatie inzake treasury niet tijdig of volledig wordt gemeld. Onderstaand staat een samenvatting van het verwachte risicoprofiel.

Koersrisico

Dit is het risico op een daling van de marktwaarde van de financiële activa. Dit risico loopt elke belegger. Omdat onze gemeente de "Essent-gelden" heeft belegd in obligaties zijn de koersrisico's op het einde van de looptijd beperkt. Vastrentende waarden garanderen namelijk dat op de einddatum de nominale waarde wordt uitgekeerd. Als niet voor de einddatum wordt verkocht is er geen sprake van koersverlies. Ontwikkelingen op de markt worden nauwlettende gevolgd door onze vermogensbeheerder. De gemeente wordt periodiek hierover geïnformeerd.

Renterisico's

Renteschommelingen hebben niet alleen gevolgen voor de rentelasten of - opbrengsten bij het aantrekken dan wel uitzetten van gelden maar ook voor de koersen van obligaties. Beheersing van renterisico's op korte schuld geschiedt door de kasgeldlimiet en op langlopende schulden door de renterisiconorm.

a) Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een percentage van de omzet van de gemeente dat de ruimte voor korte financiering aangeeft en heeft betrekking op leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De limiet bedraagt maximaal 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Wanneer de vlottende schuld de norm herhaaldelijk overschrijdt moet er worden geconsolideerd. Dit betekent dat de kortlopende schuld moet worden omgezet naar langlopende schuld.

Bedragen x 1.000

Omschrijving	3 ^e kw	4 ^e kw	1 ^e kw	2 ^e kw
	2015	2015	2016	2016
Kasgeldlimiet				
Begrotingstotaal per 1 januari	81.873	81.83	83.567	83.567
Limiet percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Normbedrag	6.959	6.959	7.103	7.103
Netto vlottende positie				
Vlottende schuld		165	308	
Vlottende middelen	-4.857	-5.640	-93	-4.373
Netto saldo	-4.857	-5.475	215	-4.373
Onder- / overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de kasgeldlimiet	11.817	12.434	6.888	11.477
Overschrijding kasgeldlimiet				

b) Renterisiconorm

Deze norm geeft het kader om tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille te komen dat het renterisico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt. Renteaanpassing doet zich voor als de geldgever het lening percentage gedurende de looptijd herziet. Van herfinanciering is sprake als een vervangende lening wordt aangetrokken om te voldoen aan de aflossingsverplichtingen van bestaande leningen. Bij een gelijkmatige opbouw zal ook het renterisico over de vaste schuld in de tijd gelijkmatig zijn verspreid. Op grond van de renterisiconorm mag maximaal 20% van het begrotingstotaal bij de realisatie niet worden overschreden.

Bedragen x 1.000

Renterisico	2017	2018	2019	2020
Begrotingstotaal per 1 januari	75.267	73.610	73.417	73.204
Norm percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	15.053	14.722	14.683	14.641
Rente herziening	0	5.000	0	0
Aflossingen	5.951	5.775	5.491	5.276
Renterisico	5.951	10.775	5.491	5.276
Onder- / overschrijding normbedrag				
Ruimte onder de renterisiconorm	9.102	3.947	9.192	9.365
Overschrijding renterisiconorm				

Gemeentefinanciering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte van de gemeente. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille.

Financieringspositie

Bij de aanvang van het begrotingsjaar 2017 wordt een theoretisch financieringstekort van afgerond € 6 miljoen verwacht. Ten minste als alle voor de meerjarenraming opgenomen investeringen voor genoemde datum daadwerkelijk worden gerealiseerd. Dit betekent dat het beschikbare vermogen (reserves en voorzieningen; geldleningen) lager is dan de vaste activa. Een tekort aan eigen vermogen kan ertoe leiden dat financiering met vreemd vermogen noodzakelijk wordt. Dat brengt rentekosten met zich mee.

Financieringspositie per 1 januari	2017	2018	2019	2020
Activa				
Vaste activa	137.480	137.127	134.621	123.098
Grondexploitaties	6.283	4.315	3.807	3.288
Saldo	143.763	141.442	138.428	126.386
Passiva				
Reserves	-68.486	-65.690	-63.613	-61.638
Voorzieningen	-1.693	-1.796	-1.879	-2.122
Langlopende leningen	-67.807	-61.856	-56.081	-50.589
Saldo	-137.987	-129.342	-121.573	-114.349
Financieringssaldo				
Tekort = plus en overschot = min	5.776	12.100	16.855	12.037

Wanneer het financieringstekort de kasgeldlimiet overschrijdt moet de gemeente voorzien in vaste financiering.

Leningenportefeuille

Dit overzicht geeft inzicht in de samenstelling, de grootte en de rentegevoeligheid van de opgenomen leningen.

Leningenportefeuille per 1 januari	2017	2018	2019	2020
Vaste geldleningen	-67.807	-61.856	-56.081	-50.589
Af: reguliere aflossingen	5.951	5.775	5.491	5.275
Vervroegde aflossingen				
Saldo	-61.856	-56.081	-50.589	-45.314
Gemiddeld rentepercentage geldleningen	3,90%	3,87%	3,84%	3,82%

Relatiebeheer

Gemeente Leudal heeft de BNG als huisbankier. Nagenoeg alle financiële transacties worden bij deze bank afgewikkeld via de concernrekening. Daarnaast heeft de gemeente een rekening-courantovereenkomst met de Rabobank Maas en Leudal. Ultimo 2013 is een schatkistrekening geopend om dagelijks de rekeningensaldi bij de BNG en Rabo af te kunnen romen.

Beleggingsportefeuille

De verkoopopbrengst van de Essent-aandelen groot € 40 miljoen werd rentedragend uitgezet. Het beheer van de beleggingsportefeuille is neergelegd bij BNG Vermogensbeheer. Het spreekt voor zich dat daarbij de wettelijke normen en kaders worden gerespecteerd. De raad wordt periodiek geïnformeerd over de obligatieportefeuille.

Emu saldo

In de wet Hof zijn de Europese normen verankerd voor de hoogte - en de jaarlijkse groei van de overheidsschuld. De decentrale overheden leveren een gelijkwaardige bijdrage aan het naleven van de EMU-normen. Bestuurlijk is afgesproken de komende jaren geen sanctie toe te passen bij blijvende overschrijding van de norm. Gemeenten krijgen een individuele referentiewaarde voor het EMU-tekort in een jaar. Voor het sturen op de ontwikkeling van de gemeenteschuld luidt het devies: Let bij het opstellen van de begroting op de ontwikkeling van de hoogte van uw gemeenteschuld. Te hoge schulden zijn slecht voor de financiële gezondheid van de gemeenten. Pas als het plafond voor het EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten wordt overschreden kan de individuele referentie waarde een rol gaan spelen.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het EMU-saldo 2016 - 2018

(bedragen x € 1.000)

	EMU saldo	2016	2017	2018
	Omschrijving	volgens bijgestelde realisatie/raming	volgens begroting 2017	volgens meerjaren- begroting 2017
1 +/-	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan / onttrekking uit reserves [artikel 17c BBV] [positief saldo = plus en negatief saldo = min]	-5.534	-2.026	153
2 +	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.625	5.042	4.555
3 +	Bruto dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.380	2.400	2.400
4 -	Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd.	11.970	8.841	3.574
5 +	Bijdragen van andere overheden , de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht bij post 4			
6 +	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op de exploitatie verantwoord.			
7 -	Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan).			
8 +	Baten bouwgrondexploitatie voorzover transacties niet op de exploitatie verantwoord.			
9 -	Lasten op de balanspost voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen.	3.782	3.432	2.861
10 -	Lasten i.v.m. transacties met derden t.l.v. reserves , die niet vallen onder één van bovenstaande posten.			
11	Verkoop van effecten			
	Gaat u effecten verkopen: ja / nee	ja	ja	nee
-	Zo, ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie	61	0	0
	Berekend emu -saldo	-12.342	-6.858	673
	Emu referentie waarde gemeente Leudal [Emu-norm]	-3.047	-3.047	-3.047
	Negatief bedrag is overschrijding - en positief bedrag is onderschrijding van de Emu-norm	-9.295	-3.811	3.720

6.5 Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling in 2017: doorbouwen op een stevig fundament

Na het overgangsjaar 2016, waarin de personele basis op orde wordt gebracht op het gebied van o.a. vakkennis, vaardigheden en rolopvatting, wordt 2017 een jaar van bouwen. Een aantal instrumenten wordt ingezet om de algehele kwaliteit van de organisatie en haar medewerk(st)ers te vergroten. Vooral de nieuwe gesprekscyclus, waarmee we eind 2016 al starten, gaat daarin een grote rol spelen. Medewerkers in sturende rollen (o.a. beleid, advies, regie) gaan op basis van team- en afdelingsspecifieke doelen training, coaching en opleiding volgen. Daarvoor worden middelen beschikbaar gesteld vanuit het opleidingsbudget. Individuele training & coaching, workshops en groepsgerichte trainingen (denk aan bijv. e-learning, intervisie, ervaringsleren e.d.) zullen zowel intern als extern gefaciliteerd worden. Deze investeringen zijn hard nodig om de competenties te kunnen ontwikkelen die bijdragen aan onze organisatiedoelen. De gesprekscyclus wordt in HR-opzicht het belangrijkste instrument van 2017, dat als rode draad door diverse ontwikkelingen zal lopen.

Daarnaast zal vanaf het eerste kwartaal van 2017 ook een strategisch personeelsplan (SPP) operationeel zijn. Dit is een managementinstrument, dat zich als doel stelt om de juiste medewerk(st)er op de juiste plek te krijgen, op het juiste moment. Het SPP is gebaseerd op een periode van twee jaar en wordt eind 2018 herzien. De eerdergenoemde gesprekscyclus sluit hier naadloos op aan.

Behalve de ontwikkeling van onze medewerk(st)ers en leidinggevendenden zal ook ons huisvestingsconcept een nieuwe impuls krijgen. Huisvesting zien we als een belangrijke randvoorwaarde die de medewerk(st)ers moet faciliteren in het “over de schotten heen” kijken. De geambieerde integrale manier van werken leidt tot een meer klantgerichte houding.

Sinds 2011 beschikt Leudal over een modern gebouw met veel potentie. In 2017 gaan we deze potentie ten volle benutten, door in het gebruik van onze werkplekken andere accenten te leggen. Met name komen er betere faciliteiten voor co-creëren met de samenleving en het programmatisch & projectmatig werken. De inrichting van ons gebouw en de wijze waarop we dat benutten veranderen daar waar nodig. Alles staat straks in dienst van de interne en de externe klant. Onze medewerkers kunnen het werkproces dan zelf optimaal inrichten, in het belang van die klant. Huisvesting is daarmee één van de randvoorwaarden voor wendbaarheid.

Tot slot wordt opgemerkt dat met name de gesprekscyclus en strategische personeelsplanning (SPP) positief bij gaan dragen aan de P-taakstelling. De beide instrumenten samen zullen personele bewegingen op gang brengen waardoor zowel kwalitatief als kwantitatief een beter uitgebalanceerde organisatie ontstaat. We kijken in dat verband onder meer waar efficiencyverbetering te realiseren is.

Qua financiering zal zonodig een beroep worden gedaan op de reserve Bedrijfsvoering, om kosten in het kader van SPP en huisvesting op te kunnen vangen. De Gesprekscyclus wordt, zoals reeds aangegeven, gefinancierd uit het opleidingsbudget.

Informatievoorziening

De *Collectieve Digitale Agenda Dienstverlening en Informatiebeleid 2020* is door de VNG vastgesteld. De ambitie is dat de verschillende overheden zodanig samenwerken bij hun dienstverlening dat zij door burger en bedrijf als één overheid worden ervaren. Om uitvoering te geven aan de overheid brede visie op dienstverlening, wordt voortgebouwd op het Nationaal Uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid (NUP). Hierin is de basisinfrastructuur voor de elektronische dienstverlening ontwikkeld.

De belangrijkste activiteiten van de *Digitale Agenda 2020* voor de begroting 2017 zijn:

- Uitvoering geven aan het landelijke programma door het maximaal beschikbaar stellen van de MijnOverheid-berichtenbox voor producten en diensten buiten de WOZ; het verder vormgeven van de dienstverlening als gevolg van de invoering van de Omgevingswet; meer informatie ontsluiten via Waarstaatjegemeente; het voortzetten van het waarborgen van de privacy en informatieveiligheid en implementeren van beschikbare collectieve I-voorzieningen;
- Onderzoeken en beoordelen van de implementeerbaarheid en bruikbaarheid van het ontvangen en verzenden van elektronisch factureren;
- Gebruik van alle beschikbare generieke identificatievoorzieningen;
- Onderzoeken en beoordelen gebruik van het Ondernemingsdossier.

Voor de noodzakelijke investeringen is nog ruimte binnen de reeds door de raad gevoteerde ICT-kredieten.

Communicatie

De gemeente Leudal is volop in beweging en staat voor belangrijke uitdagingen. Door middel van een betere (strategische) communicatie wil het bestuur een betere positionering van de gemeente en haar beleid; en communicatieve kansen pakken en creëren. Zij wil meer verbinding leggen met en betrokkenheid creëren bij de burgers en de groepen waar zij mee samenwerkt. Een betere communicatie betekent meer begrip, draagvlak en een beter imago.

Werken aan het imago van Leudal is een veelomvattende taak die zich door de gehele organisatie manifesteert. Het is dus niet alleen een taak van de communicatieprofessional(s) in een gemeente.

Heldere en proactieve communicatie is echter wel een manier om te werken aan het imago. De Strategisch Communicatieadviseur heeft daarom de opdracht gekregen om hier het voortouw in te nemen en te komen tot een plan van aanpak.

In 2017 (start 4e kwartaal 2016) worden de eerste stappen gezet om in een samenspel van raad, college en ambtelijke organisatie te werken aan het imago van de gemeente Leudal. 2017 staat allereerst in het teken van een bewustwordingsproces waarin we onszelf vragen stellen als: Wat voor een soort gemeente willen we zijn? Wat is ons beoogd imago? En vervolgens de vraag wat hebben we daar (bezien vanuit de huidige situatie) voor nodig? Welke stappen moeten we zetten? Uiteindelijk resulteert dit in een strategische communicatievisie die de basis vormt voor het communicatiebeleid en handvatten biedt voor de voltallige organisatie om op uniforme wijze te handelen. Er worden in 2017 ook al concrete stappen gezet die per definitie bijdragen aan heldere en proactieve communicatie. Hierbij valt te denken aan: het trainen van medewerkers in het schrijven in begrijpelijke taal en het opstellen van een communicatieagenda. Daarnaast zet communicatie stevig in op advisering van bestuur en advisering in majeure projecten.

We kunnen nu nog niet volledig voorzien of bestaande budgetten toereikend zijn. Mocht blijken dat er aanvullend budget nodig is, dan komen we daar natuurlijk via de juiste weg op terug.

Nieuwe Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) 2017

Vanaf het boekjaar 2017 wordt het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) aangepast. De aanpassingen worden enerzijds doorgevoerd om verbeteringen in de sturingsinformatie aan de raad door te voeren. Hierbij wordt ook de geformeerde werkgroep uit de raad betrokken. Anderzijds is het doel om de vergelijkbaarheid tussen gemeenten te vergroten. De belangrijkste wijzigingen die in het BBV worden doorgevoerd hebben o.a. betrekking op verscherpte boekhoudregels voor grondexploitaties, uniforme taakvelden (producten) en beleidsindicatoren, verbonden partijen, overhead en het verplicht activeren van investeringen met maatschappelijk nut (o.a. wegen). Omdat de definitieve wijziging van het BBV begin april is gepubliceerd, is op dit moment niet duidelijk wat de financiële consequenties voor de (meerjaren)begroting 2017-2020 zijn. Eventuele financiële gevolgen worden in de (meerjaren)begroting 2017-2020 verwerkt

Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht (Vpb)

De Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht (Vpb) voor overheidsondernemingen is gepubliceerd in het Staatsblad (4 juni 2015, Stb. 207). Vanaf 1 januari 2016 moeten overheidsondernemingen die winst beogen of structurele overschotten behalen en concurreren met de markt, vennootschapsbelasting betalen.

Binnen de gemeente Leudal zijn de Vpb-plichtige activiteiten zichtbaar gemaakt. De belangrijkste activiteiten met mogelijke Vpb-plicht zijn:

- a. Vastgoed (onderhoud/verhuur/verkoop) en
- b. Grondexploitaties.

Samenwerking gemeenten Leudal, Nederweert, Roermond en Weert (LNRW)

De gemeentebesturen van Leudal, Nederweert, Roermond en Weert (LNRW) willen intensiever samenwerken in de bedrijfsvoering om zo voordelen te behalen op het gebied van kwaliteit, kwetsbaarheid, klanttevredenheid en kosten. Na een periode van ambtelijke oriëntatie zijn de vier colleges het eens over de vorm waarin de samenwerking organisatorisch en bestuurlijk kan worden ingericht. De volgende stap is om dit vast te leggen in formele besluiten, waaronder een besluit van uw raad. Dit traject wordt begin 2017 doorlopen, nadat in het najaar 2016 de Ondernemingsraden hun advies hebben kunnen geven.

Uitvoering WOZ/BAG

Op 1 oktober 2016 treedt de wetwijziging in werking waarbij de WOZ-waarde van woningen openbaar wordt. In 2013 heeft de wetgever gekozen voor het openbaar maken van de WOZ-waarde van woningen. De inwerkingtreding hiervan was afhankelijk gemaakt van een "voldoende substantiële vulling" van de LV WOZ (Landelijke Voorziening WOZ). Daarvan is sprake als circa 70% van alle objecten opgenomen zijn, verdeeld over een representatief aantal gemeenten. Verwacht wordt dat op 1 oktober hieraan landelijk gezien wordt voldaan. Formeel betekent deze inwerkingtreding dat op 1 oktober iedere gemeente aangesloten moet zijn op deze LV. Op het niet aangesloten zijn op 1 oktober staat echter geen wettelijke sanctie. De uitvoering van de WOZ ligt sinds 1 januari bij BsGW en aansluiting op de LV behoort tot de taak van BsGW met dien verstande dat de gemeenten in dit verband verantwoordelijk zijn voor een initiële aanlevering van gekoppelde bag gegevens met de relevante WOZ-administratie. Om aan te mogen sluiten op de LV WOZ moet 90% van de BAG-gegevens gekoppeld zijn aan de WOZ-administratie. Op dit moment is BsGW bezig (pilot) om 1 gemeente op korte

termijn aan te sluiten op de LV WOZ. Zodra een gemeente is aangesloten zal de koppeling tussen de gemeentelijke bag en de WOZ-administratie in stand moeten worden gehouden zodanig dat mutaties in de BAG op basis berichtenverkeer verwerkt worden of kunnen worden in de WOZ-administratie. Het is onduidelijk wanneer Leudal zal worden aangesloten op de LV en het is evenmin duidelijk hoe de koppeling tussen beide administraties na aansluiting zal worden gerealiseerd.

Aangezien BsGW er niet in slaagt om op 1 oktober 2016 aan te sluiten op de LV WOZ geldt er wel de verplichting om toch de WOZ-waarden van woningen vrij raadpleegbaar te maken voor alle burgers. BsGW zal via de eigen portal iedere burger de gelegenheid bieden tot het raadplegen van deze waardes. Er zal hieromtrent ruim gecommuniceerd worden.

Kostentoerekening nieuwe BBV

In het kader van de vernieuwing van het BBV zijn er voorschriften opgenomen voor kostentoerekening van apparaats- en personeelskosten. Uitgangspunt is dat kosten van het primaire proces zoveel mogelijk direct worden toegerekend aan de betreffende taakvelden. Hiervoor is op basis van de tijdschrijfgegevens uit 2015 en 1^e halfjaar 2016 per organisatieonderdeel bepaald welke percentage aan welke taak wordt toegerekend. De kosten van overhead, het geheel van kosten gericht op sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces, worden verantwoord op het taakveld overhead. Vanuit het taakveld overhead worden de kosten naar rato van de verdeling van de kosten van het primaire proces doorberekend aan de betreffende taakvelden.

Taakstelling Personeel

De actuele stand van de P-taakstelling is per 1 september als volgt.

Onderdeel	2017	2018	2019	2020
P-Taakstelling		1.000.000	1.000.000	1.000.000
Realisatie		-333.453	-338.960	-342.874
Resteert		666.547	661.040	657.126

Personeel

Binnen onze gemeente vindt de komende jaren de nodige uitstroom plaats van oudere medewerkers. In 2017 zijn dit 2 medewerkers, in 2018 zelfs 8 medewerkers.

Deze uitstroom biedt op diverse terreinen kansen: verjonging, bijdrage aan de P-taakstelling, instroom van nieuwe kwaliteit etc.

Daar waar medewerkers de organisatie verlaten maken we steeds de afweging of de formatieplaats op dezelfde manier ingevuld moet worden, of dat er mogelijkheden liggen voor efficiency en het maken van kwaliteitslagen. Deze keuzes worden gemaakt vanuit de organisatievisie en het type medewerker dat we van daaruit nodig hebben, maar ook vanuit de scenario's van strategische personeelsplanning waar in 2017 resultaten worden bereikt met als doel om de juiste medewerker op de juiste plek te krijgen.

Daarbovenop zullen er komend jaar ook weer medewerkers deel gaan nemen aan het generatiepact, hetgeen tot doelstelling heeft om de oudere medewerker uren in te laten leveren waarmee budgetneutraal jongeren gaan instromen.

6.6 Verbonden partijen

Algemeen

De uitvoering van een aantal gemeentelijke taken is overdragen aan verbonden partijen. De gemeente blijft verantwoordelijk, maar voert de taken niet zelf meer uit. Voorbeelden zijn het onderbrengen van taken in de gemeenschappelijke regelingen (hierna GR). Andere verbonden partijen van de gemeente zijn vennootschappen waarin Leudal ook aandeelhouder is (o.a. Enexis, BNG). Daarnaast participeert Leudal in samenwerkingsverbanden (o.a. SML en Keyport 2020) die vanuit hun aard en werkgebied een nauwe relatie hebben met de gemeente, ook dit zijn verbonden partijen.

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen deelnemingen door de gemeente in publiekrechtelijke samenwerkingsorganisaties (gemeenschappelijke regelingen) en privaatrechtelijke samenwerkingsorganisaties (N.V.'s, B.V.'s, stichtingen etc.).

Een bestuurlijk belang bestaat als de gemeente enige zeggenschap kan uitoefenen via een bestuurszetel of stemrecht.

Een financieel belang houdt in dat:

- de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij;
- financiële problemen bij de verbonden partij kunnen worden verhaald op de gemeente;
- de door de gemeente verstrekte geldleningen die niet door derden zijn gegarandeerd en waarbij de gemeente haar geld kwijt is als de verbonden partij de lening niet kan terugbetalen.

Het beleid is vastgelegd in de nota verbonden partijen (2011). De nota heeft tot doel kaders en handvaten te bieden in de samenwerking met verbonden partijen. In de strategische visie heeft de raad uitgesproken dat de gemeente in samenspraak en in samenwerking met bewoners en bedrijven, met de regio en de provincie, de kansen die zich in Leudal voordoen wil benutten. De strategische visie is tot stand gekomen door overleg met de (buur)gemeenten en de oriëntatie van het college op regionale samenwerking.

Hieronder volgt een overzicht van alle verbonden partijen.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Naam	Plaats
Samenwerkingsverband Westrom	Roermond
GR; Veiligheidsregio Limburg Noord (incl. Brandweerdistrict Weert)	Venlo
GR; Maasland	Haelen
Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW)	Roermond
GR; Gemeente Venlo (internationale zaken)	Venlo
Openbaar Lichaam D-NL Grenspark Maas-Swalm-Nette	Roermond
Samenwerking Midden-Limburg	Maastricht
KEYPORT 2020	Roermond
Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV	Roermond
IJzeren Rijn	Venlo
Leisure Port	Venlo
Euregio Rijn-Maas-Noord	Mönchengladbach
Enexis NV	Den Bosch
CBL Vennootschap BV	Den Bosch
CSV Amsterdam BV	Amsterdam
Verkoop Vennootschap BV	Den Bosch
Vordering op Enexis BV	Den Bosch
Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV	Borssele
Omnibuzz	Geleen
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Den Haag
Routebureau Noord- en Midden-Limburg	Venlo

6.7 Grondbeleid

Grondbeleid is geen doel maar een middel dat in Leudal wordt ingezet om uitbreidingen van woningbouwplannen en bedrijventerreinen te realiseren.

Door economische en demografische ontwikkelingen is er nauwelijks nog behoefte aan uitbreidingsplannen. Integendeel, de gemeente Leudal heeft teveel bouwplannen en dient het aantal te beperken. Per kern moet een afweging worden gemaakt.

Ook ligt er geen doelstelling meer om bedrijventerreinen en/of uitbreidingen te ontwikkelen, met uitzondering wat nu in procedure is.

Het instrument van grondbeleid wordt steeds minder toegepast. Bovendien is het een trend dat door veranderende omstandigheden ontwikkelingen kleinschaliger zijn en het toegepast grondbeleid minder actief en meer passief is.

De verschuiving naar een passief faciliterend grondbeleid betekent dat de gemeente de bouwinitiatieven over laat aan private partijen en het ruimtelijk beleid aanstuurt via samenwerkingsovereenkomsten of via het publiekrechtelijke instrumentarium. De gemeente loopt daardoor minder risico's.

De noodzaak om een actief grondbeleid te voeren is ook minder, omdat door diverse ontwikkelingen zoals economische omstandigheden en de krimp, vraaggericht gebouwd wordt in plaats aanbodgericht.

Met de instrumenten die de Nota Grondbeleid van de gemeente Leudal biedt is het mogelijk om op ontwikkelingen in te spelen.

De belangrijkste beleidsregels van de gemeentelijke Nota Grondbeleid maken onderdeel uit van deze paragraaf.

- Grondbeleid

De gemeente kiest voor een actief/faciliterend grondbeleid. Dit houdt in dat:

- De gemeente actief beleid voert om regie te nemen wanneer dat kan en nodig is.
- De gemeente faciliterend grondbeleid voert wanneer het initiatief van de markt komt en regie niet nodig is.
- Een combinatie van actief en faciliterend beleid uitoefent als dat past in een beoogde gebiedsontwikkeling.
- besluiten van de raad en B&W met betrekking tot planontwikkeling voor woningbouw worden getoetst aan de op 11 november 2014 vastgestelde Structuurvisie Wonen, Zorg en Woonomgeving Midden-Limburg en het op 15 december 2015 vastgestelde Plan van Aanpak sturing planvoorraad woningbouwplannen Leudal. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recente planvoorraad, nu d.d. 1 januari 2016. De structuurvisie geeft regionaal richting aan de wijze waarop het aantal woningbouwplannen moet worden afgestemd op de veranderende c.q. afnemende behoefte. Het plan van aanpak betreft de lokale uitwerking daarvan.

- Grondprijsbeleid woningbouw en bedrijventerreinen

- Jaarlijks worden door het College van B&W de grondprijzen voor verschillende functies opnieuw vastgesteld en/of aangepast aan de marktontwikkelingen, op basis van de residuele methode. De raad wordt achteraf in kennis gesteld van de aanpassingen.
- Voor incidentele ontwikkelingen kunnen B&W een afwijkende grondprijsmethode hanteren.

- Uitgiftebeleid reststroken

De verkoop van restgronden/groenstroken heeft de voorkeur boven verhuur/buikleen, mits voldaan wordt aan de volgende condities:

- Er is geen sprake (meer) van een functionele of structurele betekenis.
 - Bestemmingsplanvoorschriften.
 - Verkeersveiligheid aspecten.
 - Verkoop toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen niet in de weg staat/hindert.
 - Opbrengsten uit verkopen van percelen groter dan 1.000 m², € 1 per m² aanwenden om de boekwaarde te verlagen.
 - Opbrengsten uit verkopen van percelen kleiner dan 1.000 m² komen ten gunste van de reserve grondexploitaties.
- Verkoopbeleid gronden niet voor de openbare dienst bestemd
 - Gronden met een strategische waarde komen niet voor verkoop in aanmerking. Met strategische waarde wordt bedoeld dat deze gronden in de toekomst nog ruimtelijke, maatschappelijke of financiële mogelijkheden kunnen hebben.
 - Voor gronden in en nabij een kern geldt in principe dat die strategisch zijn en dient het college gemotiveerd aan te geven waarom verkoop wel mogelijk is.
 - Verkoop van gronden geschiedt in principe openbaar. Verkoop aan derden op verzoek is toegestaan, maar dan vindt verkoop plaats op basis van een getaxeerde verkoopprijs.
 - Regulier verpachte percelen komen in principe niet voor verkoop in aanmerking vanwege de lagere opbrengstwaarde. Wel wordt het pachtbeleid geïntensiveerd met als doel reguliere verpachtingen te beëindigen en dan mogelijk te verkopen.
 - Versnipperde bospercelen komen voor verkoop in aanmerking. In eerste instantie komen bos- en/of natuurbeherende instanties in aanmerking voor koop. Bij geen interesse wordt aan omliggende grondeigenaren aangeboden om de grond te kopen. Verkoopprijs wordt bepaald door een taxateur.

- Verwervingsbeleid

De gemeente kiest ervoor om bij elke in ontwikkeling te brengen locatie op dat moment te kiezen voor een passend verwervingsbeleid, waarbij zoveel mogelijk wordt gekozen voor verwerving, passend bij een actief/faciliterend grondbeleid.

- De gemeente Leudal hanteert het instrument van onteigening structureel en al vroeg in het onderhandelingsproces als een beleidsinstrument. Zodra een bestemmingsplan is vastgesteld, wordt zo nodig aan de hand van een onteigeningsplan een onteigeningsbesluit genomen. De onteigening zal al administratief worden ingezet.
- Primaire inzet zal blijven het bereiken van een minnelijke aankoop. Echter, het onteigeningsbesluit dient in eerste instantie als drukmiddel en in tweede instantie om tot daadwerkelijke onteigening over te gaan indien van zelfrealisatie geen sprake is en minnelijke aankoop is mislukt.

- Kostenverhaal

De inzet van de gemeente Leudal is er op gericht om zo vaak als mogelijk het kostenverhaal via vrijwillige overeenkomsten met een grondeigenaar (anterieure overeenkomsten) te verzekeren.

- Herziening

De gemeente Leudal actualiseert jaarlijks alle grondexploitaties.

- Risicomanagement

De gemeente Leudal voert een actief risicomanagement door:

- De uitgangspunten van de planexploitatie continu te monitoren en zo nodig bij te stellen, zonder dat hiermee de kwaliteit van het plan substantieel wordt aangetast. In dat geval is nieuw bestuurlijk draagvlak vereist.
- De onderdelen van de planontwikkeling realistisch in te schatten.
- Activiteiten in het planontwikkelingsproces te toetsen aan vastgestelde financiële kaders en het planresultaat te toetsen aan de mogelijkheden en onmogelijkheden met betrekking tot het weerstandsvermogen van de gemeente.

- Exploitatieresultaten

Prognose van te verwachten resultaten.

Totaal grondexploitaties

Onderdeel	Boekwaarde 01.01.2017	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
Gemeentelijke exploitaties	6.618.000	3.307.000	-11.918.000	-1.993.000
Exploitaties door derden	-35.000	p.m.	p.m.	p.m.
Structuurbeelden Haalen-Horn	60.000	7.582.000	-9.065.000	-1.423.000
Totaal	6.643.000	10.889.000	-20.983.000	-3.416.000

Gemeentelijke exploitaties

Nr	Plan	Boekwaarde 01.01.2017	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
	Woningbouw				
1	Baexem Kapittelstraat	2.000	99.000	-306.000	* -205.000
2	Baexem Witte Huis	155.000	116.000	-271.000	-
3	Heibloem P. van Donstraat	113.000	229.000	-620.000	-278.000
4	Heythuysen J. van Sonlaan	0	133.000	-700.000	** -567.000
5	Heythuysen De Bevelanden 1	1.450.000	1.078.000	-2.650.000	-122.000
6	Heythuysen Walk	505.000	194.000	-699.000	-
	Bedrijven				
1	Heythuysen, BT Arenbos	785.000	172.000	-1.755.000	-798.000
2	Heythuysen, BT Leudalplein	277.000	110.000	-404.000	-17.000
3	Ittervoort, BT fase IV	3.200.000	1.143.000	-4.343.000	-
4	Ittervoort Napoleonsweg	p.m.	-	-	p.m.
5	Roggel, uitbreiding BT Laak	131.000	33.000	-170.000	-6.000
	Totaal	6.618.000	3.307.000	-11.918.000	-1.993.000

* Van het batig saldo is € 200.000 bestemd ter dekking uitgaven verbouw BMV Baexem

** Het batig saldo is bestemd ter dekking van uitgaven m.b.t. centrumvisie Heythuysen

Exploitaties door derden

Nr	Plan	Boekwaarde 01.01.2017	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
	Woningbouw				
1	Baexem Mariabosch (Gelissen Vastgoed bv)	54.000	p.m.	p.m.	p.m.
2	Eil Steenenbambt (Nieuwe Borg - failliet)	0	p.m.	p.m.	p.m.
3	Neeritter Op den Heuvel (Vestum Invest bv)	-89.000	p.m.	p.m.	p.m.-
	Totaal	-35.000			

Structuurbeelden Haelen-Horn (Herontwikkeling Haelen-Horn bv)

Nr	Plan	Boekwaarde 01.01.2017	Raming resterende uitgaven	Raming resterende inkomsten	Raming eindsaldo
1	Discotheek Haelen	0	35.000	-104.000	-69.000
2	Franciscusschool Haelen	-236.000	1.000	-2.000	-237.000
3	Kerkplein 4, woning Haelen	-47.000	0	0	-47.000
4	Gemeentehuis Haelen	80.000	59.000	-1.015.000	-876.000
5	Bibliotheek Haelen	182.000	684.000	-1.152.000	-286.000
6	Rooswinkel Horn	1.000	54.000	-29.000	26.000
7	Kerkpad Horn	4.000	275.000	-505.000	-226.000
8	Sportvelden Horn	76.000	1.464.000	-6.056.000	-4.516.000
9	Bethanie Horn	0	202.000	-202.000	0
10	Algemene bijdrage te betalen	0	4.108.000	0	4.108.000
	Bijdrage voor afdekking nieuwbouw gemeentehuis		700.000		700.000
	Totaal	60.000	7.582.000	-9.065.000	-1.423.000

De cijfers in het overzicht zijn gebaseerd op de met de Herontwikkeling Haelen-Horn BV gesloten overeenkomst. Gelet op de financiële problemen bij de BV zullen de uiteindelijke resultaten afwijken.

Meerjarenplanning van resterende uitgaven en inkomsten van de gemeentelijke exploitaties

<i>Bedragen x 1.000</i>										
Omschrijving	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
<i>Woningbouw</i>										
Uitgaven	605	278	378	183	204	128	0	0	73	1.849
Inkomsten	-1.435	-799	-1.176	-578	-619	-419	0	0	-220	-5.246
<i>Bedrijven</i>										
Uitgaven	1.222	88	79	69	0	0	0	0	0	1.458
Inkomsten	-3.943	-383	-384	-1.962	0	0	0	0	0	-6.672
Totaal										
Uitgaven	1.827	366	457	252	204	128	0	0	73	3.307
Inkomsten	-5.378	-1.182	-1.560	-2.540	-619	-419	0	0	-220	-11.918

Voor de structuurbeelden Haelen-Horn is geen meerjarenplanning opgesteld.

- Vennootschapsbelasting (vpb)

Vanaf 1 januari 2016 worden de grondexploitaties als VPB-plichtig aangemerkt. Het gevolg is dat over toekomstige winsten behaald uit de grondexploitaties vennootschapsbelasting betaald moet worden (20%-25%). De winstberekening volgens de Wet modernisering VPB-plicht overheidsondernemingen wijkt af van de winstberekening volgens de BBV (zoals opgenomen in de begroting en de jaarrekening). De berekeningen met betrekking tot de grondexploitaties moeten dus omgebouwd worden naar fiscale maatstaven. Op dit moment is nog niet duidelijk hoe de gemeente bepaalde kostenelementen kan of mag toerekenen aan de fiscale winstberekening. In de loop van 2016 moet dit duidelijk worden. Vooralsnog is dus nog niet te bepalen wat het financiële effect van de nieuwe wet is voor de grondexploitaties. Op basis van voorlopige berekeningsmodellen is becijferd dat over 2017 aan vennootschapsbelasting is verschuldigd € 85.000 en dit bedrag is in de begroting opgenomen.

- Reserve grondexploitaties

Risico's van grondexploitaties worden afgedekt door de reserve grondexploitaties.

De reserve bedraagt € 2,7 miljoen en de risico's zijn als volgt gekwantificeerd.

a.	Afzetrisico's als gevolg van marktvertraging	335.000
b.	Risico's m.b.t. kostendekkendheid van plannen	310.000
c.	Risico's haalbaarheid plannen als gevolg van de marktsituatie	166.000
d.	Risico's niet nakoming van overeenkomsten	1.636.000
e.	Debiteurenrisico's	p.m.
f.	Procedurekosten (krediet raad € 154.500)	135.000
g.	Verplichte bijdrage aan de algemene dienst	50.000
h.	Diverse overige risico's (o.a. onderzoek naar plannen die niet tot uitvoering komen)	97.000
Totaal		2.729.000

- Risico's

Verwezen wordt naar de risicobeheermatrix in deze begroting.

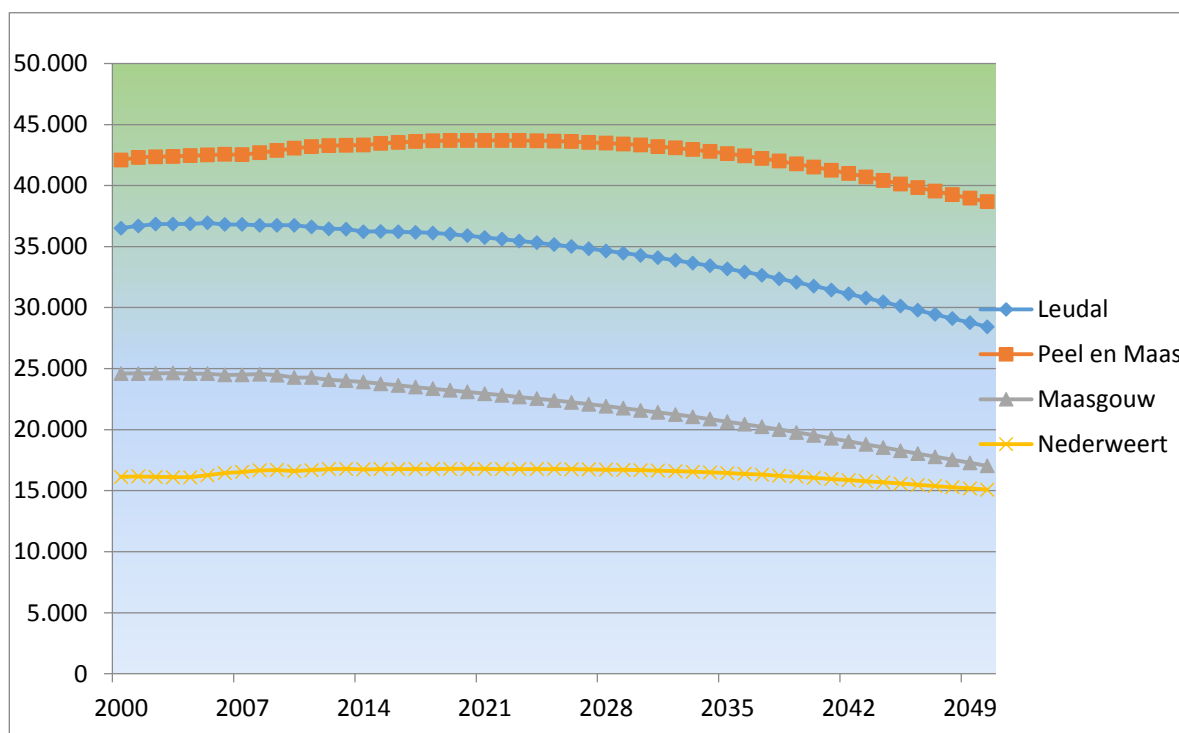
De belangrijkste risico's zijn:

- Financiële resultaten van de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg en financiële problemen bij Herontwikkeling Haalen Horn BV.
- Kostendekkendheid van de grote(re) exploitaties: woningbouwplan De Bevelanden Heythuysen en de uitbreiding van het bedrijventerrein Ittervoort.
- Mogelijke gevolgen voor de woningbouwexploitaties van de nog vast te stellen structuurvisie Wonen, Zorg en Woonomgeving.

6.8 Demografische ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen

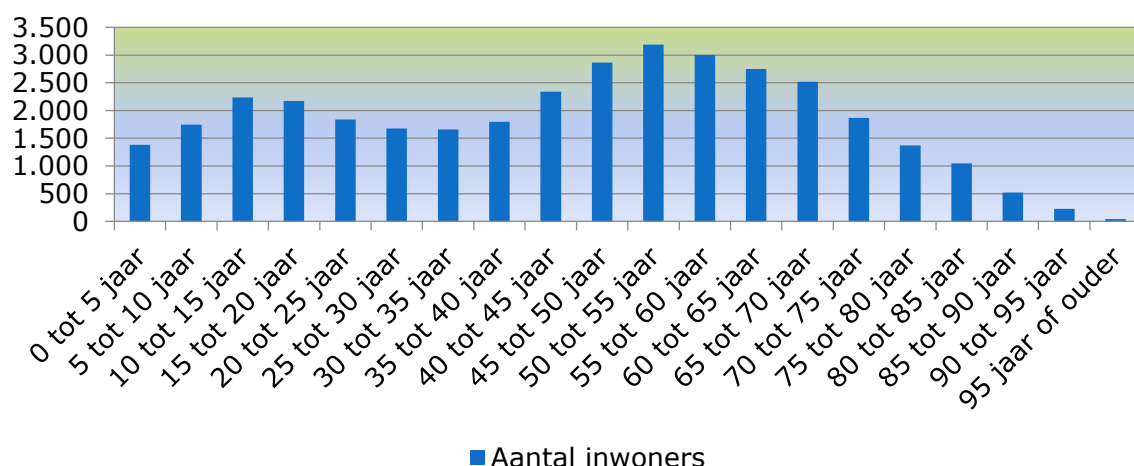
Met betrekking tot het voorliggende begrotingsjaar 2017 kan worden aangegeven dat de ontwikkeling van de bevolking in de komende jaren een wederom verdere daling zal doormaken (zie onderstaande grafiek, aantal inwoners 2000-2050 in vier gemeenten).

Figuur 1: Bevolkingsontwikkeling 2000-2050 in vier gemeenten

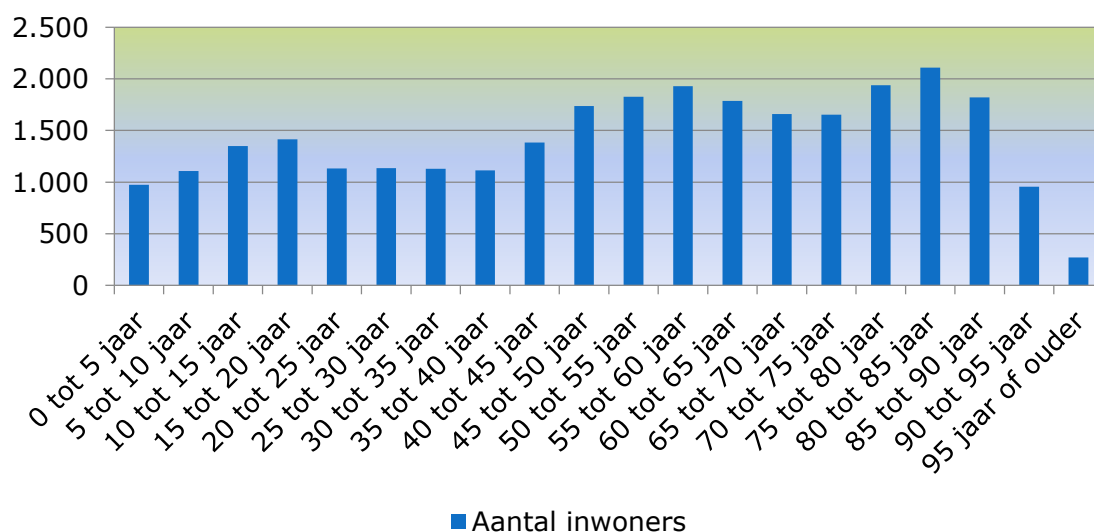
Ook zal zoals al eerder in de voorgaande begrotingen is aangegeven de samenstelling van de bevolking veranderen in de komende jaren. De verschillen in leeftijdsopbouw tussen de jaren 2015 en 2050 kunnen worden afgelezen uit de figuren 2 en 3, waar we een duidelijke verschuiving zien in de leeftijdscategorieën.

Verdeling per leeftijdscategorie 2015

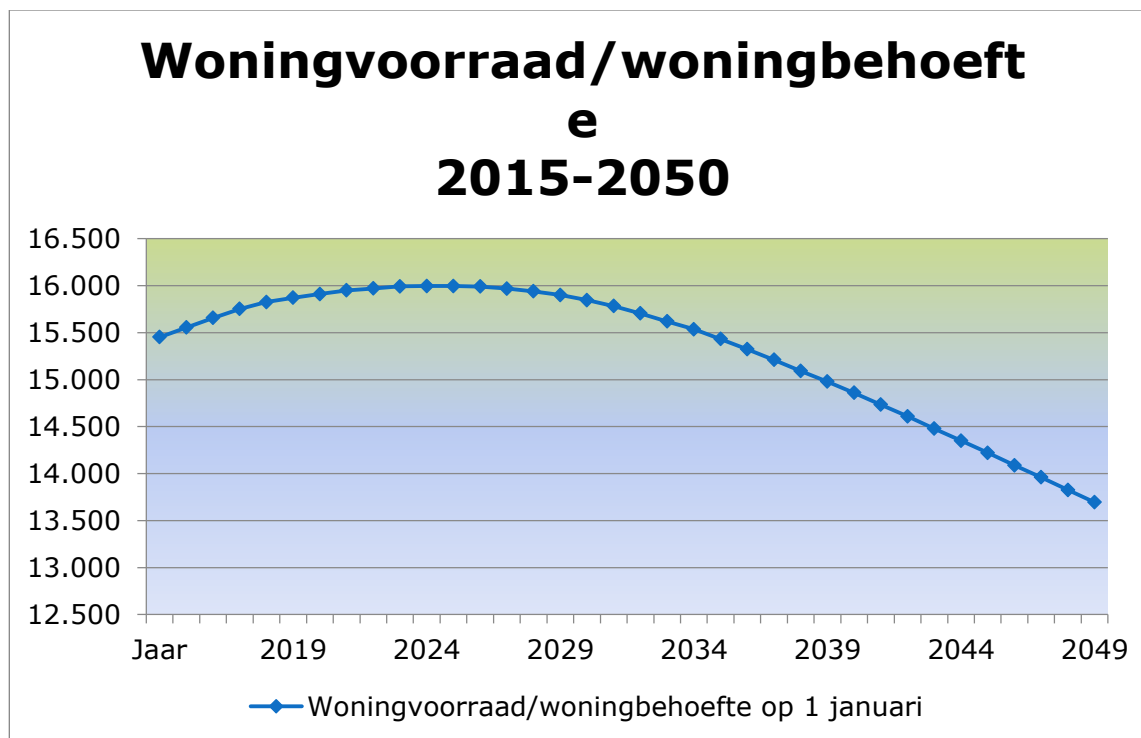
Figuur 2: Bevolkingssamenstelling naar leeftijd 2015

Verdeling per leeftijdscategorie 2050

Figuur3: Bevolkingssamenstelling naar leeftijd 2050

De afname van de bevolkingsomvang en de verandering van de samenstelling heeft gevolgen op velerlei gebied. Zo wordt het woningbouwprogramma hierop afgestemd, verschuift de behoefte aan gemeinschapsaccommodaties en sportvoorzieningen, is er meer behoefte aan zorg voor ouderen, zullen de (basis)scholen minder toeloop krijgen etc..

Figuur 4: Ontwikkeling woningbehoefte tot 2050

Beleidsmatig moeten we vooral rekening houden met de veranderingen in bevolkingssamenstelling. We kunnen daarbij een verdeling naar vier typen kosten maken namelijk, kosten ten behoeve van:

- de herstructurering van woningen (aankoop leegstand, kwalitatieve aanpassing bestaande woningen bijvoorbeeld voor ouderen):
In regionaal verband is door de zeven Midden-Limburgse gemeenten een Woonvisie opgesteld waarbij de veranderende vraag naar wonen en voorzieningen centraal staat. Gezamenlijk zijn afspraken te maken de bestaande (over)capaciteiten aan woningbouwplannen terug te dringen en de bestaande voorraad woningen waar mogelijk aan te passen (meer-generatiewoningen) en groter aandeel huurwoningen. Met name het terugdringen van de planvoorraad brengt voor de gemeenten (en de ontwikkelaars) kosten met zich mee.
- de herinrichting van de openbare ruimte, vereist een ombouw naar de behoeften en vraag van een ouder wordende bevolking en minder kinderen en jongeren. Ook de betrokkenheid en inzet voor meer kwaliteit zal groeien. Daarom zijn we als gemeente meer in dialoog met de mensen in de dorpen (Ôs Dörp) en samen bepalen we welke kwaliteiten gewenst zijn en hoe we die samen kunnen realiseren.
- de aanpassing van publieke voorzieningen zoals onderwijs, en voorzieningen op het gebied van zorg, sport en cultuur:
Vraag en aanbod zullen opnieuw in evenwicht gebracht worden. Hiertoe zullen goede combinaties worden gezocht een optimale spreiding en bereikbaarheid nodig zijn. Ook de betaalbaarheid door de overheid en de samenleving staat daarbij onder druk. Voor deze veranderingen werken naar aanleiding van de Ôs Dörp-dialoog aan initiatieven die de vitaliteit en zelfredzaamheid in de dorpen versterken. In de komende jaren zullen we initiatieven in de samenleving ondersteunen, de gemeenschapsvoorzieningen aanpassen aan de veranderende vraag en een nieuwe vorm van ondersteuning en facilitering door de gemeentelijke overheid ontwikkelen.
- het behoud en de bevordering van de sociaal-economische vitaliteit van de dorpen:

Uitgangspunt is dat de kracht en de mogelijkheden in elk dorp optimaal worden benut. Dat betekent onder andere dat er in de dorpen voldoende ruimte moet zijn voor bedrijvigheid, (detailhandel)voorzieningen en dienstverlening. Ook zal de bereikbaarheid met eigen vervoer en openbaar vervoer in behouden moeten blijven zodat het wonen in de dorpen aantrekkelijk blijft.

Het is niet mogelijk om de 'extra' kosten als gevolg van bevolkingsontwikkeling te onderscheiden van de kosten van regulier beleid. Ingezet wordt op een geleidelijke aanpassing op de bovengenoemde terreinen. Waar nodig zullen (tijdelijk) extra middelen noodzakelijk zijn om het veranderingsproces te faciliteren, versnelde afschrijving van vastgoed en de planvoorraad en om investeringen te plegen om voorzieningen klaar te maken voor de toekomst (Fonds Maatschappelijke Activiteiten en Fonds Ôs Dörp).

7. Bijlagen

7.1 Uitgangspunten begroting

In de begroting 2017-2020 zijn de onderstaande uitgangspunten gehanteerd:

1. het coalitieakkoord "Op vertrouwen een toekomst bouwen";
2. kadernota 2017-2020;
3. een structureel en reëel sluitende meerjarig begroting (structureel en reëel evenwicht). Structurele kosten worden gedekt door structurele baten.
4. realiseren van de maatregelen die bij de begroting 2015-2018 zijn vastgesteld, met in achtneming van het vastgestelde coalitieakkoord.
5. het pakket aan maatregelen vastgesteld bij de begroting 2015-2018 mag er niet toe leiden dat burgers niet meer mee kunnen doen aan de samenleving. Om dit te verwezenlijken wordt compensatie binnen het minimabeleid geregeld.
6. specifiek toe te rekenen compensaties, bezuinigingen en efficiencykortingen die concreet het gevolg zijn van taakmutaties worden financieel doorvertaald ten laste en/of ten gunste van de beleidsposten in de begroting.
7. mei-circulaire 2016 en de herverdeling van het cluster VHROSV ("juli"-circulaire 2016);
8. vanaf 2017 wordt de compensatie binnen de algemene uitkering ingezet om de ontwikkeling van de loonkosten en prijsontwikkeling van de materiële budgetten op te vangen. De compensatie is noodzakelijk om de loonkostenstijging en de prijsontwikkeling van de materiële budgetten op te vangen (lopende prijzen).
9. het rentepercentage vanaf 2017 wordt 2%;
10. onroerende zaakbelasting voor de jaren 2017 t/m 2020 wordt verlaagd van 2% naar 0,5% (werkelijk inflatiepercentage);
11. onderhoudsniveau vastgoed vanaf 2017 niveau 4.

7.2 Overzicht van lasten en baten

7.1.1 Overzicht lasten en baten

LASTEN

Prog.	Thema	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijnz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
1	T101	Toerisme en recreatie	1.583.277	729.568	510.492	543.815	567.760	559.558
1	T102	Economie	924.893	645.865	426.990	360.701	353.686	346.531
1	T103	Onderwijs	3.896.096	4.073.470	3.632.111	3.555.459	3.510.129	3.469.902
1	T104	Kunst en cultuur	1.314.987	1.026.890	787.498	665.141	662.784	660.427
1	T105	Sport	2.673.219	2.772.153	2.659.530	2.543.635	2.510.682	2.483.708
2	T201A	Maatschappelijke ondersteuning	1.484.500	1.429.994	1.171.167	1.138.112	1.049.110	1.031.290
2	T201B	Maatschappelijke ondersteuning	9.696.033	11.577.739	10.597.700	10.160.940	10.113.793	10.108.565
2	T202	Arbeidsparticipatie	12.963.695	12.487.366	11.465.033	10.919.674	10.675.157	10.470.696
2	T203	Jeugdhulp	10.037.400	9.416.176	7.638.332	7.151.576	7.079.343	7.079.376
2	T204	Gezondheidszorg	1.450.562	1.428.651	1.393.839	1.432.829	1.473.756	1.513.684
2	T2999	Toerekening taakvelden	0	0	289.493	289.493	289.493	289.493
3	T301	Openbare ruimte en verkeer	11.661.160	13.263.872	9.804.020	10.137.149	10.156.793	10.112.628
3	T302	Veiligheid	2.676.295	3.373.741	2.792.772	2.783.911	2.783.364	2.782.816
3	T303	Wonen en bouwen	5.380.957	5.441.695	3.722.075	3.069.212	2.966.063	2.961.623
3	T304	Milieu	3.579.086	3.540.185	2.784.098	2.721.308	2.701.897	2.691.238
4	T401	Dienstverlening aan raad	840.849	806.757	663.927	663.927	663.927	663.927
4	T402	Dienstverlening bestuur en organisatie	4.537.035	5.111.464	1.570.956	1.387.223	1.365.754	1.353.355
4	T403	Dienstverlening aan burgers	2.866.516	2.877.501	1.727.082	1.727.082	1.727.082	1.727.082
4	T4999	Toerekening taakvelden	0	0	732.181	722.013	712.616	625.617
5	T501	Dekkingsmiddel	2.724.409	2.147.908	121.156	575.723	1.420.584	1.823.219
5	T5999	Toerekening taakvelden	0	0	81.858	81.858	81.858	81.858
		Overhead			9.428.892	8.764.930	8.796.272	8.725.653
		Heffing Vpb			85.000	85.000	85.000	85.000
		Totaal lasten	80.290.971	82.150.995	74.086.200	71.480.709	71.746.901	71.647.244
		Onvoorziene uitgaven	0	18.849	83.849	83.849	83.849	83.849
		Saldo van baten en lasten	80.290.971	82.169.844	74.170.049	71.564.558	71.830.750	71.731.093
		Toevoeging(en) reserve(s)	13.738.681	4.213.444	1.778.324	1.831.134	1.900.128	1.958.252
		Resultaat	94.029.652	86.383.288	75.948.373	73.395.692	73.730.878	73.689.345

BATEN

Prog.	Thema	Omschrijving	Realisatie 2015	Begroting 2016 (wijnz. t/m 31-8)	Primitieve begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
1	T101	Toerisme en recreatie	-252.410	-109.464	-109.464	-109.464	-109.464	-109.464
1	T102	Economie	-1.215.304	-187.369	-126.153	-89.864	-82.849	-75.694
1	T103	Onderwijs	-98.092	-86.403	-73.676	-73.676	-73.676	-73.676
1	T104	Kunst en cultuur	-16.085	0	0	0	0	0
1	T105	Sport	-312.274	-331.530	-330.464	-329.398	-328.331	-327.265
2	T201A	Maatschappelijke ondersteuning	-52.175	-34.437	-34.921	-34.620	-34.300	-33.949
2	T201B	Maatschappelijke ondersteuning	-790.357	-730.749	-730.749	-730.749	-730.749	-730.749
2	T202	Arbeidsparticipatie	-4.999.049	-5.038.207	-4.102.163	-4.102.163	-4.102.163	-4.102.163
2	T203	Jeugdhulp	-8.244	-4.304	-4.304	-4.304	-4.304	-4.304
2	T204	Gezondheidszorg	-9.617	-15.005	-15.005	-15.005	-15.005	-15.005
2	T2999	Toerekening taakvelden	0	0	-289.493	-289.493	-289.493	-289.493
3	T301	Openbare ruimte en verkeer	-5.143.357	-4.760.033	-4.675.283	-4.741.412	-4.774.582	-4.871.646
3	T302	Veiligheid	-163.752	-119.166	-124.166	-124.166	-124.166	-124.166
3	T303	Wonen en bouwen	-1.404.172	-1.407.647	-1.231.755	-1.228.914	-1.225.767	-1.222.558
3	T304	Milieu	-2.940.871	-2.960.031	-2.943.839	-2.943.489	-2.885.891	-2.885.803
4	T401	Dienstverlening aan raad	0	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000	-15.000
4	T402	Dienstverlening bestuur en organisatie	-3.145.687	-1.077.095	-800	-800	-800	-800
4	T403	Dienstverlening aan burgers	-607.638	-518.199	-518.199	-518.199	-518.199	-518.199
4	T4999	Toerekening taakvelden	0	0	-1.224.954	-1.716.257	-1.707.025	-1.706.465
5	T501	Dekkingsmiddel	-63.578.479	-60.184.381	-55.203.593	-54.856.736	-54.671.154	-54.432.852
5	T5999	Toerekening taakvelden	0	0	0	0	0	0
		Overhead			-8.000	-8.000	-8.000	-8.000
		Heffing Vpb			0	0	0	0
		Totaal baten	-84.737.561	-77.579.020	-71.761.981	-71.931.709	-71.700.918	-71.547.251
		Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0	0
		Saldo van baten en lasten	-84.737.561	-77.579.020	-71.761.981	-71.931.709	-71.700.918	-71.547.251
		Ottrekking(en) reserves(s)	-10.024.284	-9.139.706	-4.953.945	-2.684.347	-2.657.743	-2.537.960
		Resultaat	-94.761.845	-86.718.726	-76.715.926	-74.616.056	-74.358.661	-74.085.211

7.1.2 Overzicht lasten en baten per taakveld

		LASTEN				BATEN			
		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
0 Bestuur en ondersteuning									
0.1	Bestuur	2.080.011	1.936.278	1.914.809	1.902.410	15.800-	15.800-	15.800-	15.800-
0.2	Burgerzaken	1.743.297	1.743.297	1.743.297	1.743.297	518.199-	518.199-	518.199-	518.199-
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	629.641	628.418	626.821	625.617	1.224.954-	1.716.257-	1.707.025-	1.706.465-
0.4	Overhead	9.428.892	8.764.930	8.796.272	8.725.653	8.000-	8.000-	8.000-	8.000-
0.5	Treasury	590.248-	768.174-	908.914-	974.088-	3.624.488-	3.478.389-	3.374.396-	2.869.827-
0.61	OZB woningen	197.236	170.884	144.101	144.101	4.905.082-	4.926.082-	4.947.440-	4.969.440-
0.62	OZB niet-woningen	97.991	85.887	72.352	72.352	883.540-	887.540-	891.182-	894.182-
0.63	Parkeerbelasting								
0.64	Belastingen Overig	30.327	26.310	22.245	22.245	250.398-	250.398-	250.398-	250.398-
0.7	Alg uitkering en ov uitk gemeentefonds					45.326.879-	45.060.371-	44.961.782-	45.210.049-
0.8	Overige baten en lasten	815.298	1.490.039	2.519.797	2.902.911	600.197	586.447	594.447	601.447
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	85.000	85.000	85.000	85.000				
0.10	Mutaties reserves	1.778.324	1.831.134	1.900.128	1.958.252	4.953.945-	2.684.347-	2.657.743-	2.537.960-
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten								
		16.295.769	15.994.003	16.915.908	17.207.750	61.111.088-	58.958.936-	58.737.518-	58.378.873-
1 Veiligheid									
1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	2.332.018	2.323.282	2.322.860	2.322.438	122.316-	122.316-	122.316-	122.316-
1.2	Openbare orde en Veiligheid	460.754	460.629	460.504	460.378	1.850-	1.850-	1.850-	1.850-
		2.792.772	2.783.911	2.783.364	2.782.816	124.166-	124.166-	124.166-	124.166-
2 Verkeer en vervoer									
2.1	Verkeer en vervoer	2.647.294	2.970.572	2.957.045	2.933.246	122.931-	122.931-	122.931-	122.931-
2.2	Parkeren	1.316	1.316	1.316	1.316				
2.3	Recreatieve havens	6.045-	9.955	52.168	51.149	3.403-	3.403-	3.403-	3.403-
2.4	Economische Havens en waterwegen								
2.5	Openbaar vervoer	11.737	11.737	75.473	75.419				
		2.654.302	2.993.580	3.086.002	3.061.130	126.334-	126.334-	126.334-	126.334-
3 Economie									
3.1	Economische ontwikkeling	190.180	160.180	160.180	160.180				
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	251.222	214.843	207.738	200.493	128.954-	92.665-	85.650-	78.495-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	342.446	342.690	342.690	342.690	114.551-	114.795-	114.795-	114.795-
3.4	Economische promotie	204.332	203.317	194.803	196.118	813.403-	840.403-	840.403-	840.403-
		988.180	921.030	905.411	899.481	1.056.908-	1.047.863-	1.040.848-	1.033.693-
4 Onderwijs									
4.1	Openbaar basisonderwijs	77.582	77.582	77.582	77.582				
4.2	Onderwijshuisvesting	2.087.427	2.016.741	1.972.756	1.933.874	3.880-	3.880-	3.880-	3.880-
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	968.764	968.764	968.764	968.764	11.927-	11.927-	11.927-	11.927-
		3.133.773	3.063.087	3.019.102	2.980.220	15.807-	15.807-	15.807-	15.807-
5 Sport, cultuur en recreatie									
5.1	Sportbeleid en activering	105.253	105.253	105.253	105.253				
5.2	Sportaccommodaties	2.554.277	2.438.382	2.405.429	2.378.455	330.464-	329.398-	328.331-	327.265-
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	371.352	371.093	370.834	370.574				
5.4	Musea	8.861	9.231	9.231	9.231	5.955-	5.955-	5.955-	5.955-
5.5	Cultureel erfgoed	141.282	154.746	146.218	138.945				
5.6	Media	396.675	274.577	272.479	270.382				
5.7	Openbaar groen en (openlucht)recreatie	2.707.413	2.724.735	2.670.224	2.643.431	106.385-	106.385-	106.385-	106.385-
		6.285.113	6.078.017	5.979.668	5.916.271	442.804-	441.738-	440.671-	439.605-
6 Sociaal Domein									
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.867.745	4.541.162	4.462.866	4.415.707	235.744-	235.443-	235.123-	234.772-
6.2	Wijkteams	1.397.497	1.397.497	1.397.497	1.397.497				
6.3	Inkomensregelingen	6.010.371	5.862.371	5.862.371	5.862.371	4.293.068-	4.293.068-	4.293.068-	4.293.068-
6.4	Begeleide Participatie	4.978.903	4.625.607	4.361.484	4.142.856				
6.5	Arbeidsparticipatie	926.634	723.626	735.432	663.804	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	916.876	916.876	916.876	916.876				
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.705.277	6.705.277	6.645.277	6.667.242	690.687-	690.687-	690.687-	690.687-
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.941.657	4.455.703	4.384.272	4.385.106	0	0	0	0
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	13.000	13.000	13.000	13.000				
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	916.642	916.642	916.642	916.642				
		31.674.602	30.157.761	29.695.717	29.381.101	5.219.499-	5.219.198-	5.218.878-	5.218.527-

		LASTEN				BATEN			
7 Volksgezondheid en milieu		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
7.1 Volksgezondheid		1.376.086	1.415.149	1.456.149	1.496.149				
7.2 Riolering		3.874.441	3.870.896	3.895.817	3.989.484	4.546.073-	4.612.202-	4.645.372-	4.742.436-
7.3 Afval		2.422.192	2.386.260	2.367.015	2.366.474	2.943.839-	2.943.489-	2.885.891-	2.885.803-
7.4 Milieubeheer		1.030.174	1.004.119	1.001.978	988.144				
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		17.752	17.679	17.606	17.534	15.005-	15.005-	15.005-	15.005-
		8.720.645	8.694.103	8.738.565	8.857.785	7.504.917-	7.570.696-	7.546.268-	7.643.244-
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke ve		2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
8.1 Ruimtelijke Ordening		1.339.327	1.099.304	999.304	999.304	169.400-	169.400-	169.400-	169.400-
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijven terr.)		88.486	85.401	82.254	79.045	114.726-	111.641-	108.494-	105.285-
8.3 Wonen en bouwen		1.935.404	1.525.495	1.525.583	1.524.442	830.277-	830.277-	830.277-	830.277-
		3.363.217	2.710.200	2.607.141	2.602.791	1.114.403-	1.111.318-	1.108.171-	1.104.962-

7.3 Specificatie van incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten per thema's en per reserve	2017			2018			2019			2020		
	Lasten	Reserves	Baten	Reserves	Baten	Reserves	Lasten	Reserves	Baten	Lasten	Reserves	Baten
Programma 1 Vitale samenleving												
Thema 102 Economie												
Onderzoek glasvezel	30.000											
Thema 201a Maatschappelijke ondersteuning												
Rechtsongelijkheid gemeenschapshuizen	69.000			69.000								
Programma 2 Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling												
Thema 201b Maatschappelijke ondersteuning												
Uitvoeringsplan Os dorp	200.000											
Thema 202 Arbeidsparticipatie												
verlagen risico's participatie	200.000											
Programma 3 Veilige en aantrekkelijke samenleving												
Thema 301 Openbare ruimte en verkeer												
Wegen, straten en pleinen	100.000											
Openbare verlichting	17.425											
Uitsluitend recht Westrom groenbeheer	37.500			37.500								
Opwaardering groen	237.000											
Reserves												
Boekwinst Essent												
Extra afschrijvingen investeringen maatschappelijk nut				-117.425								
Thema 303 Wonen en bouwen												
Buitengebied in balans	150.000											
Regionale structuurvisie Wonen	35.000											
Omgevingswet; voorbereidings- en implementatiekosten	100.000			100.000								
Overige volkshuisvestingszaken	450.000											
Reserves												
Algemene reserve												
Bijstelling extra afschrijving centrumvisie Heythuysen				-450.000								
Programma 4 Sterk besturen en organiseren												
Thema 402 Dienstverlening aan bestuur en organisatie												
P-budgetten	6.326											
10 jaar Leudal	100.000			3.585								
Reserves												
Bedrijfsvoering												
Uitdiensttreding, mobiliteitsdienstverbanden				-6.326								
Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien												
Thema 501 Dekkingsmiddel												
Toeristenbelasting; convenant toeristenbelasting				27.000								
Incidentele toevoeging algemene reserve				-1.400.000								
Totaal	1.732.251	0	-1.373.000	-573.751	0	0	0	0	0	0	0	0
Muteert per saldo				-214.500								0

7.4 Meerjarig investeringsprogramma 2017-2020

Prgr.	Functie	Thema	E/M nut rente	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2018	2020
P1 Vitale samenleving				2,00%	2,00%	2,00%	2,00%				
1	530/531	Thema Sport Investerings buitensport	E	123.000	187.000	136.000	133.000	1.230	12.530	28.063	39.407
P2 Zelfredzaamheid en individuele ontwikkeling											
2	670	Thema Maatschappelijke ondersteuning Informatievoorziening 3 decentralisaties	E	150.000	150.000	150.000	150.000	1.500	34.500	66.900	98.700
2	120	Thema Veiligheid Nieuwbouw brandweerkazerne	E					108.000	108.000	108.000	108.000
P3 Veilige en aantrekkelijke samenleving											
3	210	Thema Openbare ruimte en verkeer Beleidsplan openbare verlichting	M	147.425	294.740	294.740	294.740	1.474	13.267	33.751	53.941
3	210	Infrastructuure werken	M	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	10.000	70.000	129.200	187.600
3	211	GVVP (Gem. VerkeersVeiligheidsplan)	M	191.500	191.500	191.500	191.500	1.915	13.405	24.742	35.925
3	722	GRP 2017-2020 Raamkrediet riolering	E	933.800	947.807	962.024	976.545	16.342	67.946	119.670	171.516
3	722	GRP 2017-2020 Raamkrediet drukriolering	E	213.150	216.347	219.592	222.886	3.730	25.456	47.011	68.391
3	722	GRP 2017-2020 Raamkrediet milieumaatreg.	E	1.187.550	-	142.212	237.745	20.782	65.315	66.976	75.635
P4 Sterk besturen en organiseren											
Thema Dienstverlening bestuur en organisatie											
4	960	Informatie & Automatisering Vervanging software	E	150.000	150.000	150.000	150.000	1.500	34.500	66.900	98.700
4	960	Vervanging office & servers	E	500.000				5.000	135.000	132.500	130.000
4	960	Vervanging mobiele telefoontoestellen	E		200.000				2.000	54.000	53.000
4	960	Vervanging digitaal kassasystemen	E		50.000				500	13.500	13.250
4	960	Vervanging serverpark telefoon	E								250
4	960	Vervanging tablets en notebooks	E		130.000				1.300	35.100	34.450
4	960	Beheer en Onderhoud Vervanging werkmaterieel	E	105.500				1.055	17.181	16.880	16.578
4	922	Vervangingsinvesteringen Vervangingsinvesteringen									
Totaal				4.701.925	3.517.394	3.246.068	3.381.416	272.528	800.900	1.243.193	1.585.343

Samenvatting kapitaallasten investerings op basis van dekking

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Investerings met kapitaallasten	272.528	800.900	1.243.193	1.585.343
Investerings met kapitaallasten gedeckt uit vervangingsinvesteringen	7.555-	190.481-	318.880-	346.228-
Investerings met kapitaallasten gedeckt uit reserves	11.474-	83.267-	162.951-	241.541-
Investerings dekking Rijk	1.500-	34.500-	66.900-	98.700-
Investerings met kapitaallasten gedeckt uit voorziening	40.854-	158.717-	233.657-	315.542-
Investerings met kapitaallasten ten laste van de Algemene dienst	211.145	333.935	460.805	583.332

7.5 Reserves en voorzieningen

Overzicht verloop reserves en voorzieningen 2017-2020

(bedragen x € 1.000)

omschrijving	Werkelijke boekwaarde 31-12-2015	Geraamde boekwaarde 31-12-2016	Geraamde boekwaarde 31-12-2017	Geraamde boekwaarde 31-12-2018	Geraamde boekwaarde 31-12-2019	Geraamde boekwaarde 31-12-2020
R.0 <u>Algemene reserve</u>	4.795	5.732	3.882	3.882	3.882	3.882
<u>Bestemmingsreserves:</u>						
<u>Dekkingsreserves</u>						
D.1 Dekkingsreserve accommodatie RKVB Baexem	654	632	609	587	564	541
D.2 Dekkingsreserve tennisaccommodatie Galgenberg	773	1.217	1.145	1.074	1.002	931
D.3 Dekkingsreserve accommodatie schutterij Hunsel	97	97	94	91	87	84
D.4 Dekkingsreserve accommodatie schutterij Ell	97	97	94	91	87	84
D.5 Dekkingsreserve BMV Ell	1.802	1.148	1.118	1.089	1.059	1.030
D.6 Dekkingsreserve De Bombardon Heythuysen	1.566	1.510	1.454	1.399	1.343	1.287
D.7 Dekkingsreserve woning Baexheimerhof Baexem	168	162	157	151	145	139
D.8 Dekkingsreserve Gemeenschapshuis Neer	105	96	88	79	70	61
D.9 Dekkingsreserve Postkoets Horn	2.058	2.001	1.944	1.887	1.830	1.772
D.10 Dekkingsreserve Huisv. Jong Nederland Grathem	267	260	253	245	238	231
D.11 Dekkingsreserve BMV Roggel	3.503	3.398	3.293	3.189	3.084	2.979
D.12 Dekkingsreserve BMV Heythuysen	972	945	918	891	864	837
D.13 Dekkingsreserve BMV Grathem	838	1.351	1.313	1.276	1.238	1.201
D.14 Dekkingsreserve St. Jan Baexem	459	640	621	601	582	562
D.15 Dekkingsreserve SG St. Ursula	562	545	528	511	494	477
D.16 Dekkingsreserve Lataste Horn	44	40	35	31	28	25
D.17 Dekkingsreserve BS Mussenberg	364	352	340	328	316	304
D.18 Dekkingsreserve Landschapsontwikkeling	216	109	92	77	62	47
D.19 Dekkingsreserve Gemeentehuis Leudal	1.335	1.299	1.262	1.226	1.190	1.154
D.20 Dekkingsreserve Verbouw gemeentewerf Hunsel	914	866	818	769	721	673
D.21 *** Dekkingsreserve Infrastructuur	-	-	990	1.920	2.791	3.603
Totaal dekkingsreserves	16.796	16.765	17.168	17.511	17.796	18.024
<u>Overige financieel technisch reserves</u>						
F.1 Kapitaalverstrekking gemeenschapshuizen	436	409	383	356	329	303
F.2 Onderhoud overweg Napoleonsweg	354	327	300	272	245	218
Totaal overige financieel technische reserves	790	736	682	628	575	521
<u>Tariefegalisereserves</u>						
T.1 Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	-	-	-	-	-	-
T.2 Egalisatiereserve riolering	-	-	-	-	-	-
Totaal tariefegalisereserves	-	-	-	-	-	-
<u>Overige Bestemmingsreserves</u>						
O.1 Ornamenten en kunstbeleid	75	75	75	75	75	75
O.2 Onderhoud jachthaven Hanssum	151	155	158	161	165	168
O.3 Monumentensubsidie	373	373	373	373	373	373
O.4 Groenfonds	291	247	247	247	247	247
O.5 Grondexploitatie	2.729	2.535	2.535	2.535	2.535	2.535
O.6 Vastgoed	81	81	81	81	81	81
O.7 Regionale samenwerking	46	46	46	46	46	46
O.8 Boekwinst Essent	36.739	33.399	31.956	30.476	29.006	27.606
O.9 Egalisatiereserve Gemeentefonds	773	776	993	1.144	1.317	1.512
O.10 Bedrijfsvoering	2.815	2.558	2.323	2.167	2.082	2.082
O.11 Gecommitteerde reserve	1.454	-	-	-	-	-
O.12 Leefbaarheidsfonds	141	-	-	-	-	-
O.13 Revolverend duurzaamheidsfonds	50	46	42	38	35	31
O.14 Decentralisaties WMO, Jeugd en Participatie	3.787	4.036	3.677	3.665	3.646	3.626
O.15 Onderhoud vastgoed	381	-	-	-	-	-
O.16 ** Openbare verlichting	-	534	669	940	1.190	1.421
O.17 * Fonds maatschappelijke activiteiten	-	123	-	-	-	-
Totaal overige bestemmingsreserves	49.886	44.984	43.175	41.949	40.797	39.802
Totaal bestemmingsreserves	67.472	62.485	61.025	60.088	59.168	58.346
Totaal reserves	72.267	68.217	64.906	63.970	63.049	62.228
<u>Voorzieningen</u>						
V.1 Wachtgeld voormalig personeel	38	-	-	-	-	-
V.2 Rioleringen Leudal	811	773	773	1.073	1.485	2.015
V.3 Openbare verlichting Leudal	-	-	-	-	-	-
V.4 Onderhoud vastgoed	-	-	-	-	-	-
V.5 Afvalstoffenheffing	1.156	956	756	556	414	271
Totaal voorzieningen	2.005	1.729	1.529	1.629	1.899	2.286

* Raadsbesluit 12 juli 2016

** Raadsbesluit 2 augustus 2016

*** Nieuw te vormen reserve, door de raad nog worden vastgesteld.

7.6 Kerngegevens

Sociale structuur	2014 jaarrekening	2015 jaarrekening	2016 begroting	2017 begroting
<i>Inwoners</i>				
Aantal inwoners	36.241	36.138	36.200	36.125
waarvan tot 20 jaar	7.535	7.364	7.416	7.300
vanaf 65 jaar	7.600	7.830	7.837	7.950
<i>Organisatie/formatie-sterkte</i>				
Fte personeel	200,95	195	196,09	202,11
Fte Griffie/rekenk.	3,5	3,5	3,5	3,0
Fte raad	25	25	25	25
Fte college	4,6	5	4,6	4,6
<i>Sociale zaken</i>				
Aantal lage inkomens	4.140	4.100	4.140	4.100
Aantal periodieke bijstandsgerechtigden	370	395	403	400
Waarvan				
W.W.B	332	355	360	355
I.O.A.W	28	33	30	37
I.O.A.Z	7	5	10	5
B.B.Z	3	2	3	3
Personen werkzaam in sociale werkplaatsen	213	200	193	185
<i>Onderwijs</i>				
Aantal leerlingen basis onderwijs	2.567	2.656	2.630	2.615
Aantal leerlingen voortgezet onderwijs	2.337	2.176	2.126	2.136
Aantal leerlingen speciaal onderwijs (basis+voortgezet)	386	374	370	370
<i>Scholen</i>				
Basisonderwijs	14	14	14	14
Speciaal onderwijs	2	2	2	2
Voortgezet onderwijs	2	2	2	2
Voortgezet SO	1	1	1	1

Fysieke structuur	2014 jaarrekening	2015 jaarrekening	2016 begroting	2017 begroting
Oppervlakte				
Gemeente	16.490 ha	16.490 ha	16.490 ha	16.490
- oppervlakte	16.277	16.276	16.277	16.276
- water	213	214	213	214
Bebouwing				
Verblijfsobjecten met woonfunctie	16.567	16.325	15.719	15.768
Wooneenheden				
Verblijfsobjecten met logiesfunctie (vh.recr)		274	279	281
Aantal huurwoningen*	3.085	3.103	3.085	3.229
woonwagenlocaties	51		41	
Standplaatsen (eigendom gemeente)		39		39
Standplaatsen (eigendom derden)		10		10
Woonwagens (eigendom gemeente)		22		22
Woonwagens (eigendom derden)		27		27
Lengte van wegennet				
Wegen	787.000 m	787.000 m	787.000 m	787.000 m
Waarvan				
Binnen de bebouwde kom	249.000	249.000	249.000	249.000
Buiten de bebouwde kom	538.000	538.000	538.000	538.000
Recreatieve fiets-, en wandelpaden	74.000	74.000	74.000	74.000
Recreatieve				
ruiterpaden	70.000	70.000	70.000	70.000
Zand, grond- en stolwegen	224.000	224.000	224.000	224.000
Trottoirs	230.000	230.000	230.000	230.000
Sportaccommodaties				
Aantal voetbalvelden	36	36	36	36
Aantal tennisbanen	38	38	38	38
Atletiekbaan	1	1	1	1
*De registratie van huurwoningen werd voorheen geput uit het CBS. Met ingang van 2015 gebeurt de registratie via BAG. De gegevens over de jaren 2013 en 2014 zijn op dezelfde manier weergegeven.				

Financiële structuur	2014 jaarrekening	2015 jaarrekening	2016 begroting	2017 begroting
Lokale heffingen				
Onroerende zaakbelastingen	-5.258.324	-5.550.471	-5.663.622	-5.788.622
Toeristenbelasting	-526.113	-824.065	-558.403	-813.403
Hondenbelasting	-233.076	-229.308	-236.229	-236.229
Baatbelasting	-17.215	-17.000	-14.169	-14.169
Bouw- en sloopvergunningen	-830.073	-403.699	-666.110	-670.110
Leges structuur- en bestemmingsplannen	-93.462	-83.246	-119.400	-69.400
Rioolrechten	-4.042.064	-4.204.596	-4.471.073	-44.484.615
Afvalstoffenheffing	-2.353.020	-2.484.282	-2.535.939	-2.540.404
Graf- en begrafenisrechten	-7.800	-7.935	-15.000	-15.000
Leges marktgeld	-4.361	-5.681	-4.049	-4.049
Leges bevolking/burgerlijke stand	-582.175	-580.627	-567.532	-492.532
Leges algemene/omgevings vergunningen	-19.822	-27.181	-25.667	-26.167
Leges diverse vergunningen	-	-7.955	-22.000	-27.187
Gemeentefonds				
Algemene uitkering			-26.207.000	-26.410.840
Decentralisatie uitkering WMO oud			-2.380.000	-2.633.969
Integratieuitkering sociaal domein				
WMO taken nieuw			-4.717.293	-4.655.830
Jeugdhulp			-9.070.938	-7.244.935
Participatie			-4.822.481	-4.381.305
Totaal algemene uitkering	-31.403.719	27.706.343	-47.196.940	-45.326.879
Woonlasten	2014 jaarrekening	2015 jaarrekening	2016 begroting	2017 begroting
Gemeentelijke woonlasten				
- Eigenaar	443	461	497	515
- Gebruiker	149	155	161	153
- Eigenaar+gebruiker	592	616	658	668
- Limburg	-			
OZB	204	208	225	207
(aannee gemiddelde woz-waarde van woningen; 200.000)				
Afvalstoffenheffing woningen	149	155	161	153
Rioolheffing	245	253	254	270

Producten	2014 jaarrekening	2015 jaarrekening	2016 begroting	2017 begroting
Burgerzaken				
Paspoorten	3.277	2.827	3.500	3.500
ID -kaarten	3.673	4.305	5.000	5.000
Rijbewijzen	2.753	2.527	3.500	5.000
Afschriften BRP (v/h GBA)	599	802	1.000	1.000
Bouwzaken				
Conceptaanvraag	115	136	150	138
Bouwvergunningen regulier, fase 1 of 2				
Omgevings- vergunningen	230	282	280	260
Informatieverzoeken	127	122	130	150
Sloopvergunningen- en meldingen	83	112	150	165
Monumenten- vergunningen				

7.7 Risicobeheermatrix

Aard/Naam risico	Beschrijving risico	Risico categorie	Gevolgen als het risico zich voordoet
Vastgoed & Grondexploitatie			
Dekking vanuit grond-en vastgoedverkopen	Bij de BMV Grathem en Dorpshoes Horn, het gemeentehuis en de centrumvisie Heythuysen is de opbrengst van gronden en verkoop van vastgoed ingezet als dekkingsmiddel. Het is op dit moment niet zeker dat die bedragen gerealiseerd kunnen worden. Door de huidige moeilijke vastgoedmarkt zijn de objecten moeilijk vermarktbaar.	Financieel risico/economisch risico	Er ontstaat een tekort op genoemde kredieten.
Vastgoed exploitatie	Vastgoed kan niet (tijdig) worden vermarkt waardoor aanzienlijke exploitatieverliezen mogelijk zijn. Risico's op leegstand en daardoor op vandalisme zijn aanwezig.	Financieel risico / imagoschade	Het grootste risico is dat panden, die op de nominatie staan om verkocht te worden, lange tijd leeg zullen staan door de huidige vastgoedmarkt.
Onderhoud vastgoed	De gemeente heeft ruim 150 panden in eigendom met een geschatte waarde van € 110.000.000,-. Daarnaast is op basis van het accommodatiebeleid de gemeente ook verantwoordelijk voor het groot onderhoud van gemeenschaps- en binnensportaccommodaties. Sinds 2015 is het onderhoudsniveau teruggebracht van niveau 2 (het op een na hoogste) naar onderhoudsniveau 4 (het op een na laagste). Vanaf 2016 dient nu al rekening gehouden te worden met achterstallig onderhoud waardoor, eerder dan verwacht, kapitaalvernietiging zal optreden. in relatie gezien met ombuiging 1,1 miljoen.	Financieel risico	De waarde van het gemeentelijk vastgoed staat onder druk. Panden zijn in de huidige vastgoedmarkt moeilijker verkoopbaar. Klachten gebruikers zullen toenemen. Er kan (bestuurlijke) imagoschade ontstaan.
Grondexploitaties - Afzetrisico's a.g.v. marktvertraging	Extra rentekosten omdat plannen langer in exploitatie zijn en extra kosten die plannen aantrekkelijker kunnen maken. Extra ruimte om grondprijzen aan te passen om verkopen te bevorderen. Afzetrisico's zijn van toepassing op de woningbouw plannen: Baexem Witte Huis, Heythuysen Walk en De Bevelanden. Het risico dat hiermee is gemoeid bedraagt € 335.000.	Financieel risico/economisch risico	Exploitatie wordt negatief.
Grondexploitaties - Risico's m.b.t. de kostendekkendheid van plannen	Ten behoeve van de uitbreiding van bedrijventerrein IJtervoort is € 3.200.000 geïnvesteerd. Invulling vindt plaats op basis van maatwerk, niet op basis van een concreet plan. Bovendien moeten er nog kosten worden gemaakt voor het bouwrijp maken. Het terugverdienen van de kosten is een risico.	Financieel risico/economisch risico	Exploitatie wordt negatief.
Grondexploitaties - Risico's m.b.t. de haalbaarheid van plannen a.g.v. de marktsituatie	Investerings- en uitgaven zijn verricht voor toekomstige plannen. De vraag is of, als gevolg van de marktsituatie of andere redenen, plannen wel van de grond komen. Het betreft hier het project bedrijventerrein Heythuysen Leudalplein. Het risico dat hiermee is gemoeid bedraagt € 166.000.	Financieel risico/economisch risico	Als het risico zich voordoet zijn dit de kosten (minus de marktwaarde voor de grond) die niet verhaald kunnen worden.
Grondexploitaties - Risico's niet nakoming van overeenkomsten	Het oplossen van de financiële problemen bij Herontwikkeling Haelen Horn BV (structuurbeelden, risico € 1.000.000) en de afwikkeling van het faillissement van Nieuwe Borg (El Steenenbamp, IJtervoort Noord en Neeritter Op den Heuvel) levert extra risico's (€ 600.000) op. De risico's hebben betrekking op het niet nakomen van de overeenkomst bij de structuurbeelden en zaken waarmee de gemeente geconfronteerd kan worden bij de afwikkeling van het faillissement Nieuwe Borg. Risico's zijn: aangesproken worden voor een terugkoopverplichting, het alsnog om niet leveren van 2 bouw kavels aan een particulier, aanleggen en betalen van infra. Bij de structuurbeelden zou de uitvoering van de overeenkomst de gemeente een winst opleveren van € 2.100.000. Hiervan is € 1.400.000 als buffer beschikbaar om te komen tot een budgettair neutrale exploitatie. De overige risico's worden geschat op € 36.000 en in totaal € 1.636.000.	Financieel risico/economisch risico	Kosten en/of werkzaamheden kunnen voor rekening van de gemeente komen.
Grondexploitaties - Onvoorziene risico's (sluitpost)	Algemene post om niet benoemde tegenvallers op te vangen. Bijvoorbeeld ook om kosten af te dekken voor onderzoek naar plannen die niet van de grond komen. Het risico bedraagt € 97.000 (met dit bedrag is het totaal aan gekwalificeerde risico's gelijk aan het bedrag van de reserve grondexploitaties).	Financieel risico/economisch risico	Er is geen dekking voor deze kosten.
Bezuinigingspakket begroting 2015-2018			
P-ombuiging	Het risico bestaat uit het niet realiseren van de per 2018 opgelegde taakstelling van € 1 miljoen.	Organisatie- en financieel risico	Financieel tekort als de P-ombuigingen niet worden gerealiseerd. Op 1 augustus resteert een bedrag van € 666.547 aan te realiseren P-taakstelling
subsidies verenigingen	Het risico bestaat uit het niet realiseren van de vanaf 2017 opgelegde taakstelling van € 353.000.	Bestuurlijk (politiek)/financieel risico	Financieel tekort als de ombuigingen op de verenigingssubsidie niet wordt gerealiseerd.
subsidie bibliotheekwerk	Het risico bestaat uit het niet realiseren van de vanaf 2018 opgelegde taakstelling van € 395.000.	Bestuurlijk (politiek)/financieel risico	Financieel tekort als de ombuigingen op het bibliotheekwerk niet wordt gerealiseerd.

Verantw. PHO	Kans dat het zich voordoe	Incidenteel of structureel	Beheersmaatregelen	Restrisico	weerstand component in €
Vastgoed & Grondexploitatie					
P. Verlinden	zeer hoog	Incidenteel	• Monitoren van marktbeeld en lopende projecten zoals Os Dorp • Uitvoeren jaarlijkse toets taxaties op vastgoedportefeuille met roulerende taxateurs • Ontwikkeling van projecten alleen op basis van minimumvoorverkoopseisen • Aantrekkelijk houden van de locatie en van de portefeuille door tijdige renovaties en herontwikkeling	zeer hoog	482.000
P. Verlinden	hoog	Structureel	De gemeente heeft een aantal jaren geleden het gemeentelijk vastgoed geïnventariseerd, echter nog niet bepaald welke gebouwen en voor gemeentelijke activiteiten benodigd zijn. Gebouwen die vrijkomen worden verkocht. Veelal hebben deze een hogere taxatiewaarde dan de opbrengstwaarde. Bij verhuur is het uitgangspunt dat dat zo mogelijk kostendekkend plaatsvindt. Om vandalisme voorafgaand aan verkoop te voorkomen wordt het pand tijdelijk verhuurd. De huuropbrengsten zijn in dit geval niet kostendekkend. Voor langdurig leegstaande panden welke niet tegen een realistische marktprijs kunnen worden verkocht zal sloop en herbestemming dienen te worden overwogen.	zeer hoog	86.000
P. Verlinden	gemiddeld	Incidenteel	De voorziening onderhoud vastgoed is per 31 december 2015 opgeheven. Er zal nieuw beleid voor vastgoed en accommodaties vastgesteld moeten worden, waarbij het onderhoud vastgoed is afgestemd op het beschikbare budget. Het onderhoudsniveau terugbrengen tot het minimum (niveau 4 volgens NEN 2767). Hierbij ontstaat geen kapitaalvernietiging. Van het huidige bestand aan vastgoed zal het achterstallig onderhoud toenemen. De komende jaren zal fors worden ingezet om het vastgoedbestand versneld af te bouwen. Indien de aard en de omvang van het achterstallig onderhoud hiertoe aanleiding geeft kunnen aanvullend incidentele middelen beschikbaar worden gesteld om de achterstanden weg te werken. De reserves vastgoed en boekwinst Essent kunnen hiervoor gedeeltelijk worden ingezet.	gemiddeld	-
A. Walraven	hoog	Incidenteel	In de reserve grondexploitaties is € 335.000 opgenomen om dit risico te dekken.	Afgedekt in de reserve grondexploitaties	
A. Walraven	hoog	Incidenteel	In de reserve grondexploitaties is € 310.000 opgenomen om dit risico te dekken.	Afgedekt in de reserve grondexploitaties	-
A. Walraven	hoog	Incidenteel	In de reserve grondexploitaties is € 166.000 opgenomen om dit risico te dekken.	Afgedekt in de reserve grondexploitaties	-
A. Walraven	hoog	Incidenteel	In de reserve grondexploitaties is € 1.636.000 opgenomen om dit risico te dekken.	Afgedekt in de reserve grondexploitaties	
A. Walraven	gemiddeld	Incidenteel	In de reserve grondexploitaties is € 97.000 opgenomen om dit risico te dekken.	Afgedekt in de reserve grondexploitaties	
Bezuinigingspakket begroting 2015-2018					
Burgemeester	gemiddeld	Structureel	Bij elke vrijkomende formatieplek vindt een integrale afweging plaats of deze plek wel of niet ingevuld moet worden. Op deze manier houden we grip op de P-omgeving. Een keer in de 2 maanden wordt gerapporteerd over de stand van zaken.	laag	
S. Backus	laag	Structureel	Per 1 januari 2017 komen er nieuwe subsidieregelingen. Bij vaststelling van het beleidskader subsidies en accommodaties is besloten tot de mogelijkheid om budgetten vanuit het sociaal domein in te zetten voor preventie activiteiten	laag	88.000
S. Backus	gemiddeld	Structureel	In het eerste kwartaal 2017 zal een nieuw bibliotheekbeleid worden vastgesteld	gemiddeld	

Aard/Naam risico	Beschrijving risico	Risico categorie	Gevolgen als het risico zich voordoet
Effecten Rijksmaatregelen			
Decentralisaties WMO-ontwikkelingen/regelgeving Awbz-voorzieningen en jeugdzorg en Participatiewet	Vanuit het Rijk worden met ingang van 2015 taken overgeheveld naar de gemeente. De AWBZ voorzieningen, de jeugdzorg en de Participatiewet. De belangrijkste risico's betreffen: • continuïteit van zorg en zorgaanbieders; • tijdig realiseren van de inkoop/aanbesteding; • tijdig onderkennen van de vraag (naar inhoud en omvang); • accuraat kunnen beheersen van incidenten; • tijdig inrichten van de eigen organisatie; • realiseren van de benodigde cultuurverandering bij gemeenten aanbieders, ketenpartners en burgers; • laten slagen van de samenwerking tussen gemeenten; • realiseren van de informatievoorziening; • afbouw van de WSW. en dat alles binnen de gestelde financiële kaders. Het risico bestaat uit het feit dat het waarschijnlijk is dat de transformatie in de jeugdhulp die moet leiden tot minder uitgaven niet gelijk loopt met de afname van de Rijksmiddelen.	Bestuurlijk (politiek)/financieel risico	Als de gewenste veranderingen niet tijdig gerealiseerd worden kan discontinuïteit van het ondersteuningsaanbod ontstaan en de kwaliteit van de zorg onder druk komen te staan. In principe moeten de taken binnen het budget uitgevoerd worden. Dat kan betekenen dat een politieke keuze gemaakt moet worden tussen een lager voorzieningsniveau of aanvullende dekking zoeken om het voorzieningenniveau op peil te houden. Leudal heeft een financiële buffer gevormd om (incidentele) tegenvallers als gevolg van de 3 decentralisaties op te kunnen vangen.
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	De inkomsten die onze gemeente ontvangt uit het gemeentefonds bedragen circa 58% van het begrotingstotaal. Als gevolg van de wijzigingen in de verdeling blijft de algemene uitkering uit het Gemeentefonds onderhevig aan onzekerheden. Ook hebben bezuinigingen door de rijksoverheid hebben vaak hun weerslag op het gemeentefonds.	Financieel risico	Verlaging van het het gemeentefonds leidt tot verlaging van de algemene middelen van de gemeente. Dit zal noodzaken tot verdere taakstellingen of realisatie van alternatieve opbrengsten.
Overige economische ontwikkelingen			
PWT-deel / arbeidsmarktbeleid	De verdeling is gebaseerd op de uitkomsten van een statistische analyse waarmee berekend is hoe de kans op bijstand afhangt van een aantal hiervoor relevante variabelen. De kans op bijstand wordt bezien op basis van het huishoudtype en de omgevingskenmerken. Deze verdeling pakt voor Leudal negatief uit in de Rijkssubsidie.	Financieel risico	Door de stijging van het aantal uitkeringen ontstaat een dekkingstekort van circa € 250.000. Het aantal uitkeringsgerechtigden is de afgelopen jaren explosief gestegen. In 2016 is het bestand niet verder gestegen.
Koersrisico beleggingen	De gelden die ontvangen zijn na de verkoop van de aandelen Essent zijn grotendeels belegd. Beleggen kan financiële risico met zich meebrengen. Nu de financiële crisis over het hoogtepunt is neemt dit risico af.	Financieel risico	Gedurende de looptijd van de portefeuille fluctueert de marktwaaarde maar eindigt op de einde van de looptijd in principe op de nominale waarde.
Gemeente garanties	De risico's van in het verleden gegarandeerde hypothecaire geldleningen zijn ondergebracht bij de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Wanneer de NHG niet aan haar verplichting kan voldoen, wordt de gemeente aangesproken.	Financieel risico	Als de gemeente wordt aangesproken zijn daar geen middelen voor voorzien.
Gemeente garanties sociale woningbouw	De WSW (waaiborgfonds sociale woningbouw) verstrekt leningen aan woningcorporaties waarbij de gemeente een achtervangpositie heeft. Mocht WSW de verplichting niet kunnen voldoen, dan kan de gemeente worden aangesproken.	Financieel risico	Als de gemeente wordt aangesproken zijn daar geen middelen voor voorzien.
Verbonden partijen			
OML	De gemeente is aandeelhouder van de ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg (OML). De hoogte van het aandelenkapitaal voor Leudal is € 2,4 miljoen. Verder heeft Leudal een tweetal garanties afgegeven voor in totaal € 689.000, waarvan € 189.000,- voor de achtergestelde lening door de provincie en € 500.000,- voor de financiering door de BNG. Voor 1-1-2017 moet herfinanciering geregeld zijn. Het risico van extra garantstellingen neemt daarmee toe.	Financieel risico	Verlies aandelenkapitaal
		Financieel risico	De gemeente moet voldoen aan haar garantstelling

Verantw. PHO	Kans dat het zich voordoe	Incidenteel of structureel	Beheersmaatregelen	Restrisico	weerstand component in €
Effecten Rijksmaatregelen					
R. Verheul	hoog	Structureel	Risico Jeugd We hebben de komende jaren te maken met een steeds lagere integratie-uitkering jeugd. Voor Leudal is deze integratie-uitkering in het jaar 2017 ruim € 2,7 miljoen lager dan in 2015. In 2017 daalt de integratie uitkering jeugd naar € 7,2 miljoen. Vanaf 2018 bedraagt de integratie-uitkering € 6,7 miljoen. De twee belangrijkste beheersmaatregelen die worden ingezet om te komen tot lagere kosten zijn: • De jeugdhulp wordt op Midden-Limburgse schaal ingekocht. • In Midden-Limburg wordt ingezet op de verder ombouw van de gespecialiseerde jeugdhulp naar de eerste lijn, het Centrum voor Jeugd en Gezin. Inzetten op eigen kracht en transformatie door preventie en intakegesprekken. Het risico de komende jaren is gelegen in de uitdaging om de financiële resultaten van de transformatie gelijk te lopen met de afname van het jeugd budget integratie-uitkering sociaal domein. De reële verwachting is dat de afname van de integratie-uitkering jeugd sneller loopt dan de te behalen transformatieopgave.	Afgedekt in de reserve decentralisaties WMO, Jeugd, Participatie	
	hoog	Structureel	Risico participatie Het risico bij het Participatiebudget is dat de uitstroom uit de WSW lager is dan de landelijke berekende uitstroombijfers. Landelijk is voor Leudal 7% berekend. Westrom en de Risse zitten op een uitstroombepaalde van 5%. Voor Leudal is het risico voor 2017 berekend op € 291.000 oplopend naar € 675.000 in 2020. De te nemen beheersmaatregelen zijn beperkt omdat de tekorten ontstaan door de afnemende Rijkssubsidie. De mogelijkheid om de uitstroom uit de WSW te verhogen zijn beperkt. De uitstroom van 5% uit de WSW wordt door Westrom en Risse behaald door natuurlijke uitstroom. De uitstroom naar regulier werk wordt bemoeilijkt door de cao voor de WSW. De mensen in de WSW ontvangen een hoog loon ten opzichte van het werk op minimumniveau. Door Westrom en Risse wordt daarom ingezet op detachering van de doelgroep. Op deze wijze wordt een gedeelte van het loon middels een inleenvergoeding bij een reguliere werkgever terugverdiend.	Afgedekt in de reserve decentralisaties WMO, Jeugd, Participatie	
P. Verlinden	gemiddeld	Structureel	Er is een aparte reserve gemeentefonds ingesteld om schommelingen op te vangen. De vrij beschikbare ruimte binnen deze reserve bedraagt per 1-1-2017 € 776.037.	gemiddeld	p.m.
Overige economische ontwikkelingen					
R. Verheul	hoog	Structureel	Intensieve inzet van instroombeperking (workshops, integrale intakegesprekken) en uitstroombepoeding (arrangementen met baangarantie afsluiten, intensieve begeleiding) om bestanden laag te houden. Indien er een tekort op het Rijksbudget ontstaat kan een aanvullende uitkering bij het Rijk worden gevraagd. Deze extra bijdrage wordt berekend op basis van een getrapte vergoedingsmodel.	Afgedekt in de reserve WMO, Jeugd en Participatie	
P. Verlinden	gering	Structureel	BNG Vermogensbeheer beheert onze beleggingsportefeuille. Als gevolg van schatkistbankieren wordt de portefeuille geleidelijk afgebouwd en vinden geen tussentijdse herbeleggingen meer plaats. Zonder tussentijdse verkopen posities in de beleggingsportefeuille is het risico op koersverliezen nihil.	minimaal	-
P. Verlinden	minimaal	Incidenteel	Op basis van actuele inzichten in de ontwikkeling van de economie en de koopwoningmarkt, en bij stabiel overheidsbeleid verwacht de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen geen aanspraak op de achtervangfunctie van gemeenten.	minimaal	-
P. Verlinden	minimaal	Incidenteel	Wijzigingen in de portefeuille worden beoordeeld en aan B&W voor besluitvorming voorgelegd. Met ingang van 2014 is een landelijke norm voor de garantstellingen ingevoerd. Volgens deze norm moet de totale leningschuld lager zijn dan de Woz-waarde van de onderpanden.	minimaal	-
Verbonden partijen					
P. Verlinden	minimaal	Incidenteel	Mogelijkheid tot sturing en beïnvloeden besluiten via aandeelhouderschap. Uitvoering vindt plaats op basis van ondernemingsplan 2014-2017	minimaal	-
P. Verlinden	laag	Incidenteel	Mogelijkheid tot sturing en beïnvloeden besluiten via aandeelhouderschap. Uitvoering vindt plaats op basis van ondernemingsplan 2014-2017	laag	172.000

Aard/Naam risico	Beschrijving risico	Risico categorie	Gevolgen als het risico zich voordoet
Overige risico's			
Veranderende bevolkings-samenstelling	Een veranderende bevolkingssamenstelling stelt andere en nieuwe eisen aan dienstverlening en voorzieningen en is zeer beperkt beïnvloedbaar. Om hieraan tegemoet te komen moeten tijdig beleidskeuzen en maatregelen worden getroffen.	Bestuurlijk risico (politiek), Imago risico, financieel risico	Er doen zich vier soorten risico's voor: - Herstructureringskosten wonen, voorzieningen (onderwijs, zorg, sport en cultuur) - Afschrijvingsverliezen - Proceskosten - Cofinanciering van leefbaarheidsfondsen
Bijdragen Regiofonds GOML	De gemeente Leudal heeft een bijdrage van ca. 1,15 miljoen euro ontvangen uit het voormalige regiofonds GOML. De bijdragen zijn voor de uitvoering van de vijf aangevraagde en toegekende projecten onder de gestelde voorwaarden. Bij het niet voldoen aan de voorwaarden wordt het uitbetaalde bedrag teruggevorderd.	Financieel risico	Terugvordering bij 1 of meerdere projectbudgetten kan betekenen dat het project of projecten/gebedsontwikkelingen niet of alleen beperkt kan/kunnen worden uitgevoerd.
Gladheidsbestrijding	Bestrijding van gladheid afhankelijk van daadwerkelijke winter, waardoor kosten moeilijk zijn in te schatten.	Financieel risico	Een tekort van € 100.000,- per jaar, gebaseerd op het gemiddelde van Leudalse winters.
Planschaderisico bestemmingsplan wijziging locatie voormalige Boerenbond/Lidl te Roggel.	Het bestemmingsplan voor de locatie voormalige Boerenbond aan de Kerkveldweg 4, te Roggel is gewijzigd. Er is een planschadeclaim ingediend door de eigenaren van dit perceel.	Financieel risico	Indien de claim gehonoreerd dient te worden, dient de gemeente te betalen. Dit risico is niet af te wenden op derden.
Planschaderisico bestemmingsplan intensieve veehouderij	Wijzigingen in planologisch regiem kunnen leiden tot te honoreren planschadeclaims. Het bestemmingsplan intensieve veehouderij is onherroepelijk geworpen op 25 april 2013. Planschadeclaims kunnen tot 5 jaar na na het onherroepelijk worden van de planologische maatregel worden ingediend.	Financieel risico	Bij te honoreren claims dient de gemeente te betalen. Dit risico is niet af te wenden op derden.
Beroep tegen het veeg en reparatieplan Buitengebied Leudal 2016	Betaling van kosten indien Raad van State een beroep gegrond verklaart.	Financieel	Ter reparatie van het bestemmingsplan buitengebied en om uitvoering te geven aan de uitspraak van de Raad van State in het hoger beroep, heeft uw raad op 12 juli 2016 het reparatie- en veegbestemmingsplan Buitengebied 2016 vastgesteld. Hiertegen is beroep mogelijk. Bij een gegrond beroep wordt de gemeente veroordeeld in de proceskosten van de indiener van het beroep.
Rechtszaken/aansprakelijkstellingen	Voor 2016 is de verwachting dat er minimaal 4 procedures lopen. Kosten van rechtsbijstand komen voor de gemeente.	Financieel risico	In minimaal 1 geval zullen kosten mogelijk ten laste van de gemeente komen. Kosten van rechtsbijstand zullen voor rekening van de gemeente komen.
Algemene rampen	Er kunnen zich rampen voordoen, zoals bijvoorbeeld hoog water.	Bestuurlijk en financieel risico	De gemeente moet personeel en materieel inzetten, wat wellicht gedeeltelijk onder verzekering of schadefonds valt, maar ook altijd wel kosten voor de gemeente veroorzaakt.
Gebruik en beschikbaarheid ICT	Geheel of gedeeltelijk uitval van informatiesystemen, verlies, oneigenlijk gebruik van informatie. Denk hierbij ook aan Cloud partijen waarbij onder andere iBurgerzaken is ondergebracht.	Financieel/imago	Dienstverlening is niet mogelijk en verlies aan arbeidsproductiviteit en/of kwaliteit van dienstverlening.
Grootschalige stroomstoring ICT en elektriciteit voor langere tijd	Bij een elektriciteitsstoring zal de gemeente de continuïteit van de maatschappelijke dienstverlening moeten garanderen.	Financieel/imago	Bij grootschalige uitval of verstoring wordt ook veel van het werk van de gemeente nog urgenter. Het bestuur moet crisisbesluiten kunnen nemen.
Meldplicht datalekken	Meldplicht datalekken, de gemeente heeft de plicht tot het melden van datalekken.	Financieel/imago	Bij het te laat of niet melden van een datalek wordt een bestuurlijke boete opgelegd.
Burger Bedrijven Flein	Diefstal van data, documenten, kasgeld	Financieel/ imago	Beperkte financiële gevolgen, maar het komt naar de buitenwereld niet goed over.
Pandemie	Pandemie is niet alleen een medisch probleem. Ziekte, zorg voor zieke naasten en angst om ziek te worden zullen er voor zorgen dat veel mensen tijdens een pandemie niet naar hun werk gaan.	Bestuurlijk risico	Tijdens de piek van een ernstige griep-pandemie is dat naar verwachting gemiddeld 30%. Door een dergelijk grote uitval van personeel, ongepland en op ongelukkige plekken in de organisatie, zal de continuïteit van de gemeentelijke organisatie onder druk komen te staan.
Bodemsanering	Geen noemenswaardige risico's bekend, maar er kunnen zich in de toekomst gevallen voordoen.	Financieel risico	Indien de grond (voor zover het gemeentelijke eigendommen betreft) schoongemaakt moet worden, brengt dat kosten met zich mee.
Audits	Onvoldoende scores op de audits zoals BAG, archieftoezicht	Financieel/ imago	Het rijk zorgt ervoor, op kosten van de gemeente, dat het proces voldoet aan de eisen die de audit stelt of sluit de voorzieningen waardoor de digitale dienstverlening niet kan worden gebruikt.
Bezuur aanslagen rioolheffingen	Diverse woningcorporaties hebben bij verschillende gemeenten, waaronder Leudal, bezwaar gemaakt tegen de aanslagen rioolheffing 2013 en 2014. Op basis van jurisprudentie kan de verordening rioolheffing algeheel dan wel partieel onverbindend worden verklaard.	Financieel/ imago	Bij algehele onverbindendheid volgt vernietiging van de opgelegde aanslagen en bij partiële onverbindendheid een neerwaartse bijstelling van het tarief van de bestreden aanslag. Het betreft alleen de aanslagen die niet onherroepelijk zijn. Dit zijn aanslagen, waar nog bezwaar of beroep tegen open staat.
Illegale dumpingen afval w.o. xtc afval en asbest	Het ruimen van xtc afval en asbest gaat gepaard met hoge kosten. Dumpingen van xtc en asbest kan bodemverontreiniging veroorzaken.	Financieel	De onderzoek-, ruiming- en vernietigingskosten zijn erg hoog. Verder grote kans op bodemvervuiling waardoor sanering van grond dient plaats te vinden. Deel van de kosten bij xtc afval worden vergoed door rijkssubsidie.

Verantw. PHO	Kans dat het zich voordoe	Incidenteel of structureel	Beheersmaatregelen	Restrisico	weerstand component in €
Overige risico's					
A. Walraven	hoog	Structureel	Uitvoering van politieke en maatschappelijke dialoog over komende veranderingen en creëren van draagvlak voor het maken van (preventieve) beleidskeuzen. Taakgroep Os Dörp was actief, nu is dit coöperatie. De veranderingen van het gemeentelijk beleid van onder andere accommodaties, wonen en andere (zorg)voorzieningen worden in het komende jaar met de raad aan de orde worden gesteld.	Ontwikkelingen die de huidige statistische voorspellingen beïnvloeden en in de praktijk tot andere resultaten leiden.	p.m.
S. Backus	hoog	Incidenteel	Projecten zijn vastgelegd in overdrachtsdocument en bevestigd bij de uitvoerende teams. Projectleider is verantwoordelijk voor de projectbewaking. Hierbij vindt ondersteuning plaats door Strategie en Ontwikkeling, de subsidiecoördinator en Trias. Voor de bijdragen aan de stationlocaties en het Maasfrond Hanssum is termijnverlenging aangevraagd.	gemiddeld	-
P. Verlinden	gemiddeld	Structureel	Er is een gladheidbestrijdingsplan.	gemiddeld	50.000
A. Walraven	hoog	Incidenteel	Het financiële risico lijkt teruggebracht te kunnen worden door aanpassing van het bestemmingsplan. Daarbij kan de wijziging die de geclaimde schade veroorzaakt worden teruggedraaid. Deze procedure moet nog worden gestart. Vooralsnog blijft het risico bestaan, de kans is echter laag geworden.	laag	16.000
A. Walraven	hoog	Incidenteel	Bij het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan is het risico inzichtelijk gemaakt. Via maatwerkoplossingen op locatieniveau kan het totale financiële risico worden teruggebracht.	hoog	587.000
A. Walraven	hoog	Incidenteel	Met milieufederatie, LLTB, adviseurs en aanvragers is overlegd om tot een zo gedragen mogelijk bestemmingsplan te komen. Waar nodig is expertise ingehuurd om tot houdbare regels te komen. Op belangrijke onderdelen is de jurisprudentie echter nog in ontwikkeling en zal mogelijk pas bij beroep blijken of de gemeenteraad houdbare keuzes heeft gemaakt.	zeer hoog	36.000
Diversen	gemiddeld	Incidenteel	Het betreft zaken die niet onder de dekking van de aansprakelijkheidsverzekering vallen omdat het privaatrechtelijke/contractuele aangelegenheden betreft. Er wordt geprocedeerd om betaling te voorkomen.	gemiddeld	18.000
Burgemeester	laag	Incidenteel	Door planvorming, zoals mcp hoogwater Maas en het continuïteitsplan griep/pandemie en opleiding/oefening functionarissen Oranje Kolom, zo goed mogelijk voorbereid zijn op rampen/calamiteiten zodat door een adequate aanpak de schade beperkt blijft.	laag	125.000
S. Backus	gering	Structureel	Voor de automatisering heeft Leudal een uitwijkovereenkomst met uitwijkcentrum Lelystad. Daarnaast wordt dagelijks een back-up gemaakt van onze bestanden en op een externe locatie opgeslagen. Uitvoering informatiebeveiligingsplan, privacymaatregelen en bewerkingsovereenkomsten.	gering	10.000
S. Backus	gering	Incidenteel	De serverruimte is voorzien van een voorziening voor het eerste uur en een noodstroomaggregaat is beschikbaar.	gering	5.000
S. Backus	gering	Structureel	Er zijn procedures opgesteld door de Privacy Beheerder rond het melden van datalekken. Deze procedures zijn bekend bij de beveiligingsfunctionarissen.	Laag	81.000
S. Backus	laag	Structureel	Er wordt gewerkt volgens vaste procedures, waarbij beveiliging en persoonlijke (op naam geregistreerde) toegang van toepassing is. Actualisatie van procedures is noodzakelijk.	laag	-
Burgemeester	gering	Incidenteel	In het continuïteitsplan griep/pandemie 2009 staan zaken geregeld als: Want wie mag de betalingen doen? Wie zorgt ervoor dat het automatiseringssysteem in de lucht blijft? Hoe zit het met besluitvorming? Daar komt nog bij dat een pandemie een crisis is en dus bij een groot deel van de crisisorganisatie aan het werk moet. Ook voor de crisisorganisatie zijn mensen nodig.	gering	-
P. Verlinden	minimaal	Incidenteel	Geen, er zijn nu geen situaties bekend of verwacht.	minimaal	-
P. Verlinden	gemiddeld	Incidenteel	Extra prioriteit op gezet. Achterstanden worden versneld weggevoerd en technische voorzieningen worden versneld geïmplementeerd.	laag	13.000
P. Verlinden	hoog	Incidenteel	Bsgw heeft een adviesbureau, dat gespecialiseerd is in lokale heffingen en procedures hierin, voor hulp ingeschakeld. Inmiddels hebben alle betrokken gemeenten informatie moeten aanleveren waarmee het ingediende bezwaar behandeld kan worden.	laag	104.000
P. Verlinden	minimaal	Structureel	Geen, er zijn nu geen situaties bekend of verwacht. In 2016 hebben we met een forse stijging van dumpingten te maken.	gering	5.000
				Totaal	1.878.000

7.8 Overzicht verbonden partijen

Naam	Doelstelling	Belang
Samenwerkingsverband Westrom; Roermond	• Uitvoering Wet sociale werkvoorziening (WsW) • Zoveel mogelijk inwoners arbeid bieden in een beschutte werkomgeving. In de komende jaren worden de sociale werkvoorziening afgebouwd	bijdrage € 527.011 De 5 gemeenten in Midden-Limburg zijn eigenaar van Westrom. In het dagelijks bestuur is Leudal vertegenwoordigd door 1 wethouder. In het algemeen bestuur door 2 wethouders.
GR; Veiligheidsregio Limburg Noord; Venlo	• De veiligheidsregio voert taken uit op het gebied van rampenbestrijding, crisisbeheersing, brandweezorg en Geneeskundige Hulp bij Ongevallen en Rampen (GHOR) en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen aan programma 1 • De GGD maakt ook onderdeel uit van de veiligheidsregio. De GGD is een uitvoeringsorganisatie op het gebied van de Wet Publieke Gezondheid (WPG) en heeft van daaruit een belangrijke taak bij de realisatie van doelstellingen in programma 1 • Verder voert de veiligheidsregio taken uit op het gebied van de WMO (maatschappelijke opvang, verslaving- en bemoeizorg). Daarmee wordt een bijdrage aan programma 1 geleverd	bijdrage € 3.407.000
GR Maasland; Haelen	De reinigingsdienst Maasland voert taken uit op het gebied van inzameling huishoudelijke afvalstoffen, verwijderen van veegvuil, afvalslib en inzameling van bedrijfsafvalstoffen en levert een bijdrage aan de realisatie van de doelstellingen in programma 3.	bijdrage € 1.386.291
Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen (BsGW); Roermond	BsGW is een uitvoeringsgerichte organisatie die de belastingheffing en invordering van gemeenten en waterschappen uitvoert. Doel van het samenwerkingsverband is om de belastingheffing en invordering op een kwalitatief hoog niveau en doelmatig te realiseren. De gemeente Leudal is per 1 januari 2013 deelnemer van BsGW.	bijdrage € 417.000 In algemeen bestuur is namens leudal 1 wethouder afgevaardigd.
GR Gemeente Venlo (internationale zaken); Venlo	Het helpen realiseren van regionale beleidsdoelen in Noord- en Midden- Limburg door advisering en het voeren van regie ten aanzien van internationale positionering en het verkleinen van grensbarrières.	bijdrage € 10.148 € 0,28 per inwoner, 36.244 inwoners per 1 januari 2015. De bijdrage geldt alleen voor het jaar 2017. Daarna stapt de gemeente Leudal uit de Bestuursopdracht.
Openbaar Lichaam D-NL Grenspark Maas-Swalm-Nette; Roermond	Het doel van het Grenspark is om van het landschappelijk waardevolle grensgebied één regionale grensoverschrijdende identiteit te maken. Dit gebeurt door de recreatieve mogelijkheden binnen de gebieden aan weerszijde van de grens te promoten en te verbeteren. Het coördineert en voert daartoe grensoverschrijdende projecten uit, o.a. met subsidies van de EU. Het levert een bijdrage aan programma 1.	bijdrage € 3.200
Samenwerking Midden-Limburg; Roermond	Per 1-1-2015 is de Samenwerkingsovereenkomst Midden-Limburg van start gegaan middels een bestuursovereenkomst tussen de 7 Midden-Limburgse gemeenten. Doel van de bestuursovereenkomst SML is: • Het organiseren van een netwerkstructuur die voor bundeling en coördinatie zorgt van projecten en trajecten op economisch, sociaal en fysiek terrein • Het in de overeenkomst bepaalde laat de publiekrechtelijke positie en de bevoegdheden van overheden onverlet	Bijdrage € 55.000 € 1,50 per inwoner; proces en organisatiekosten

Financieel				Ontwikkelingen 2017
eigen vermogen	01-01-17	€	2.189.940	Speerpunten 2017: • Verdere voorbereiding van de fusie Westrom - Rissegroep. • Uitvoering geven aan de Participatiewet • Toekomstbestendig bedrijfsmodel ontwikkelen, de financiële huishouding verbeteren.
	31-12-17	€	2.189.940	
vreemd vermogen	01-01-17	-	-	
	31-12-17	€	-	
resultaat		€	-	
taakstelling omvang		€	-	
gerealiseerd		€	-	
eigen vermogen	01-01-15	€	4.347.000	Speerpunten 2017: • Implementatie van het repressief brandweerorganisatieplan • Uitvoeren programma Brandveilig Leven • Op koerssnelheid brengen van de nieuw ingerichte organisatie • De meldkamer brandweer is opgegaan in een provinciale meldkamer gehuisvest in Maastricht
	31-12-15	€	2.608.000	
vreemd vermogen	01-01-15	€	45.010.000	
	31-12-15	€	46.239.000	
resultaat		€	1.099.000	
taakstelling omvang				
gerealiseerd				
eigen vermogen	01-01-15	€	889.000	Speerpunten 2017: • Uitbreiding taken op het gebied van beheer en onderhoud openbare ruimte; • Uitbreiding leerwerk functie in het kader van de Participatiewet; • Intensivering samenwerking binnen gemeenschappelijke regeling; • Beleid op vermindering huishoudelijk restafval; • Verduurzaming verwerking huishoudelijk afval; • Uitbreiding ondergrondse voorzieningen; • Samenwerking met Limburgse gemeenten (ASL) en overheidsgedomineerde afvalbedrijven;
	31-12-15	€	1.099.000	
vreemd vermogen	01-01-15	€	6.535.000	
	31-12-15	€	6.316.000	
resultaat		€	123.713	
taakstelling omvang		€	-	
gerealiseerd		€	-	
eigen vermogen	01-01-15	€	735.000	Speerpunten 2017: • Sluitende begroting • Kostenindexering van gemiddeld 2% • Taakstelling op kostenindexering van 2% ook voor 2017 • Innovatie en procesoptimalisatie • Onderzoek proceskosten
	31-12-15	n.n.b.	n.n.b.	
vreemd vermogen	01-01-15	€	721.000	
	31-12-15	n.n.b.	n.n.b.	
resultaat		n.n.b.	n.n.b.	
taakstelling omvang				
gerealiseerd		€	-	
eigen vermogen	01-01-15		n.v.t.	De gemeente Venlo heeft in samenwerking met de gemeenten Roermond, Venray en Weert een herijtingsvoorstel opgesteld om tot een geactualiseerde en verbrede Bestuursopdracht te komen. Het voorstel is in mei/juni 2016 aan de burgemeesters en gemeentesecretarissen gepresenteerd. De vernieuwde bestuursopdracht is in juli 2016 ter ondertekening verstuurd naar de dertien gemeenten. Bij de opzegging van de Bestuursopdracht heeft het college van B&W van Leudal aangegeven dat: "Indien een mogelijke nieuwe bestuursopdracht, die naar vernomen mogelijk in 2015 tot stand zal komen, een eerdere uitreding, of tegen gunstigere condities, mogelijk maakt zouden wij hiervan natuurlijk gebruik willen maken".
	31-12-15		n.v.t.	
vreemd vermogen	01-01-15		n.v.t.	
	31-12-15		n.v.t.	
resultaat			n.v.t.	
taakstelling omvang			n.v.t.	
gerealiseerd			n.v.t.	
De gemeente Leudal heeft de samenwerking per 1 januari 2018 opgezet. Brief LE2014UIT/6937				Speerpunten 2017: • Werkzaamheden t.b.v. functioneren van Openbaar Lichaam Duits-Nederlands Grenspark MSN • Voorlichting en communicatie • Grensoverschrijdende projecten o.a Cultuurlandschap verdigitaal • Advisering van deelnemers, overheden en organisaties bij de planning, realisatie van grensoverschrijdende projecten / activiteiten en grensoverschrijdende problemen
eigen vermogen	01-01-15	€	23.000	
	31-12-15	€	36.000	
vreemd vermogen	01-01-15	€	24.000	
	31-12-15	€	88.000	
resultaat		€	13.000	
taakstelling omvang				
gerealiseerd				
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transities sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	
vreemd vermogen	01-01-15	€	-	
	31-12-15	€	-	
resultaat			nvt	
taakstelling omvang			nvt	
gerealiseerd			nvt	
eigen vermogen	01-01-15	€	-	Speerpunten 2017: • Afstemmen onderling van de uitvoering vastgestelde projecten GOML-MIP • Afronden regionale uitwerkingen POL2014 en vastleggen in bestuursovereenkomsten met Provincie Limburg • Afstemmen economisch profiel Midden Limburg op economische agenda Keyport 2020 • Transitie sociaal als gevolg van veranderende bevolkingssamenstelling • Initieren en uitvoeren projecten in samenwerking tussen de gemeenten, maatschappelijke partners en andere overheden.
	31-12-15	€	-	

Naam	Doelstelling	Belang
Keyport 2020; Roermond	Keyport 2020 is de samenwerking tussen ondernemers, overheid en onderwijs (triple helix), een manier van werken om de economische structuur in en voor de regio te versterken. Keyport 2020 bundelt en regisseert de krachten van ondernemers, overheid, onderwijs en kennisinstellingen en fungeert als de centrale visie waarin de drie partijen zich herkennen.	bijdrage 0,90/inwoner Het Algemeen Bestuur besloten om voor 2017 vast te houden aan de € 0,90 per inwoner (continuering van de bijdrage in 2016).
Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg BV (OML); Roermond	OML heeft tot doel namens de aandeelhoudende gemeenten om het vestigingsklimaat te verbeteren en de regionale economische structuur te versterken. Zij doet dit door: • Ontwikkeling van bedrijventerreinen/verkoop van bedrijfskavels • Beheer bedrijventerreinen • Herstructurering van bedrijventerreinen • Advies en begeleiding	aandeel € 2.482.658 nkapitaal / belang
IJzeren Rijn; Venlo	Gemeenten en instanties werken samen aan het creëren van zo veel mogelijk beïnvloedingsruimte om veiligheidsrisico's en aantasting van de leefbaarheid vanwege heringebruikname van het historische tracé van de IJzeren Rijn zo veel mogelijk te verminderen.	bijdrage n.n.b. Afhankelijk gesteld van geleverde noodzaak.
Leisure Port; Venlo	• Recreatie en toerisme wil publiek en privaat de rol verkrijgen die de sector toekomt op basis van haar economische positie • Noord-Limburg wil meer recreëren en toeristen trekken, die langer blijven en meer besteden. Noord-Limburg wil de bestedingen van eigen inwoners stimuleren • Noord-Limburg wil koploper zijn met vakanties en overnachtingen in Nederland	bijdrage € 63.100
Euregio Rijn-Maas-Noord; Munchengladbach	Doel is het stimuleren, ondersteunen en coördineren van de regionale grensoverschrijdende samenwerking op de volgende gebieden: economische ontwikkeling, ruimtelijke ordening, opleiding en onderwijs, cultuur en sport, toerisme en recreatie, milieubescherming en afvalverwerking, natuurbehoud, rampenbestrijding, communicatie, openbare orde en veiligheid. De Euregio beheert tevens de verdeling van subsidiemiddelen INTERREG (vierde periode). Het levert een bijdrage aan programma 4.	bijdrage € 6.880 Twee leden
CBL Vennootschap BV; Den Bosch	De functie van deze CBL Vennootschap BV is dat zij de Verkopende Aandeelhouders vertegenwoordigt als medebeheerder van het CBL fonds en in eventuele andere relevante CBL-aangelegenheden en fungeert als "doorgeefluik" voor betalingen namens aandeelhouders in en uit het CBL Fonds.	bijdrage n.v.t. belang: 0,60338%

Financieel			Ontwikkelingen 2017
eigen vermogen	01-01-15	€ -	Speerpunten 2017: • Uitvoering strategisch meerjarenprogramma • Werken aan economische structuurversterking door stimuleren innovatie, duurzaamheid en ondernemerschap door middel van het initiëren, uitvoeren en monitoren van projecten en activiteiten
	31-12-15	€ -	
vreemd vermogen	01-01-15	€ -	
	31-12-15	€ -	
resultaat		€ -	Speerpunten 2017: • Uitvoering ondernemingsplan 2014-2017 - positioneren van OML als uitvoeringsorganisatie van Stichting Keyport - verdere positionering van OML als de ontwikkelingsmaatschappij van Midden-Limburg - verder uitbreiden van marktkennis en het relatienetwerk van OML - zoeken en versterken van de samenwerking met andere organisaties en marktpartijen - verdere doorontwikkeling van de huidige organisatie van uitvoerend naar procesmatig en regisserend
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	01-01-15	€ 15.773.000	
	31-12-15	€ 15.897.000	
vreemd vermogen	01-01-15	€ 29.121.000	
	31-12-15	€ 27.049.000	
resultaat		€ 124.803	
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	01-01-15	€ 88.000	Speerpunten 2017: • Ontwikkelingen in het dossier blijvend volgen • Reageren op actualiteiten
	31-12-15	€ 72.000	
vreemd vermogen	01-01-15	€ -	
	31-12-15	€ -	
resultaat		€ -16.000	Speerpunten 2017: • Onderzoek doen naar potentiële doelgroepen en thema • Innovatie stimuleren bij branches en individuele bedrijven door het geven van workshops en inspiratiesessies • Klanttevredenheidsonderzoeken op gebied van informatieverschaffing en gebruik TIV • Verbetering mobiele website • Toeristisch-recreatieve informatie beschikbaar maken voor elke "device" • Samen met de lokale platforms, de medewerkers van deelnemende leden en VVV-winkels informeren over het diverse aanbod in de regio d.m.v. bustours, gastvrijheidstrainingen en de doorontwikkeling van een VVV paspoort
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	01-01-15	€ 99.000	
	31-12-15	€ 166.160	
vreemd vermogen	01-01-15	€ 47.000	
	31-12-15	€ 62.243	
resultaat		€ 32.643	
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	01-01-15	n.n.b.	Speerpunten 2017: • Stimuleren grensoverschrijdende samenwerking • Hulp bij INTERREG subsidieaanvragen, besluitvorming over INTERREG subsidie aanvragen
	31-12-15	n.n.b.	
vreemd vermogen	01-01-15	n.n.b.	
	31-12-15	n.n.b.	
resultaat 2015		n.n.b.	Eind juni 2016 is het CBL Escrow funds geliquideerd. Op dit moment wordt nog een bedrag van 1 miljoen dollar aangehouden voor eventuele nakomende advies- en afwikkelingskosten. Verwachting is dat dit bedrag medio 2017 nog grotendeels vrij zal kunnen vallen en uitgekeerd kan worden aan de aandeelhouders. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is in een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten. Financiële risico's Met de liquidatie van het CBL Escrow fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de Verkopende Aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat wordt aangehouden in de vennootschap (\$ 1 mln.). Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de verkopende Aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaal € 20.000).
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	31-01-15	9,5 mln dollar	
	31-12-16	1,0 mln dollar	
vreemd vermogen	31-01-15	445.000 dollar	
	31-12-15	150.000 dollar	
resultaat		15.000 dollar	
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	

Naam	Doelstelling	Belang
CSV Amsterdam BV; Den Bosch	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V.. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: - Namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON - Namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. ("Waterland") - Het geven van instructies aan de Escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de Escrow-rekening n.a.v. verkoop Attero is gestort	bijdrage n.v.t. belang: 0,60338%
Vordering op Enexis BV; Den Bosch	Bij de verkoop van de aandelen Essent is een lening (vordering) overgedragen aan RWE en de aandeelhouders. Op het moment van overdracht bedroeg de vordering € 1,8 miljard (aandeel Leudal 0,60338% = € 10.860.000). De aflossing is vastgelegd in een leningsovereenkomst. Gemiddelde rentevergoeding 4,65%.	bijdrage n.v.t. belang: 0,60338%
Verkoop Vennootschap BV; Den Bosch	De functie van deze Verkoop Vennootschap is uitoefenen van alle rechten en verplichtingen van de aandeelhouders t.o.v. Essent NV en RWE AG, voortvloeiende uit de verkoopovereenkomst.	bijdrage n.v.t. belang: 0,60338%
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.; Borssele	Onderdeel van Essent was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta NV uit Zeeland heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE bij de rechter aangevochten. Er liepen zowel een kort gedingprocedure als bodemprocedure. Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV ("PBE") had het 50% belang in EPZ bij Energy Resources Holding (ERH) ondergebracht. In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, ERH alsnog geleverd aan RWE. PBE blijft bestaan met een beperkt takenpakket. PBE zal de zaken afwikkelen die uit de verkoop voortkomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant borging publiek belang kerncentrale Borssele uit 2009 die nopen tot voortbestaan van PBE in afgeslankte vorm. Hiermee is een termijn van 8 jaar na verkoop gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap.	bijdrage n.n.b.

Financieel				Ontwikkelingen 2017
eigen vermogen	31-12-15	€	42.000	De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims (die door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) kunnen worden ingediend) worden afgewikkeld. Conform de verkoopkoopovereenkomst ("SPA") zal de Escrow-rekening tot 5 jaar na completion blijven staan voor de afwikkeling van potentiële claims van Waterland.
	31-12-16	€	92.000	
vreemd vermogen	31-12-15	€	50.000	
	31-12-16	€	150.000	
resultaat		€	75.000	Financiële risico's Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag (EUR 13,5 mln.) op de Escrow-rekening. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000).
taakstelling omvang			n.v.t.	
gerealiseerd			n.v.t.	
eigen vermogen	31-12-15	€	43.000	Op dit moment resteert alleen nog de lening van de 4e tranche (€ 2.111.900). Het rendement is € 152.000 De 4e tranche mag niet vervroegd worden afgelost. Afhankelijk van het resultaat van een aantal financiële ratio's zou de 4e tranche eventueel geconverteerd kunnen worden in eigen vermogen.
	31-12-16	€	0	
vreemd vermogen	31-12-15		862,2 mln	
	31-12-16		362,3 mln	
resultaat		€	15.000	Financiële risico's De aandeelhouders lopen zeer beheerst geachte risico's op Enexis voor de niet - tijdige betaling van rente en/of aflossing en, in het ergste geval, faillissement van Enexis. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000).
taakstelling omvang			n.v.t.	
gerealiseerd			n.v.t.	
eigen vermogen	31-12-15	€	84,8 mln	Eind juni 2016 is het General Escrow Fonds geliquideerd. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is in een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent aan RWE zijn afgesloten.
	31-12-16	€	1,2 mln	
vreemd vermogen	31-12-15	€	31,1 mln	
	31-12-15	€	20.000	
resultaat		€	50.000	Financiële risico's Het financiële risico is na de liquidatie van het General Escrow Fonds relatief gering en beperkt zich tot de hoogte van het werkkapitaal en het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (ongeveer € 20.000).
taakstelling omvang			n.v.t.	
gerealiseerd			n.v.t.	
eigen vermogen	31-12-15	€	1,6 mln	Binnen PBE is nog een bedrag van € 1,6 miljoen (merendeel aandelenkapitaal) achtergebleven om mogelijke zaken die uit de verkoop voortkomen af te wikkelen. De vennootschap zal pas in 2019 kunnen worden geliquideerd omdat zij partij is in een aantal andere juridische overeenkomsten die bij de verkoop van Essent/EPZ aan RWE zijn afgesloten.
	31-12-16	€	1,6 mln	
vreemd vermogen	31-12-15	€	118.000	
	31-12-16	€	118.000	
resultaat		€	15.000	Financiële risico's: Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (€ 1.496.822).
taakstelling omvang			n.v.t.	
gerealiseerd			n.v.t.	

Naam	Doelstelling	Belang
Enexis NV; Den Bosch	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. De vennootschap heeft ten doel: • Het (doen) distribueren en het (doen)transporteren van energie, zoals elektriciteit, gas, warmte en (warm) water • Het in stand houden, (doen) beheren, (doen) exploiteren en (doen) uitbreiden van distributie en transportnetten met annexen voor energie • Het doen uitvoeren van alle taken die ingevolge de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet zijn toebedeeld aan een netbeheerder zoals daarin bedoeld • Het binnen de wettelijke grenzen ontplooiën van andere operationele en ondersteunende activiteiten	dividend € 623.000 belang: 0,60338%
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG); Den Haag	De BNG draagt bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. De gemeente Leudal bezit 143.052 aandelen die dividendopbrengsten genereren in programma 8.	dividend € 146.000 143.052 aandelen (0,26%)
Routebureau Noord- en Midden-Limburg; Venlo	• Het Routebureau staat garant voor een kwalitatief hoogstaand en actueel fietsknooppuntennetwerk. • Het routebureau zorgt voor goede ontsluiting van routeinformatie naar de promotie-organisaties. • Uniformiteit in bewegwijzering. • Het tegengaan van verrommeling van het landschap. • Vergaren van informatie omtrent routes • Initiëren van vernieuwing en gezamenlijke aanpak in Noord- en Midden-Limburg	bijdrage n.n.b. € 0,38 per inwoner per 1-1-2015

Financieel			Ontwikkelingen 2017
eigen vermogen	01-01-15	€ 3.516 mln	Speerpunten 2017: • Enexis ziet dat externe ontwikkelingen, zoals grotere ambities in klimaatakkoorden en versnelde technologie-gedreven markt disrupties, potentieel urgent en en versneld meer impact hebben op de markten en rollen van Enexis. Enexis zal daarom het strategisch plan vervroegd herijken. Doel is om deze nieuwe strategie in de AvA van april 2017 vast te laten stellen. • Enexis faciliteert de transitie naar duurzame energie. Voor het functioneren van de samenleving is dat dermate belangrijk dat het publiek belang van Enexis alleen maar toeneemt. • De Provincie c.q. Gemeente en Enexis werken samen op het gebied van duurzaamheid. De alliantie biedt door zowel concrete en strategische samenwerking een belangrijk fundament voor het kunnen behalen van de energiedoelstelling t.a.v. CO2 reductie en Groene groei in Noord-Brabant. * Enexis, de provincie en de deelnemende gemeenten hebben op dit moment al een meerjarige samenwerking voor de ontwikkeling en de uitrol van laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer. Ook zijn er aanvullende afspraken over samenwerken in Buurkrachten en nul op de Meter. In 2017 wordt deze samenwerking verder verdiept en verbreed. Financiële risico's Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de standard & Poor (S&P) rating A + (stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook). In september wordt door de toezichthouder ACM bekend hoe het nieuwe methodebesluit er uit ziet. Hiermee wordt berekend wat de basis is voor vaststelling van de toegestane inkomsten in deze reguleringsperiode. Op basis van het methodebesluit rekent Enexis vervolgens haar bedrijfsvoering voor 2017 door. • De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde ad € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is zeer gering omdat Enexis opereert in een • gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. • Wettelijk is minimaal 40% eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap', levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding N.V. • In 2017 is de verwachting dat het streefdividend wordt uitgekeerd op basis van de winst van 2016, maar vanaf 2018 is dit onzeker.
	31-12-15	€ 3.608 mln	
vreemd vermogen	01-01-15	€ 2.900 mln	
	31-12-15	€ 3.429 mln	
resultaat		€ 223 mln	De kapitaalvereisten voor banken zijn aanzienlijk verscherpt als gevolg van de financiële crisis. Het Basels Comité heeft voorgesteld de minimumwaarden voor de BIS tier 1-ratio te verhogen en een ondergrens voor de leverage ratio van 3% in te stellen. BNG Bank voldoet met een ratio van 20% ruimschoots aan de aangescherpte eisen voor de BIS tier 1-ratio. Maar niet aan de voorgestelde leverage ratio. De hiervoor noodzakelijke groei van het eigen vermogen moet worden opgebracht door inhouding van een groter deel van de winst. Het kan zijn dat het eigen vermogen te zijner tijd ook wordt aangevuld met een relatief geringe uitgifte van hybride schuldbewijzen die het karakter hebben van eigen vermogen.
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	
eigen vermogen	01-01-15	€ 79.915	Speerpunten 2017: De afgelopen 5 jaar is een stevig fundament gelegd voor een kwalitatief hoogstaand fietsroutenetwerk. Om de kwaliteit van de fietsroutes hoog te houden, wil het Routebureau de komende 4 jaar haar kerntaken nog efficiënter gaan inrichten en haar netwerk nog verder uitbouwen. Het Routebureau heeft de ambitie om uit te groeien tot een 5-sterren-fietsregio door: • Uniformiteit fietsknooppuntennetwerk in te zetten als inspirator voor andere netwerken (wandelen, men- en ruiterroutenetwerken) om de totale kwaliteit van de routestructuren te waarborgen; • De doorlooptijd van het oplossen van meldingen en knelpunten nog verder terug te brengen door een betere afstemming met de sociale werkvoorziening, die de werkzaamheden in het veld uitvoeren; • Het verbeteren van de randvoorwaarden waar een kwalitatief hoogstaand fietsknooppuntennetwerk aan moet voldoen in samenwerking met de gemeenten en andere organisaties zodat het fietsroutenetwerk nog meer gewaardeerd wordt; • Het verder uitbouwen van de Routeplanner door met de twee promotie-organisaties te werken aan het toevoegen van meer beleving aan het fietsknooppuntennetwerk; • De bekendheid van het Routebureau te vergroten bij lokale dorpsraden zodat Routebureau in een eerder stadium betrokken is bij de ontwikkeling van themaroutes en andere lokale ommetjes; • Het uitbouwen van het tevredenheidsonderzoek onder fietsers om te komen tot verbeteringen aan het netwerk die leiden tot nog meer aanbevelingen; • Tot slot een vanzelfsprekende partner te zijn voor gemeentelijke, regionale en provinciale projecten indien het om verbinden en uitvoeren gaat.
	31-12-15	€ 101.738	
vreemd vermogen	01-01-15	€ 19.337	
	31-12-15	€ 49.195	
resultaat		€ 21.823	
taakstelling omvang		n.v.t.	
gerealiseerd		n.v.t.	

Naam	Doelstelling	Belang
Omnibuzz; Geleen	Omnibuzz heeft haar missie vertaald in enkele concrete Iedere doelgroep passend en tijdig vervoer bieden Continu werken aan kwaliteitsverbetering Hierbij aansluiten bij al ingezette kanteling in het sociale domein Vervoersuitgaven beheersbaar houden Vervoer kunnen blijven garanderen binnen de gemeentelijke begroting en grip op de interne organisatie.	bijdrage € 565.116

Financieel			Ontwikkelingen 2017
eigen vermogen	01-01-16	€ 1.449.000	Speerpunten 2017:
	31-12-16	€ 1.124.000	Passend en tijdig vervoer voor iedere doelgroep
vreemd vermogen	01-01-16	€ 657.000	Betaalbaar vervoer
	31-12-16	€ 356.000	Samen vernieuwingen op gebied van beheersbaarheid ontwikkelen
resultaat		n.n.b	Vervoer binnen de financiële kaders van gemeenten
taakstelling omvang		n.v.t.	Continu kwaliteitsverbetering
			Klanttevredenheid bevorderen door betaalbaarheid
			Klantvriendelijker organiseren OV-advies
gerealiseerd		€ -	Goed toetsen opzet, bestaan en werking administratieve organisatie

7.9 Woonlasten Midden Limburg

Overzicht woonlasten 2016 omliggende gemeenten (Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing)

Gemeente	OZB	Afvalst.heffing	Rioolheffing	Totaal
Leudal	243,67	161,06	253,15	657,88
Weert	262,25	259,80	246,24	768,29
Nederweert	275,26	130,25	215,69	621,20
Roermond	296,12	204,00	166,18	666,30
Maasgouw	229,83	164,28	207,96	602,07
Echt Susteren	297,77	214,05	252,60	764,42
Roerdalen	253,99	151,32	204,80	610,11
Peel en Maas	212,69	195,00	270,00	677,69
Horst ad Maas	337,00	171,03	206,00	714,03
Gemiddeld Limburg	324,41	222,69	212,66	759,76

Bron: o.a. Coelo

7.10 Lijst van gebruikte afkortingen

AO	Administratieve organisatie
APV	Algemene plaatselijke verordening
ASL	Afvalsamenwerking Limburg
AU	Algemene uitkering
AWB	Algemene wet bestuursrecht
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BAG	Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBB	Bergbezinkbassin
BBP	Bruto binnenlands product
BBP	Burger Bedrijven Plein
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BBZ	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen
BCF	BTW –compensatiefonds
BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
BIZ heffing	Bedrijveninvesteringszones
BMV	Brede Maatschappelijke Voorziening
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOM +	Bouwkavel op maat plus
BRP	Basisregistratie Personen
BsGW	Belastingsamenwerking Gemeenten en Waterschappen
BT	Bedrijventerreinen
BUIG	Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening aan gemeenten
CBS	Centraal Bureau voor Statistiek
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
COA	Centraal Orgaan Asielzoekers
COELO	Centrum voor onderzoek van de economie van de lagere overheden
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek
DM	Dekkingsmiddelen
D's	Decentralisaties
DUBO	Duurzaam Bouwen
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
DURP	Digitale Uitwisseling in Ruimtelijke Projecten
DVC	Dienstverleningsconcept
E-HRM	Digitaal personeelsinformatiesysteem
EMU	Economische en Monetaire Unie
FIDO	Financiering decentrale overheden
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreden
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
GGD	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst
GHOR	Geneeskundige Hulp bij Ongelukken en Rampenbestrijding
GOML	Gebiedsontwikkeling Midden-Limburg
GR	Gemeenschappelijke Regeling
GR	Gemeentelijk rampenplan
GRP	Gemeentelijk rioleringsplan
GVVP	Gemeentelijk Verkeers- en Vervoer Plan
Halt	Bureau Het Alternatief
HKP	Hulpkostenplaatsen
HR-beleid	Human Research beleid
HRM	Human Research Management
HUP	Handhavingsuitvoeringsprogramma
I&A	Informatisering en Automatisering

IC	Interne controle
ICT	Informatie- en communicatie technologie
IKL	Instandhouding Kleine Landschapselementen
INML	Stichting Inkoopbureau Noord- en Midden Limburg
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen
IZ	Internationale zaken
KCC	Klant Contact Centrum
KLPD	Korps Landelijke Politiediensten
KvK	Kamer van Koophandel
LIOF	Limburgse Ontwikkelings- en Investeringsmaatschappij
LNRW	Leudal, Nederweert, Roermond, Weert
LTO	Lange Termijn Ombuigingen
LV WOZ	Landelijke Voorziening WOZ
MBW	Milieu bouwen en wonen
MD-programma	Management Development programma
M&I	Mobiliteit en infrastructuur
MIP	Meerjarig Investeringsplan
MKBA	Maatschappelijke Kosten-Batenanalyse
MER	Milieueffectrapportage
MILO	Milieukwaliteit in de leefomgeving
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MOP	Meerjarig onderhoudsplan
NUP	Nationaal Uitvoerings Programma dienstverlening en e-overheid
OML	Ontwikkelingsmaatschappij Midden-Limburg
OR	Ondernemingsraad
OOG	Overleg Orgaan Gemeenschapsaccommodaties
OOV	Openbare orde en veiligheid
OV	Openbaar vervoer
OZB	Onroerende zaakbelastingen
PBE	Publiek Belang Electriciteitsproductie
PDC website	Producten Diensten Catalogus
PIMS	Personeelsinformatiemanagementsysteem
PIP	Persoonlijke internet pagina
P&O	Personeel en organisatie
POL	Provinciaal Omgevingsplan Limburg
PPS	Publiek-private samenwerking
PSA	Personeel- en salarisadministratie
RARAP	Raadsrapportage
RDM	Reinigingsdienst Maasland
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SBHH	Structuurbeelden Haalen - Horn
SMART	Specifiek Meetbaar Acceptabel Realistisch Tijdgebonden
SML	Samenwerking Midden-Limburg
SPNL	Stichting Promotie Noord-Limburg
SPOLT	Stichting Primair Onderwijs Leudal en Thornerkwartier
SSP	Strategische personeelsplanning
SZH	Samen Zorgen Huis
SZW	Sociale Zaken
TIV	Technische informatievoorziening
TROM	Toeristisch- recreatieve Ontwikkelingsmaatschappij
UP	Uitvoeringsprogramma
VPB	Vennootschapsbelasting
VTH	Vergunningverlening, toezicht en handhaving
VVB	Vensters voor de bedrijfsvoering

Vve	Voor- en vroegschoolse educatie
VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
VASS	Vastgoed, accommodaties, subsidies, sport
VHROSV	Volkshuisvesting Ruimtelijk Ordening en Stedelijke Vernieuwing
VRLN	Veiligheidsregio Limburg Noord
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
Werkveld EEB	Werkveld Energie en Economische Bedrijven
Wet HOF	Wet Houdbare Overheidsfinanciën
WIJ	Wet Investeren in Jongeren
WION	Wet Informatie-uitwisseling Ondergrondse Netten
WIZ	Welzijn en Inwonerszaken
WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
WOZ	Waardering onroerende zaken
WSW	Wet sociale werkvoorziening
WWB	Wet werk en bijstand
WWnV	Wet Werken naar Vermogen
WWZ	Wonen welzijn en zorg
WZW	Wonen zorg en woonomgeving

7.11 Lijst van subsidies sociaal domein.

Naam	Grootboekrek.	Kostensrt.	Bedrag
Vluchtelingenwerk Limburg	66212000	4425615	27.600
Bureau Halt	61401000	4425430	20.039
Guus Drogen Tuinen	64201000	4425150	2.000
Spolt (taalklas)	66505000	4423410	5.540
Spolt (Cultuureducatie)	64201000	4424050	7.602
Stichting Kunst en Cultuur	65401000	4425500	12.429
Cultuur Theater Bombardon	65401000	4425850	8.500
Voedselbank	66141000	4422612	1.300
Kledingbank	66141000	4422612	3.700
Algemeen Maatschappelijk Werk ML	66709500	4425420	324.960
Algemeen Maatschappelijk Werk (CJG basis)	66712000	4425682	80.000
Algemeen Maatschappelijk Werk ML (clientondersteuning)	66705000	4425680	31.320
Bureau Jeugdzorg	66822000	4423621	40.214
Bureau Jeugdzorg (jeugdbescherming)	66831000	4425686	701.608
Centrum voor Jeugd en Gezin	66712000	4425683	1.201.425
Jeugdsportfonds Limburg	66141000	4425410	5.000
Stichting Leergeld Leudal-Maasgouw	66141000	4425410	20.000
Myoutic	65111000	4425511	130.054
ECI Cultuurfabriek	65111000	4425511	38.944
Stichting Zwembad 't Ligteveld	65305013	4425050	40.000
Stichting Sleuteloverdracht Leudal	65605000	4425450	3.125
3ML (Omroepbijdrage)	65805000	4425515	20.242
Bibliocenter	65101000	4424875	380.000
Slachtofferhulp Nederland	66709500	4425545	11.143
Stichting Studiegroep Leudal	65411005	4425590	4.158
Inloop GGZ	66705000	4425675	nntb
Totaal			3.120.903

7.12 Lijst opvraagbare bijlagen.

- Algemene uitkering
- Vaste activa
- Toelichting reserves en voorzieningen
- Staat van geldleningen